

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Familieoptegnelser og Erindringer

samlende

af

Anna Marie Sveistrup

f. Nøkkentved.

II Del.

2' DEL.

MIT HJEM - MINE OMGIVELSER - OG MIG SELV.

1' Kapitel.

Da Krigen mellem Tyskland og Frankrig brød ud i 1870, var der et stort, krigsbegeistret Parti i Danmark, som vilde, at Landet skulde gaa med i Krigen som Frankrigs Forbundsfælle, i sikkert Haab om, at Frankrig vilde sejre, og Danmark som Løn skulde faa det nylig tabte Slesvig tilbage. Lykkeligvis stod Christian IX fast paa sit kloge Standpunkt ikke at indlade sig paa Krigseventyr og reddede derved Landet fra fuldstændig Udslettelse, hvad sikkert ellers vilde have været Krigen bitre Frugt for Danmarks Vedkommende.

Disse urolige, ydrepolitiske Forhold fremskyndede mangan forlovet Officers Ægteskab og gav da ogsaa Stødet til, at Tiden for Faders og Moders Bryllup blev fastsat. Fader var efter at være bleven Nr.1 ved Eksaminen paa Højskolen gaaet over til Ingeniørkorpset og var nu Premierløjtnant. Staten forlangte den Gang, at en Løjtnant, forinden han kunde faa Tilladelse til at indgaa Ægteskab, maatte godtgøre, at han kunde præstere et aarligt Tillæg til Gagen paa 1,200 Kr. Da Fader jo imidlertid var uformuende og ikke kunde vente Hjælp hjemmefra, maatte Moders Forældre forpligte sig til at yde en saadan aarlig Understøttelse, som gaves i Naturalier. Da Forpligtelsen var ophørt, blev de dog ved hver Uge at sende Gaver, Kød, Vin o.l., selv i Tider, der for dem selv var økonomisk

vanskelige.

Brylluppet stod i Randers d. 4' December 1870. Præsten gik ud fra de til Lejligheden meget passende og smukke Ord: "Antager sig Eder hverandre". Festen stod naturligvis i Hjemmet, hvor Bruden var omgivet af hele sin nære Slægt og nogle faa Venner; medens Brudgommen maatte gaa med en fremmed Forlover til Alteret, da Forholdet til Faderen endnu var lidt spændt, og denne havde undskyldt sig med, at han ikke taalte Rejsen paa denne barske Aarstid.

Straks efter Brylluppet rejste det unge Par til deres Lejlighed paa Vodrofsvej i Kjöbenhavn. Det var en god Lejlighed paa 3 Værelser i et fint Hus, og Moder havde fra Begyndelsen voksen Tjenestepige, som det den Gang anstod sig en virkelig "Frue". Hjemmet var straks fra en Begyndelse smukt, ja relativt kostbart udstyret. Fader havde i den lange Forlovelsestid samlet enkelte ret værdifulde Ting sammen som f. Eks. to 5 Alen høje forgyldte Konsolspejle, som havde tilhört Politidirektör Brødstrup i Kjöbenhavn, og det övrige efter den Tids Smag smukke og gode Udstyr fik Moder hjemmefra tilligemed rigeligt Sölvtoj. Karakteristisk for Moders lidt tunge Sind er, at hun efter eget Sigende gik ind til sit nye Liv med en trykkende Fölelse af sit Ansvar. Deres Entré i det nye Hjem var nok heller ikke meget opmuntrende. Lejligheden var aldeles ikke i Orden, og Værelserne stod fulde af uaabnede Kasser, saa der var en hel Del at ordne, inden de overhovedet kunde komme i Seng den förste Nat. Naa, det har naturligvis ikke varet ret længe, inden Hjemmet er blevet smukt og hyggeligt. Tante Line siger: "Jeg havde megen Glæde af at komme i Hjemmet, da man altid mödte stor Venlighed, og der var rigelig Læsning og illustrerede Blade, hvad jeg savnede hjemme, der blev kun givet Penge ud til Skoleböger; men de blev ogsaa givet uden Indvendinger".

Paa Faders første Födselsdag som Egtemand gav Moder ham den bedste Gave, nemlig en yndig, sund lille Pige. Hun havde mørkt Haar og store mørke Øjne, som hun straks vendte mod Lyset, saa Fader glad kunde udbryde: "Ja, se kan hun da!" Hun blev opkaldt efter Faders afdöde Söster og Moder og fik Navnene Anna Kirstine, men blev som Regel kun kaldt ved Kælenavnene Kisse, Nanna eller Top. Hun blev et livligt, kærligt og indtagende Barn med kastanjebrunt Haar med gylden Glans og med milde, brune Øjne. Hun blev ogsaa omgivet af en ung Faders og Moders ömme Kærlighed og iövrigt umaadelig forkælet af hele Familien, som naturligt var, da hun var det første og forelöbig eneste Barn baade i Faders og Moders Familie.

Da hun skulde have sine første Kindtænder blev hun meget syg med heftige Krampeanfald. Det var en forfærdelig streng Tid for Fader og Moder, der skiftedes til at vaage om Natten. Moder tog den sidste Halvdel af Natten, for at Fader kunde faa lidt Sövn lige inden, han skulde til sit daglige Arbejde, som han jo ikke kunde forsömmе. Mange brændende Bönner er i de Dage og Nætter bleven opsendt til Gud, om de dog maatte beholde deres störste Skat. Nogle og tyve Aar efter, da den samme lille Pige var bleven en voksen ung Pige, som led under en smertefuld, dödelig Sygdom, sagde Moder en Gang, forpint og Fortvivlelsen nær, ved at se den elskede Datters Lidelser: "Jeg fortryder sommetider, at jeg, da hun var lille, bad for hendes Liv. - Og dog", föjede hun til, "jeg kunde ikke have baaret Tabet af hende den Gang". Disse Ord gjorde et dybt Indtryk paa mig, da de viste, hvilken forunderlig lidenskabelig Kærlighed en Moder kan nære til det lille Barn.

Disse Moders Ord saa mange Aar efter lader een forstaa, hvilken Angst hun har udstaaet under Kisses Sygdom; men Gud hörte hendes Bön, og Barnet kom sig og blev en sund og kraftig Pige hele Barndommen igennem.

Hun begyndte tidligt at tale men uden smaalige Hensyn til den rigtige Udtale og derfor meget pudsigt at høre paa. Hun kaldte Forældrene "Far Ditte" og "Mor Nico" og Faders Broder, som den Gang var ung Student og en god Legekammerat "Onkel Villevab" (Vildenradt)..

En Gang da Bedsteforeldrene fra Nörrebro kom paa Besög og hun efter at have modtaget dem i Entréen kom ind i Stuen, svarede hun overlegent paa Spöngsmaalet om, hvem det var: "Aa, det er ikke andet end dem fra Nöjebro."

Moder passede hende selv og forlod hende næsten aldrig; men en Aften, da baade Mormoderen og den elskede "Onkel Villevab" var der, mente Moder, at hun nok kunde tage sig lidt fri og aflægge et kort Besög og overlade Bedstemoderen at lægge Kisse i Seng. Men da Moder kom hjem igen og aabnede Spisestuedören, mödte der hende et uventet Syn. Barnet var ikke i Seng men löb i fuld Fart rundt om Bordet, og Bedstemoder og Onkel sad fortvivlede og saa til. Moder blev modtaget som en frelsende Engel. Sagen var, at Barnet paa ingen Maade havde villet tillade Bedstemoder at lægge hende i Seng, ja, hun maatte end ikke sætte hende paa hendes lille Kammerpotte, skönt hun trængte haardt dertil. Barnet vilde holde sig til Moderen kom hjem og for at kunne dette, havde hun ustanseligt löbet rundt om Bordet i længere Tid. Bedstemoderen var lige ved at sende Bud efter Lægen, da hun frygtede, at Barnet skulde tage Skade. Naa, men saa kom da heldigvis Moder, og al Sorg var slukket.

2' Kapitel.

I Aaret 1874 var Fader bleven Kaptajn, og om Foraaret blev han sendt til Lejren ved Hald. Han har om sit Arbejde her og i det følgende Aar efterlædt følgende Bæretning:

"Den 3/1 gik Kaptajn L.A.P. - af paa Grund af Alder, og jeg skulde avancere, men da jeg endnu ikke havde staaet de lovbealede 4 Aar som Premierløjtnant i Ingeniørkorpset, maatte jeg foreløbig vente, og jeg fik først min Udnævnelse som Kaptajn i Slutningen af April fra 1 Maj at regne. Samtidig hermed afgik jeg altsaa som Adjuvant ved Ingeniørbataillon, og da man var i Forlegenhed for en Lejringsingeniør i Lejren ved Hald, blev jeg - dog med store Betænkeligheder fra General D.'s Side - ansat som saadan i Tiden fra 27/4 til Begyndelsen af August Maaned. Denne Plads var hidtil bleven beklædt enten af Oberst G. personlig eller af en af Korpsets ældste Kaptajner og var anset for en ret vanskelig Plads, og i 1874 vare Forholdene yderligere vanskeliggjorte derved, at Kronprindsen kommanderede Lejrdivisionen. Dette medførte nemlig forskellige Ekstraarbejder, og da Ministeriet af Hensyn til Oppositionen ikke turde søge Budgettet forhøjet, maatte der vises den største Agtpaagivenhed. Arbejdet lykkedes fortræffeligt for mig og gav mig en god Position, og saa overfor General D., der hidtil havde vist mig megen Modvilje. Denne var fra første Færd ganske privat, idet jeg i sin Tid som Aspirant læste sammen med hans Søn Cajus, der dannede, medens jeg bestod, hvad der for den meget selvbevidste Ingeniørmajor D. var ganske ufatteligt. Og denne Modvilje voksede atter op, medens jeg var Adjuvant ved Bataillon, idet D., maaske nok med nogen Grund, gav mig Skylden for den Modstand, som han af og til sporede fra Oberst J.'s Side, og hans vidtdrevne Myndighedsfølelse medførte, at han betragtede enhver selvstændig Optræden som noget, der nærmede sig til en personlig Fornærmelse. Mit Forhold til

Lejrkommandanten, Oberst B. var det bedst mulige, og jeg havde i ham siden den Tid en varm Ven, der nærede store Tanker om min Begavelse. Kronprindsen viste mig ved enhver Lejlighed sin Paaskønnelse og Tilfredshed med alt, hvad jeg gjorde, ogsaa for ham personlig, og glemte ikke dette, idet han mange Aar derefter ved en tilfældig Lejlighed sendte mig sit Fotografi med egenhændig Paaskrift netop som en Erindring om denne Lejrsamling. Jeg havde ogsaa en lille Triumf senere i 1877. Da skulde Kronprindsen atter have Kommandoen og Kaptajn E.L.J.K. skulde være Lejringseniör. Denne, der nok holdt af at gjøre sig bemærket, henvendte sig da til Kronprindsens Adjutant for gennem denne at erfare Prindsens Ønsker og muligvis blive tilsagt til Audiens. Han fik imidlertid blot det korte Svar, at Prindsen ønskede Forholdene ordnede akkurat som da Kaptajn Nökkentved var Lejringseniör. K. fortalte mig iövrigt selv denne Historie, da han for at efterkomme Paalæget fandt det nödvendigt at anmode mig om at komme op til Lejren for at give ham en omständelig Forklaring. Jeg gjorde ved denne Lejlighed (i 1874) mangfoldige Bekjendtskaber, og da jeg til enhver Tid optraadte uden Spor af Prætensioner, uagtet min Stilling jo var ret betydelig, saa erhvervede jeg mig mange Venner og mig bekjendt ikke en eneste Uven.

Jeg traf her første Gang Auditor S. En udmærket Ven havde jeg i Divisionsintendanten C., som ikke forsömte nogen Lejlighed til at udbasunere min Ros. Der var mange Festiviteter, blandt andet ogsaa fordi Kongen og hele den kongelige Familie besögte Lejren, saaledes at Lejrtiden i det Hele staar for mig som et af de bedste Minder fra hine Dage, da Verden laa mig aaben og Udsigterne lokkende lyse. Om Forholdet til Oberst G. kommer jeg senere til at udtale mig. At jeg i min Stilling ikke kunde gjøre Alle tilpas, følger af sig selv, blandt andet af den Grund, at mine Pengemidler vare stærkt begrænsede. Med nogen Diplomati lykkedes det mig dog i Reglen at komme ud over Vanskelighederne. Min Mangel paa Verdenserfaring spillede

mig dog et enkelt Puds. Kronprindsens Adjutant, Kaptajn L.L., ønskede et Obersttelt, uagtet der kun kunde tilkomme ham et Kaptajnstelt. Jeg beklagede ikke at kunne efterkomme hans Ønske af Hensyn til Konsekvensen. Han gjorde gældende, at han havde mange skrivende Forretninger, men saa anviste jeg ham med Stabschefens Samtykke en særlig Plads i Divisionens Kontorbarakker. Hertil kunde han saa intet sige, men Meningen var naturligvis, at han vilde have et dobbelt Telt og et fint Telt, og da han ikke fik det, saa blev han gnaven, og jeg fik det at mærke ved flere Lejligheder, blandt andet ved at blive forbigaaet til Indbydelserne, hvilket gik saa vidt, at Kronprindsen selv greb ind, da han savnede mig paa Listen. Det var dumt af mig ikke at stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvor man var, men jeg var jo ung og havde ingen til at raadføre mig med. Senere var Forholdet imellem os iøvrigt særdeles venskabeligt. Nogen Skyld havde iøvrigt Kronprindsen, fordi han paa det bestemteste paalagde mig at sørge for, at jeg ikke gjorde noget for ham eller hans, som ikke stod i Samklang med de almindeligt gældende Bestemmelser, han vilde ikke være Kronprinds men Divisionsgeneral. Betegnende i saa Henseende er ogsaa Følgende: Den første Dag gik jeg ned for at se, hvorledes hans Heste fandt sig tilrette i den nye Stald, og der talte jeg med hans Livknægt, som havde tjent Fader og vidste, hvem jeg var. Han stod hele Tiden ret med Huen ved højre Laar, og da dette begyndte at genere mig, bad jeg ham sætte Huen paa, men fik til Svar, at det turde han ikke, thi Prindsen havde paalagt sine Folk at vise enhver Officer den samme Ærbødighed som ham selv. Kronprindsens Optræden var i det Hele i denne Lejrsamling hævet over enhver Roes, og det er ingen Overdrivelse, at der ikke var en Officer i hele Lejren, som viste en saa utrættelig Tjenesteiver som han, den ene Dag efter den anden og ligefra Reveillen til Retraiten. Han beskæftigede sig med alt, og Stabschefen fortalte mig en Gang paa given Foranledning, at der ikke udstedtes en eneste Ordre, som Prindsen ikke selv paa det nøjeste havde sat sig

ind i. Hans Arbejde fik iøvrigt ogsaa for saa vidt sin Løn, som Alle lærte at agte ham for hans Vilje til for sit eget Vedkommende at bringe det mest mulige Udbytte ud af sin Stilling. Hans sidste Proklamation (see P.: Lejren 1874) bærer ogsaa Vidne om den Alvor, han havde lagt i sit Arbejde. Min overdrevne Frygt for at blive betragtet som en Snob gjorde, at jeg til min egen Skade holdt mig længere fra ham, end han syntes om, og det var ikke klogt, men i den Retning har jeg hele mit Liv været dum, og jeg bliver ikke anderledes. +)

Til Karakteristik af et Par højere Officerer skal jeg berette følgende: I den Tanke at Prindsen nærmest vilde blive en Topfigur, havde man givet ham til Næstkommanderende General N. Fra den første Dag blev denne imidlertid en ganske overflødig Person, idet Prindsen udelukkende forhandlede med Stabschefen, Oberst R. Denne blev opdaget i den første Lejrsamling 1868, da han paa en udmærket Maade førte sin Bataillon, 8de, der laa i Garnison i Viborg, og da man fandt paa, at Generalstaben kunde trænge til nyt Blod, saa blev han senere sammen med N.P.J. ansat i Generalstaben og var nu i Lejren som Stabschef. Han sad ikke inde med særdeles mange Kundskaber og var vist ingenlunde nogen fremtrædende Begavelse, men han var solid, flittig, samvittighedsfuld, begavet med megen bon sens og dertil jævn og beskeden i sin Optræden, uagtet han ingenlunde savnede den fornødne Selvfølelse i sin Stilling. Man kunde umulig have fundet en bedre Støtte for Prindsen. Jeg kjendte ham fra 68 og har kjendt ham senere, indtil han gik af som General, og har altid havt den dybeste Agtelse for ham. Nu kommer jeg til Historien. Prindsen vilde ikke berøve Nogen noget, og jeg fik derfor Ordre til at leje Möb-

+) Aam. Fader følte sig aldrig hverken tiltrukket eller imponeret af Adel eller Rigdom, derimod satte han overordentlig stor Pris paa begavede og dygtige Mennesker, og gode Mennesker beundrede han.

ler til hans Telt for hans egen Regning og saa fordele Divisionsgeneralens Möblement til Staben. Da jeg nu i Forvejen havde faaet reglementeret Udstyr til General N.'s Telt, saa kunde jeg altsaa gjøre godt til Forskellige. General N. fik naturligvis Broderparten, men Oberst R. fik dog en Lænestol. Oberst R. kom først med den egentlige Stab, og jeg viste ham rundt i Stabskvarteret. Først kom vi ind i General N.'s Telt, og han slog da Hænderne sammen og sagde: "Kjære Kaptajn N., her ser jo ud som i et Marschalstelt. Jeg vil raade Dem til at flytte alle disse Möbler ud, thi General N. vil sikkert blive vred, naar han ser alt dette". Jeg var af en anden Mening og vilde dog se Tiden an. Saa kom vi til hans Telt, og der hjalp ingen kjære Moder, jeg fik bestemt Ordre til at flytte Lænestolen ud, og den blev sat ind til General N. Saa kom General N. med Prindsen. Denne fandt alt saare godt og takkede for min Ulejlighed, og saa gik jeg ned paa mit Kontor. Et Kvarter efter kom der en Ordonnans med Anmodning til mig om at komme op til General N. Jeg gik derop og ventede den af Oberst R. forudsagde Misfornøjelse. Denne var der ogsaa men gik i en anden Retning. Der manglede baade Dit og Dat og navnlig en Træhest til hans fine Sadeltoøj og en stum Tjener af særlig Konstruktion til hans fine Tøj, som altid blev pudset og børstet under hans eget Tilsyn. Mine Snedkere fik derfor straks Arbejde, og jeg mødte triumferende hos Oberst R. for at fortælle ham Udfaldet. Saaledes ere Menneskene forskellige. Nogle kunne ikke faa det godt nok, andre kunne ikke faa det tarveligt nok, men i Hæren staar de sidste sig i Længden bedst. I denne Lejrsamling opdagedes Pastor Schousbo, som var Kateket i Viborg og fungerede som Lejrpræst. Han holdt nogle udmærkede Soldaterprædikener og vandt Prindsen ved sit djarve og jævne Væsen, fri for al gejstlig Opstyltethed. Han blev kort efter ansat ved Garnisonskirken og døde som Biskop i Aalborg. Han var mig taknemmelig, fordi jeg leverede ham et Telt, hvor han kunde klæde sig om, og

fordi jeg i det Hele tog mig lidt af ham i Begyndelsen, da han stod ukjendt med alle Forhold. +)

Mit tekniske Udbytte af Lejren var meget betydeligt. Jeg havde ikke tidligere haft med den praktiske Bygningstjeneste at gøre, men kom nu paa Hovedet ind i den og stod muttersalene ude paa Heden uden at kunne løbe omkring og spørge. Under saadanne Forhold lærer man hurtigt og godt. Til mit Held havde jeg en ganske ualmindelig dygtig og paalidelig Hjælp i Entreprenörens Konduktör, en Tömm^Nermester T. fra Aarhus, som senere fik vort Arbejde i denne By. Jeg lærte her fra Grunden, alt hvad der angaar Tömm^Nerkonstruktionen og forsönte ingen Dag at gaa paa Tömm^Nerpladsen dels for at se Svendene arbejde og dels for at lære at bedömme Trämaterialet, og jeg gjorde mig til Regel selv at konstruere og tegne hvert eneste Arbejde, som blev udfört fra nyt og det til de mindste Detailler. Jeg samlede paa den maade saa mange Kundskaber paa dette specielle Omraade, at jeg har kunnet leve og leve höjt deraf hele Resten af mit Liv. Men jeg var ogsaa beskäftiget paa denne Maade fra Morgen tidlig til Aften sent, og Teorien sad jeg jo inde med i Forvejen. Min Administration var ogsaa i udmærket Orden, og jeg slog mig igennem med de bevilgede Pengemidler til stor Glæde for General D. Under Lejrsamlingen inspicerede han mig grundigt og udtalte sin Paaskönnelse, og efter Lejren var vort tidligere Forhold ganske forandret, det gik saa vidt, at han endog nedlod sig til lejlighedsvis at konferere med mig, som om min Mening havde nogen Værdi for ham. Kort sagt, jeg vandt grumme meget baade indadtil og udadtil ved dette Lejrarbejde.

+) Anm. Fader har ved en anden Lejlighed fortalt, at da Præsten første Gang skulde holde Gudstjeneste, maatte man kommandere et passende Antal Soldater derhen, men senere vilde de allesammen afsted, saa nu maatte man kommandere nogle til at blive ved Teltene.

Efter at Lejrarbejdet var afsluttet i Begyndelsen af August, blev jeg ansat ved 1° Direktion og kom til at sidde paa Oberst F.'s Kontor, hvor jeg tilbragte Tiden til næste Foraar. Havde jeg været min egen Mand i Lejren, saa skal Himlen vide, at jeg nu blev afhængig til Gavns. Oberst E. var af den Slags Folk, som iøvrigt saa mange af de ældre Officerer, der selv gik i de yderste Detailler, og ikke evnede at vise den Resignation, som er nødvendig, naar man ikke vil reducere en Officer til Underofficer. Denne maa i Regelen ikke gjøre andet og mere, end hvad der direkte bliver ham paalagt, medens hin skal have Lov til med en vis Frihed at tumle med den givne Opgave. E. var derfor i sine Principer ganske modsat Oberst J., hvis Maksime var, at Officeren saa vidt muligt skulde have Lov til at arbejde selvstændigt "for at lære af sine Fejl", dem J. saa paaviste, naar Resultatet forelaa. Pladsen hos E. var ogsaa berøgtet i Korpsen, og jeg lærte snart at sande Rigtigheden. Følgen var naturligvis, at man tabte al Interesse for Tjenesten og kun søgte paa bedste Maade at slaa Tiden ihjel fra 9-3, som ved alt andet Daglönsarbejde. En god Læremester i saa Henseende havde jeg i Kaptajn N., der blev brugt paa samme Maade som jeg. Jeg vil ikke omtale ham nærmere, fordi han ingen Rolle har spillet for mig, da jeg kun var sammen med ham i disse Par Maaneder, og han desuden var mig en ganske usympatetisk Person. Jeg vil kun bemærke, at det eneste han udrettede den Vinter paa Kontoret, det var at lave Tegning til en Mellembygning til en Ejendom, som han ejede i Amaliegade, og til en Svinegaard til Bangsbo, hvilken Herregaard han ogsaa ejede. Han kunde E. ikke tumle, men han narrede ham dog en Gang, naturligvis i al Troskyldighed. N. havde regnet ud, at det var ulige bekvemmere, om han kunde arbejde hjemme i Stedet for paa Kontoret, men hans Forslag i den Retning vandt ikke Gehør. Saa hittede han paa en Snedighed. Han gik en Dag ind til E. og beklagede sig over, at jeg røg

en stærk Tobak, at han ikke godt kunde taale den og bad, om han kunde faa et andet Kontor, hvad han paa Forhaand ansaa for umuligt. E. tog imidlertid som sædvanligt højst naivt paa Sagen. En af Tegnesterne blev i en Fart ryddet til Brug for mig, og jeg flyttede fra N. Han opnaaede altsaa ikke sin Hensigt, men hvad der var næsten ligesaa galt - han kom til at sidde alene, og da det var ham umuligt at faa Tiden til at gaa uden at have En at sludre med og raadspørge om Svinehuset, saa blev Resultatet, at han til Stadighed opholdt sig oppe hos mig, saaledes at den skete Forandring bestod deri, at vi nu kom til at bo paa 1'Sal, medens vi tidligere boede i Stuen. Han var iøvrigt en særdeles velbegavet Mand og en dygtig Forretningsmand med mange Ideer. Han tjente ogsaa en Del Skillinger ved sine Månövrer med Kalundborgbanen sammen med Etatsraad Juul. Men han var en meget selvisk Person og derhos yderst forfængelig. Han opnaaede at blive Hofjægermester, da man ikke ved hans Afgang vilde gjøre ham til Oberstlöjtnant. Han havde en Mængde Börn, jeg tror 13, og imellem dem en Søn, der nu er Kaptajn i Ingeniörerne og er en af vore dygtigste Officerer og tillige en særdeles net Mand, men han har desværre arvet Faderens Forfængelighed. Faderen var som alle N.'erne en blakket Politiker, og dette er ogsaa gaaet i Arv til Sönnen.

Ved min Afgang som Adjutant flyttede jeg April Flyttedag fra min Tjenestebolig i Kronprinsessegadens Kaserne hen til Østervold No. 2'Sal, saaledes at jeg kom til at bo i Højde med Voldgangen, hvad jeg fik Lejlighed til at konstatere næste Foraar, da jeg laa syg af en Bronchitis eller Lungebetændelse og kunde ligge i Sengen og see hele Færdsejlen paa Volden, hvad der var en stor Adspredelse. Det var en ægte kjøbenhavnsk Lejlighed. Huset var i Facaden overmaade smukt, men Gaarden var en sort Afgrund. Vi havde 3 udmærkede Værelser til Gaden, men det 4de til Gaarden var umuligt.

1875.

Denne Kontortjeneste fik dog hurtigere Ende end jeg havde tænkt. / overtog jeg nemlig Bestyrelsen af 3'Bygningsdistrikt (Søbefæstningen) efter og stakkels Jöhncke fik min Plads paa Kontoret. Distriktet havde Kontor paa Quintus og nød paa Grund af sin Fraliggenhed en vis Selvstændighed i det daglige Arbejde, men da E. havde bygget Søbefæstningen og ansaa denne for sit Livs Hovedværk, hvad det ogsaa var, saa fulgte han til Gengæld den tekniske Virksomhed med en ganske særlig Interesse, og paa Grund af sit nøje Kjendskab til alle de lokale Forhold var det ganske umuligt at narre ham eller smutte uden om. Dette kunde mange Gange være saare besværligt, men jeg har senere erkjendt, at det for saa vidt var et Held for mig, som jeg der lærte at gaa tilbunds i Sagerne og udfærdige Ekspeditioner, som paa ethvert Punkt vare holdbare, medens ellers farvede Fremstillinger eller ialtfald en Sludder for en Sladder ikke er ubekjendt i Bygningstjenesten. Jeg lærte her, hvad det vil sige at føre en solid Forretning. Distriktet havde fra Anlæggets Tid arvet nogle gode faste Folk og derimellem en Assistent N. Han havde oprindelig været Tømrer og sad inde med saa mange Kvalifikationer, at han med Lethed kunde have arbejdet som en større Mester men han manglede Drift og Selvstændighed og var derfor bleven staaende i det underordnede Forhold. N.'s Datter skaffede jeg 20 Aar efter som Medlem af Finansudvalget en aarlig Understøttelse, der ganske vist kun var 72 Kr., men som hun var inderlig taknemmelig for. - Han var E.'s Faktotum, saa meget mere som E. som saa mange af de ældre Officerer havde en overfvætted stor Respekt for de saakaldte "praktiske" Folk, og da Mangel paa militær Takt var en af E.'s svage Sider, saa havde jeg mange Gange min Nød med at holde paa min Stilling, naar E. inspicerede og var mere

tilbøjelig til at holde sig til Assistenten i Stedet for Chefen. Det hjalp imidlertid, at Forholdet mellem N. og mig var særdeles godt, saaledes at N. viste den Takt, som E. ikke besad. Min Hovedopgave det Aar var Ombygningen af Strickers Batteri. Projektet forelaa, da jeg overtog Distriktet, saaledes at kun Arbejdet paahvilede mig, og det var i konstruktiv Henseende saare simpelt. Der krævedes imidlertid en betydelig Betonfabrikation - jeg brugte 1500 Tdr.Cement - og dette var en af E.'s Specialiteter, idet han egentlig var den, som først satte denne Fabrikation i System her i Landet, den Gang han anlagde Søbefæstningen, og man besluttede at benytte Beton efter hans Indstilling. Før den Tid havde man saa godt som altid anvendt enten Trass eller bornholmsk Cement og da kun som Mörtel. Under et Besøg i England saa E. imidlertid en udbredt Anvendelse af Beton og gjorde derpaa omfattende Forsøg herhjemme med Portlandcementen, som benyttedes i England, sammen med C.Keyper og Otto Larssen, og Resultatet af disse Forsøg var den Betonfabrikation, som indtil Dato har staaet sin Prøve, og som nu enhver Murmester anvender med den største Lethed. Da Fabrikationen har den største Betydning med Hensyn til Materialets Godhed, maa denne foretages med stor Omhu, og det var dette Tilsyn, som N. i sin Tid havde ført med aldrig svigtende Samvittighedsfuldhed, hvormed han havde vundet E.'s Tillid. Om Forholdet mellem dem vidner følgende. Da N. blev begravet, var E. tilstede og udbad sig Tilladelse af Præsten til at maatte sige et Par Ord ved Graven til Berømmelse for den Afdøde, hvilket ogsaa skete. Naar man ved, at dette var noget ganske uhørt den Gang, og tillige ved, at E. var i en usædvanlig Grad tilbageholdende og derhos en næsten umulig Taler, saa er det klart, at der skulde en stærk Følelse til for at drive ham frem til at optræde paa denne Maade. For mig personlig var hele dette Betonspørgsmaal til den Nytte, at jeg lærte Sagen tilbunds at kjende i det praktiske, og da

Jeg derhos ogsaa theoretisk behandlede Spørgsmaalet og eksperimenterede ved den paa Kvintus indrettede Prøveanstalt, saa fulgte heraf, at jeg og afdøde Kaptajn A., der fortsatte mine Forsøg paa Kvintus, medens han var Løjtnant hos min Efterfølger, Kaptajn R. og of frede denne Sag et særligt Studium, i lang Tid vare de eneste Officerer i Korpset, som i Virkeligheden kunde betragtes som sagkyndige. Der var iøvrigt ikke saa faa Sager af Interesse ved Distriktet, saaledes at jeg havde fuldt op at gjøre i Forbindelse med mine private Forretninger, og jeg befandt mig i det Hele taget saare vel, hvad enten jeg arbejdede paa mit lyse og luftige Kontor eller sad i min Jolle og blev roet af mine egne Sluproere ud til Forterne eller gik omkring paa disse for at besigtige de mangeartede Arbejder.

3' Kapitel.

Da Moder netop i Foraaret 1874, da Fader skulde ligge i Lejr ved Hald, ventede sin Nedkomst, tog hun, som naturligt var, sammen med Kisse Ophold hos sine Forældre i Randers.

Kristi Himmelfarts Dag den 14' Maj kom Fader paa Besøg fra Lejren, og der var foruden ham et Par andre Gæster til den tidlige Middag. Middagsmaaltidet blev dog hævet hurtigt og lidt hovedkulds, da Moder blev daarlig og maatte i Seng, og Jenny, den lille 14-aarige Barnepige, blev sendt afsted paa en længere Spadseretur med Kisse. Et Par Timer efter, men inden den sædvanlige Kaffe-Tid kom jeg til Verden, lille, fuldstændig skaldet, smaa klynkende og missende med halvtillukkede Øjne, som en nyfødt Kattckillling. Da Fader saa sit skønne Afkom, kunde han ikke skjule sin Skuffelse og udbrød: "Men Nicolette, er det da vores Barn?" Det var ogsaa en Skuffelse for ham, at jeg ikke var en Dreng. Kisse var mere gæstfri mod den nyankomne: da hun kom hjem og fik at vide, at hun

havde faaet en lille Söster, som nu skulde arve hendes Vugge, slog hun med en generös, indbydende Haandbevægelse Vuggedynen til Side og sagde: "Kisses Söster, Kisses egen Söster". Hvem der var ubetinget glad og stolt var Bedstefader. Jeg blev fra første Øjeblik "hans egen lille Pige": han syntes, jeg hørte ham særlig til, da jeg var født i hans Hjem i "den gamle Gaard", og denne særlige Plads i hans Hjerte beholdt jeg altid.

Jeg har Lyst til paa dette Sted at afskrive nogle af hans kærlige Breve til mig fra langt senere Tidspunkter.

Randers d. 28' September 1886.

Min egen lille Mia!

For at Du ikke skal glemme Din gamle Bedstefader i Randers, sender jeg Dig herved en dobbelt hvid Hyacinth, som hedder "Anna Maria", som jeg haaber vil glæde Dig i lang Tid og bringe Dine Tanker hen til Din gamle Bedstefader i Randers.

Randers d. 1' September 1887.

Min kære lille Mia!

Hermed følger et Kabinetsbillede af Dig, Din gamle Bedstefader og Bob. Jeg synes, at vi ligne meget godt alle 3, og jeg har kun den Udsættelse at gøre, at Baggrunden er for lys; thi Din smukke Hat tager sig ikke saa godt ud, som den fortjener. Jeg skal nu tale med Fotografen derom, og saa skal Du have et Billede til, som Du jo kan forære Din Moder. Baade Din Bedstemoder og Omkel Georg synes ogsaa, at det er et udmærket Billede af Dig.

Din gamle Bedstefader

N. Schmidt.

Følgende Brev skriver han ikke ret længe efter Bedstemoders Død.

Randers 18' Februar 1888.

Min egen og min eneste lille Mia!

Tak for dine kære smaa Breve, som jeg saa gerne ser. Jeg glæder mig til først i Maj Maaned at komme over til Dig og være hos Dig i flere Uger for at komme mig lidt efter den store Prøvelse, den gode Gud har sendt mig paa mine gamle Dage. - - Jeg sender Dig mange venlige Hilsener fra Georg, Galle-Mie og Jenny. Gud holde sin beskyttende Haand over Dig, mit kære Barnebarn og lade Dig leve i mange Aar til Dine kære Forældres Glæde. Glem aldrig deres Opofrelser og deres Kærlighed.

Din gamle Bedstefader

N. Schmidt.

Jeg blev døbt i den smukke gamle Sct.Mortens Kirke, i hvilken mine Forældre vare blevne viiede, og fik Navnene Anna-Marie, men kaldtes i Reglen med Kælenavnene Musse, Misse, Mia eller Kat.

Da jeg var 3 Maaneder gammel, var Faders Lejrophold sluttet, og hele den unge Familie tilligemed den lille Barnepige drog igen til Köbenhavn og fik Bolig ved Østervold.

Fra de to Aar vi boede ved Østervold kan jeg naturligvis intet huske og har kun lidt at fortælle. Da min Farfader modtog os ved Skibets Ankomst og saa det nye Medlem af Familien, udbrød han: "Det er jo en hel lille Brandstok", saa jeg maa have været en rask og trivelig lille søn. Jeg havde nu ogsaa faaet Haar paa Hovedet, ganske lyst rødligt Haar, som stod smukt (?) til min lille Barnepiges stærkt røde Haar. Hun travede hver Dag i al Slags Vejr med os paa Volden eller i Kongens Have. Jeg kørte

og Kisse traskede ved Siden af Vognen. Den 14-aarige Barnejonfru havde aristokratiske Fornemmelser, hun holdt sig borte fra de andre Börn og Barnepiger, kun daværende Kaptajn Hirsch's Barnepige og 2 Börn, en Pige og en Dreng, fandt Naade for hendes Øjne. Pigebarnet var paa Kisses Alder og Drengen paa min, og der indleddes den Gang et Venskab mellem Pigebørnene, som har holdt ud til den Dag i Dag. Paa de daglige Spadsereture var Moder aldrig med, og var der Tale om længere Udflugter til Frederiksberg Have f. Eks., hvor baade Fader og Moder var med, kunde Barnepige dog ikke undværes, da det dengang ansaas for ustandsmæssigt for en Officersfrue at køre Barnevogn.

I Aaret 1876 blev Fader kommanderet til Garnisonen i Fredericia. Moder var forfærdelig ked af at skulle flytte til en Provinsby, da hun aldrig havde yndet at bo i en lille By paa Grund af al Sladderen og Smaaligheden, som særlig grasserer i smaa Samfund, og Fader var sikkert ogsaa helst blevet i Kjøbenhavn; men som den Mand han var, klynkede han ikke over noget, der ikke kunde være anderledes og søgte at se de lyse Sider og endda opmuntre Moder og søge at forandre hendes Syn paa Sagen. Men saa underligt kan det gaa, at Moder mange Gange senere betegnede det 4-aarige Ophold i Fredericia som sin lykkeligste Tid. I disse Aar var jo ogsaa alting saa lyst og godt. Fader og Moder var unge, elskede hinanden, Hjemmet og Børnene, som da var i den sødeste Alder og var deres Forældres Lyst og Glæde. Den Gang fölte hverken Forældre eller Börn nogen Trang til Börnehaver. Naar Børnenes Udvikling var naaet saa vidt, at de trængte til at beskæftiges, var Moderen rede til at lære dem at læse, skrive, regne o.s.v., indtil Tiden var inde, at de kunde komme i Skole.

Fader fortæller i efterfølgende Optegnelser om sit Arbejde i Fredericia.

1876 - 80.

Da "gamle Ravn" fik sin Afsked paa Grund af Alder, skulde der kommanderes en Officer til Fredericia, og man forsøgte da at besætte Pladsen med en Løjtnant, og Valget faldt paa A. Dette var imidlertid saare uheldigt; dels var han ugift og kjedede sig derfor gudsjammerligt i den yderst kjedsommelige By, og dels var han af et lidet medgjørligt Naturel, for at benytte et mildt Udtryk. Hans Forhold til G. blev derfor saa vanskeligt, at denne fandt Anledning til paa det mest energiske at forlange en anden Officer og da navnlig en gift Kaptajn, og Korpset gik ind herpaa. Da det nu i høj Grad drejede sig om en tour de fatigue, saa havde det været naturligt at vælge den yngste Kaptajn, nemlig T., men da hans Kone dandsede paa det kgl. Theater, saa fandt man det stemmende med Humanitetens Krav at kommandere mig derover. Det var jo lidt haardt at forlade mit gode Distrikt og opgive mine private Forretninger, men der var ikke andet at gjøre end at parere Ordre. Fra den 1/5 76 var jeg altsaa arbejdsbestyrende Officer ved 3' Ingeniørdirektion med Garnison i Fredericia. Med stort Besvær fik jeg en Lejlighed, der kostede 850 Kr., altsaa mere end 1/3 af min Gage. Min Kone var selvfølgelig fortvivlet, og Modtagelsen fra Oberst G.'s Side var ikke saa varm, som jeg mente at have havt Grund til at vente, hvilket jeg ved 35 Aar efter at faa Adgang til Direktionens fortrolige Arkiv og hans deri opbevarede private Korrespondance med General D. erfarede at være begrundet i, at han ansaa mig for altfor selvbevidst, hvori han iøvrigt maaske ogsaa havde nogen Ret. Begyndelsen var derfor lidet lystelig, men efterhaanden formede Tilværelsen sig dog saaledes, at de 4 Aar i Fredericia har efterladt sig et særdeles godt Minde uagtet mit Forhold til G. aldrig blev, som det burde have været; men dette maa ikke tilskrives mig, men derimod hans anden Kone, som fra en lille Skolebestyrerinde-Stilling i en Provinsby pludselig blev Oberstinde og mente, at hun som saadan maatte være Centrum i et Hof, hvori selvføl-

gelig min Kone og jeg først og fremmest vare kaldede til at figurere, og da ingen af os vare egnede til denne Rolle, saa blev hun ikke min Ven og paa-virkede i en for mig ugunstig Retning sin Mand, der var saare brav af Karakter, men samtidig saare svag i sit Hus, hvor den anden Kone herskede næsten ligesaa ubegrænset som den første, om hvis Tyranni der gik sære Frasagn. Det der gjorde, at jeg befandt mig vel, laa dels i min Tjeneste og dels i Forholdet til de andre Officerer i Garnisonen. Hvad Tjenesten angik, da havde denne mange Lyssider fremfor den i Kjöbenhavn. Oberst G., der kontrollerede alle de kommunale Kaserne og Sygehuse, som i disse Aar rejste sig i Viborg, Aarhus, Odense og Nyborg, var af den Grund meget fraværende, og naar han var hjemme, havde han fuldt op at gjøre med at gennemgaa Planerne, som paa gammel Maneer blev gennempløjede i de yderste Detailler, undertiden paa Bekostning af Hovedsagen. Det udviklede sig derfor snart saaledes, at jeg i Virkeligheden var baade Direktionschef og arbejdsbestyrende Officer, saaledes at jeg fik passende meget at bestille og kunde hævde en vis Selvstændighed, om jeg end selvfølgelig var nødt til for Formens Skyld og for ikke mere end nødvendigt at saare den gamle Mand at forelægge ham de Sager, som han skulde sætte Navn under. Men da mit Distrikt strakte sig fra Nyborg til Frederikshavn og da jeg tillige fungerede som Assistent ved de kommunale Anlæg, saa havde jeg ogsaa mange Rejser. Foruden at dette gav Anledning til en lille Ekstraindtægt ved Besparelse paa Dagpengene, saa var det for en ung Mand en stor Forfriskning at kunne pakke sin Kuffert og rejse ud i Verden, og da jeg havde gode Kamerater i alle Byer, saa behövede jeg aldrig at föle mig trykket af Ensomhed. Hertil kom saa endvidere, at min tjenstlige Stilling var noget højere end min Grad, idet jeg, uagtet jeg kun var Kaptajn, dog altid forhandlede direkte med de højere Myndigheder, og da jeg som Indehaver og Disponent over de bevilgede Pengemidler altid

var den ydende, saa nød jeg overalt den velvilligste Behandling, selv om den naturligvis mange Gange alene var begrundet i egoistiske Ønsker om at faa noget. Jeg kom ogsaa paa disse Rejser i Beröring med mange forskellige Mennesker udenfor Hæren, hvad jeg altid har sat Pris paa og ogsaa draget Nytte af med Hensyn til Indsamling af Kundskaber. Hvad angaar mit Forhold til Garnisonens Officerer, da havde dette to Sider. Garnisonen bestod af et Fodfolksregiment, og Officerskorpset var mildest talt ikke lærd. Man holdt sig til Praksis, og lod Theorien være, hvad den var. Jeg var derfor med mine ikke faa Kundskaber og - det være tilstaaet - med min Evne til at gjøre dem gældende i samme Stilling som den Enöjede mellem de Blinde. Jeg holdt militære Foredrag i Officersforeningen og fik uagtet min unge Alder altid Plads mellem de ældste Officerer. Hertil bidrog det ogsaa, at min gamle Ver fra Lejren ved Hald, Oberst B., var Regimentschef. Med Hensyn til den personlige Omgang var jeg saa heldig at være der sammen med nogle ældre Kaptajner, som jeg kunde slutte mig til, og som optog mig med Velvilje. Om dem skal jeg senere tale.

Naar jeg nu efter denne almindelige Omtale skal gaa mere i Enkelthederne, saa er det forbundet med Vanskelighed, fordi der forefaldt saa ganske overordentlig lidt af Betydning. Det Budget jeg havde at raade over var ikke mere end - - Kr., og af større Arbejder forekom der ingen i min Tid. Men det gaar jo gerne saaledes, at naar der ikke er Arbejde, saa laver man det selv, hvis man gider bestille noget, og saaledes gik det ogsaa her, idet jeg gik saaledes i Detailler med mit Arbejde, at selv de mindste Arbejder fik den omhyggeligste Behandling. Jeg opnaaede derved et stort ökonomisk Udbytte, og det er fra min Fredericia Tid, at jeg har faaet det Ry at arbejde ökonomisk, hvilket jeg har bevaret til Dato, om jeg end fortjener det mindre og mindre for hvert Aar, der gaar. Naar jeg sammenligner min Arbejdsmaade den Gang med den, som nu anvendes af de arbejdsbestyrende Office-

rer, saa er der en himmelvid Forskel, men jeg ofrede ganske vist mere Tid paa Tjenesten, end man gjør nu. Med Hensyn til Ordningen af Vedligeholdelser indførte jeg en radikal Forandring. Gamle R. havde brugt den Methode at lappe, og Følgen heraf var, at Pengene smuldrede bort, uden at man kunde se Nyttten. Da jeg overtog Distriktet, var derfor Alt i Forfald, fordi alt var ældgammelt, men ganske vist i behörig Grad malet og tjæret, saaledes at det for Lægmand saa ud, som om det var vel holdt. Jeg indførte derimod den Fremgangsmaade, at jeg kun benyttede det mindst mulige Beløb mellem 35 og 60 % til Lappearbejder, men saa Resten til Fornyelsesarbejder, og da jeg saa sørgede for et Tilskud til Budgettet ved hvert Aar at begære Penge til supplerende Arbejder og ved omhyggeligt at motivere disse Arbejder at faa Pengene, saa lykkedes det mig ogsaa at faa Etablissementerne i en saadan Stand, at dette blev anerkjendt ved de aarlige Inspektioner. Disse vare iövrigt rene Forlystelsesrejser; thi da jeg var nöje inde i alle Forhold i mit Distrikt og havde mit Kram i god Orden, saa var jeg istand til at give et ialfald tilsyneladende tilfredsstillende Svar paa enhver Bemærkning, navnlig da hverken General D. eller E. var synderlig bevandrede i den almindelige Bygningskunst og da navnlig ikke den förste, som i Virkeligheden kun forstod sig paa Administration og paa Vejbygning. Jeg bevarer endnu et levende Indtryk af D.'s Inspektion i 1877. Da G. var borte paa det Tidspunkt paa en Rejse i Udlandet, var jeg alene med og modtog Generalen i Aarhus. Da vi gik fra Hotellet for at begynde Inspektionen, var hans förste Ord udenfor Porten: Hvor kan jeg faa en Stok til en Mark? Saa gik vi hen til Isenkræmmeren og fik en Krogkjöp til en Mark, og den fulgte saa med paa hele Rejsen. Generalen i Uniform med Storkors paa Brystet og Kjöp i Haanden. Naa, hvad skal vi saa? Jeg foreslog saa at se det nye Ridehus og den vedliggende Kaserne, der var opfört af Kommunen. "Det kommer ikke mig ved" svarede han i en arrig Tone. Sagen var, at Ministeriet havde overdraget Forplejningskorpset disse Ka-

serner og udelukket Ingeniörkorpset fra enhver Indflydelse, saaledes at G. med Hensyn til disse Arbejder sorterede direkte under K., hvad der i høj Grad og med god Grund forbitrede D. Vi kom altsaa ikke til det nye Ridehus, og da der ikke var noget at se ved det gamle, saa sagde D.: "Nej lad os hellere foreløbig gaa ud ad Randersvejen". Og saa inspicerede vi den Vej og senere de andre Chausseer og fik grundig Forklaring om deres Konstruktion, og hvem der havde bygget dem, og hvorledes de var för, og hvorledes de var nu, og saa gik vi hjem og spiste til Middag. Og saaledes gik hele Resten af Rejsen med en ganske overfladisk Inspektion af Bygningerne og en grundig Inspektion af Vejene. General E. derimod inspicerede hvert et Hus og spurgte og hörde, men forstod sig i Virkeligheden ikke synderligt paa andet end Beton og Distribution.

En enkelt Episode vil jeg mindes. Vor Tilsynshavende paa Fladstrand Fæstning, som endnu den Gang, om end i Forfald, dog saa saa nogenlunde ud, som det den skulde være, var en karakteriseret Artillerikaptajn W. Han hörde til dem, som i förste Krig blev forfremmede fra Overkommandersergenter til Løjtnanter og saa senere, da de stod for Tour til Avancement til Kaptajn, fik deres Afsked med Kaptajns Karakter og samtidig fik Ansættelse i en eller anden honorarlønnet Stilling. W. var saaledes bleven Kommandant paa Fladstrand Fæstning og fik herfor fri Bolig med Have og et lille Tillæg til Pensionen. Det var en saare brav, for ikke at sige elskelig Mand med et varmt Gemyt og inderlig Kærlighed til alt, hvad der vedrörte Hæren, som han havde tilhört fra Barndommen. Han levede jo nu ganske udenfor den militære Verden undtagen de Par Gange om Aaret, da jeg kom op til ham, og Følgen var, at disse Besög for ham var en sand Fest, og dette saa langt mere, som vi fra den förste Dag syntes godt om hinanden, hvad der for hans Vedkommende ikke mindst var begrundet deri, at jeg med rigtig Blik for hans daglige Savn mödte med alle mulige militaire Histori-

er, som vare passerede siden mit sidste Besög. Dagen gik da ufravigeligen efter fölgende Program. Jeg spiste Frokost hos ham og da altid stegt Röd-spætte, som han selv om Morgenen havde udsögt i Hyttefadene i Havnen. Derefter foregik Inspektionen dels paa hans Kontor og dels omkring i Fæstningen. Efter denne holdt vi Hvil, og saa kom han ned paa Hotellet i fuld Puds for at være min Gäst til Middag, og dette satte han Pris paa, fordi han mente, at det viste Borgerskabet, at han hörte til Honoratiores, og jeg for mit Vedkommende gik ind paa Forestillingen ved at sørge for en god Spiseseddel og gode Vine. Efter Kaffen gik vi saa en Tour ud i Byen og præsenterede Uniformen for de Indföde og endte hos ham til Aften og L'hombre, hvortil var indbudt Byens Bedsteborgere: Apotheker Tvede, Konsul Kloos, Kjöbmand Lund, Fuldmægtig hos Byfogden Friis o.s.v. Dette var virkelig hans daglige Omgang, thi han hævdede ogsaa til daglig Brug sin Stilling som Kommandant og omgikkes kun med den fine Portion, som ogsaa altid omtalte "vor gamle Kaptajn" med den störste Velvilje. Saa var det, at vi mödte et Aar med General E., med Stabschef, Oberst G. og mig, og gamle W. var paa Toppunktet af Lyksalighed. For nu ikke at forspilde hans Glæde sendte jeg ham i Forvejen Programmet, hvorefter ^{ved} der udelukkende toges Sigte paa ham. Vi kom om Formiddagen fra Aalborg, og han mödte paa Bane- gaarden, og efter den fornödne Præsensation fremsatte han sin Indbydelse til Frokost, som jeg i Forvejen med noget Besvær havde faaet E. til at gaa ind paa. Vi begav os derfor i Optog straks ud til Fæstringen og inspi- cerede först denne. Dette trak noget længere ud end egentlig paaregnet, fordi E. selvfølgelig skulde have den nöjeste Underretning om alt muligt og kigge i hver en Krog. Alt var naturligvis som blæst, og da Vedligehol- delsen i de sidste Aar havde været ret effektiv, saa var der heller ikke i den Retning noget at udsætte, og jeg forsögte da heller ikke at vise mine gode Gjæringer. Fölgen var en almindelig Tilfredshed og en glubende Sult,

da vi endelig langt om længe skulde til Frokost. E. havde naturligvis forestillet sig denne som noget Smørrebrød med Tilbehør og blev derfor baade flov og kjed af det og imponeret og henrykt ved at se Kaptajnens lille Spisestue pyntet med et Bord til en lukullisk déjeuner dinatoire med 3 Slags Vin af Apothekerens de bedste. Menuen lød paa den obligate Rødspætte, Andesteg og Kage o.s.v. Lovtaler over Bordet, gamle W. i den syvende Himmel, han holdt Tale, og vi andre holdt Tale, E. kunde fortælle om de gamle Artilleriofficerer, som W. i sin Ungdom havde tjent under, jeg gav Stikordenen E. drak med G. og han med E., og der blev klinket Bordet rundt, og der blev spist rundeligen, for sultne var vi, og Maden var ypperlig, og der blev drukket godt, og det varede syv lange og syv brede, inden vi endelig fik os rejst fra Bordet for at faa Kaffe og en ekstrafin Kognak fra Tvede til, Gud veed hvormange Kroner. Jeg begyndte til Slut at føle Trang til frisk Luft, og da der ikke var mere end en Timestid, til vi skulde med Toget sydpaa, saa foreslog jeg en Tour til Havnen forinden, hvilket blev modtaget med Akklamation. Men da vi saa kom ned til Havnen og skulde passere nogle Tømmerstokke og et Par smaa Brædestabler, saa viste det sig, at E. maaske for første Gang i sit Liv, thi han var i denne som i alle andre Retninger det sobreste Mandfolk, jeg har truffet paa, havde en lille pøn Perial. Og det glemte han aldrig. Endnu mange Aar efter kunde han ved given Lejlighed betro mig, at han den Dag hos gamle W. havde drukket mere, end han kunde taale, men han havde moret sig storartet.

Her slutter Fader desværre sine Erindringer fra Fredericia.

4' Kapitel.

For mig staar Aarene i Fredericia som min egentlige, lykkelige Barndomstid. Der var ingen alvorlige Skygger, der var ingen Byrder, intet Ansvar. Hvis jeg var artig, var det Paradis paa Jorden.

Vi boede i en stor, smuk Lejlighed paa Hovedgaden, "Gothersgade" og havde en ret stor Have med bl.a. et mægtigt Graaparetræ, hvis Frugter om Efteraaret dækkede en stor Del af vort rummelige Loft. Ligeoverfor paa den anden Side af Gaden laa en lang, gulmalet Købmandsgaard og midt paa dens Facade sad fast i Muren en stor sort Kanonkugle, som havde faaet Lov til at blive siddende som Minde om Fredericias Belejring. Jeg har tit siddet i Vinduet og indsugtet Billedet af den sorte Kugle i alt det gule. Vor lille Barnepige, der jo nu næsten var bleven en voksen Pige, forlod os kort efter vor Flytning og tog til sit Hjem i Randers. Nu gik Moder hver Dag en Tur med Kisse og mig. En af de Spadsereture, jeg fandt interessantest, var til Voldmesterens Have. Voldmesteren var en gammel Mand, vistnok afskediget Underofficer, der kælede for sin ikke ret store Have, der laa i Læ af Volden: den straaledede af alle mulige Blomster: men hvad der især betog mig, var, at alle Bedene var kantede med store hvide Konkylies. En Gang da vi spadserede, kom der en hvid Kat løbende og smuttede ind under en Port. Jeg udbrød: "Moder! er det saadan en lille hvid Mis, jeg er?" - - "lille hvide Mis" var et af mine mange Navne.

Ja, vi havde det yndigste hjem og de kærligste Forældre, og dog var der ikke Tale om taabelig og skadelig Forkælelse. Jeg tør sige, at Fader og Moder nærede "en hellig Kærlighed" til deres Børn, saaledes at deres aandelige Vel altid stod dem for Øje. Deres Kærlighed viste sig ikke i Kæleri og Ros. Jeg kan f.Eks. ikke erindre, at Fader nogensinde har kysset os. Det kom maaske nok af, at han nærede en - sikkert urimelig - Engstelse for, at han kunde bære paa Spiren til Tuberkulose, som jo baade

nans Moder og Søster vare døde af, og muligvis smitte os. Moder var heller ikke stærkt kælen. Hun gav smaa, stille Kærtegn, et Strøg henover Haaret eller en Arm, lagt beskyttende om den lille Person: men vi Börn fölte alligevel en Verden af Æmhed i disse Kærtegn. Ros brugtes ikke i Opdragelsen: naar vi gjorde noget rigtigt eller godt, var det jo kun, hvad vi burde.

Vi var ikke udsat for, hvad jeg vil kalde Opdrageri. Det löd ikke Dagen igennem: "Det maa Du ikke" - "Det skal Du". Vi var som man siger "dresseret i Frihed", men der var visse Ting, som ikke blev taalt, deriblandt först og fremmest Ulydighed og Mangel paa Sandruhed. Det sidste betragtedes i Særdeleshed som noget saa frygteligt, ja, næsten utænkeligt, at Kisse sikkert aldrig har sagt en Lögn, og jeg kun een Gang, hvorfor ogsaa Tilfældet staar med uhyggelig Tydelighed prentet i min Hukommelse. Jeg var vel en 7-8 Aar og vilde frygtelig gerne ud med Moder et eller andet Sted hen, men da Betingelsen var, at jeg var færdig med mine Lektier, sagde jeg "Ja" paa Moders Spørgsmaal derom, skönt det ikke var sandt. Fristelsen var mig for stor, men jeg fölte det, jeg havde sagt, som noget saa forfærdeligt og saa lavt, at Tilfældet rangerer som Nr.1 mellem mine faa Erindringer om Barndomssynder.

Da jeg var ca. 5 Aar havde Kisse og jeg Mæslinger paa samme Tid og laa og havde det rigtig fornøjeligt i vort venlige lyserøde Soveværelse. For mit Vedkommende var der dog en lille Ubehagelighed: jeg maatte nemlig ikke levne Brödskorperne, som jeg hverken havde Appetit eller Lyst til at spise. Jeg kom imidlertid nemt og uden Samvittighedsskrupler over Vanskeligheden ved i ubevogtede Øjeblikke at kaste Skorperne bag ved Sengens Hovedgærde, hvor de blev liggende klemt inde mellem Sengen og Panelet. Men alt kommer for en Dag. Da vi som Reconvalescenter kom op af Sengen, skulde der göres grundigt rent i Sygeværelset, og Sengene blev trukne ud fra Væggen og - Tableau - dér laa en hel Dynge af de Skorper, som jeg til-

syneladende saa lydigt havde fortæret. Nu blev der rigtignok rusket op i min Samvittighed, og min lumske Handlemaade vakte en saadan Storm af Forargelse og Foragt, saa jeg blev grundig belært om, at ikke alene aabenbar Lögn men ogsaa usandfærdig og "lumsk" Handlemaade var syndig og forkastelig.

Det var ikke den eneste Gang, jeg søgte at skjule mine Misgerninger saa længe som muligt. Naar jeg havde slaaet noget i Stykker, gemte jeg det bagest i Buffeten, for at Moder ikke lige straks skulde opdage mit Uheld. Ogsaa som ganske lille søgte jeg at udskyde Opdagelsens og Straffens Tidspunkt. Jeg havde som 3-aarig den slemme Uvane at "göre mig vaad", d.v.s. naar jeg legede og morede mig, passede jeg ikke Tidspunktet, da jeg burde trække mig tilbage. Jeg fik mange Skænd og vel ogsaa Klaps i den Anledning: men min gode Morfader søgte at dække mig ved at sige, at jeg "ikke kunde göre ved det, da det vist var en Sygdom". Lykkeligvis havde han ikke Ret. En Gang, da Kis og jeg legede saa dejligt nede i Haven, tog jeg pludselig Plads i min lille grønne Trillebör og var ikke til at rokke fra den. Der blev kaldt paa os, Kisse kunde ikke faa mig op, Pigen blev sendt ned, men heller ikke hun formaaede noget; jeg klatrede mig krampagtigt til den lille Trillebör, og Pigen og Kisse løb da forskrækkede op til Moder og fortalte hende, at jeg maatte være syg, for jeg var ikke til at rokke fra Trillebören. Moder maatte saa tage Affære og opdagede snart, at Grunden til min underlige Sygdom var mit bestemte Forsæt at sikre en vis Legemsdel mod Beröring og deraf fölgende Opdagelse af min Skam. Jeg kunde ikke den Gang som en anden Gang, da jeg blev uskyldig mistænkt, sige: "Ikke vaad - föle ad".

Moder straffede ikke med mange Ord, men hun havde en meget lös Haand, og var der Tale om strafværdig Uartighed, fik vi omgaaende en velrettet Lussing. Den blev givet prompte, men uden Vrede eller Hidsighed,

men som en næsten automatisk udløst retfærdig Gengældelse, som aldrig vakte Trods eller Arrigskab i vort Sind, men kun Respekt for Retfærdighedens haarde Haand. Fader kunde ogsaa give os Lussinger og ganske faa Gange, ja, jeg ved kun at berette om to Gange, var der Tale om alvorlige Bæk.

Den ene Gang var Kisse kun 2-3 Aar gammel. Fader kom tilfældig til og saa hende i et ubevogtet Øjeblik i Færd med at klatre op ad en fritstaaende Loftstrappe. Med blødende Hjerter tog han sin lille Yndling og gav hende alvorlige Prygl, - naturligvis ikke for at straffe hende, men for i hendes Bevidsthed at kæde Klatren paa Loftstrappen sammen med en Smerte, saa hun aldrig mere skulde inklude sig paa den meget farlige Sport.

Den anden Gang foregik Afstraffelsen i Fredericia. Kisse har vel været ca. 7 Aar og jeg 5. Vi vare begge implicerede i Forbrydelsen, hvis Art jeg ikke erindrer. Jeg kan huske, Moder sad saa hyggeligt paa Forhøjningen i Dagligstuen, da Fader trak af med os to angstfulde, grædende Smaapiger ind i sit Værelse. Kisse skulde som den ældste straffes først. Hendes Bukser blev knuppet ned, og hun modtog den fortjente og afskrækkende Revselse; men Ventetiden og Synet af Afstraffelsen bragte min Angst og Fortvivlelse til et saadant Højdepunkt, at Fader, da Turen kom til mig, ynkedes over min Elendighed og mente, at jeg allerede havde lidt Straf nok, saa jeg slap for videre Tiltale. Slukørede, men med en befriende Følelse, listede vi ind i Dagligstuen, hvor Moder endnu sad paa Forhøjningen og ventede paa os. Det er et stort Spørgsmaal, hvem der havde været mest ulykkelig af os fire, Fader iberegnet.

At ikke alle Afstraffelser var saa tragiske fremgaar af følgende, som Tante Line oplevede paa et Besøg og fortæller om. "Kis og Mis var den Gang kun smaa, men forse sig kunde de da alligevel og havde en Gang faaet Stuearrest. Da vi sad og spiste, ynkedes Ditlev over de smaa Stakler, der sad og græd, og gik ind for at trøste og hente dem; men han kom leende

tilbage og fortalte, at der behövedes ingen Tröst. De havde modtaget ham med det Udraab: "Kom her, Fa'er, skal du se, vi leger saa udmærket", og de vilde slet ikke ind med".

Nu til Dags vil man maaske forarges over den gammeldags Opdragsmethode med korporlig Kevselse: men Tugt hörer nu en Gang til Opdragelse. "Hvo der elsker sit Barn, tugter det". Og heldigvis blev vi aldrig straffet med de andre ofte brugte Straffemidler, f.Eks. at blive jaget i Seng midt paa Dagen, ikke at faa Mad, eller blive lukket inde i et mørkt Rum. Fader og Moder foretrak med Rette en hurtigt overstaaet, korporlig Straf, som hverken skadede aandeligt eller legemligt, men tjente til Advarsel og "Huskekage".

Vi havde en stor, hyggelig Dagligstue med en Forhöjning ved det ene Vindue, hvor Moder havde sin Sybordsplads, og mangen Eftermiddag sad Kisse og jeg paa selve Forhöjningen, eller hun havde den ene af os paa Sködet, mens hun læste Æventyr og Börnedigte for os.

Moder udbredte en forunderlig Hygge omkring sig. Jeg tror virkelig, at en af Grundene hertil var, at hun paa bestemte Tider af Dagen havde sin bestemte Siddeplads. Formiddags- og Eftermiddagskaffen blev i roligt Velbehag nydt paa Forhöjningen ved Vinduet, saalænge det kunde ske ved Dagens Lys. I den mørke Aarstid holdt hun Siesta i Mörkningen i en lav Flugtstol ved Bordet, og naar Lampen blev tændt, sad hun altid i et bestemt Hjørne af Sofaen. Vi kunde altid finde Moder, og hun var altid den samme. Det gav en velsignet Tryghed.

Jeg husker ogsaa, hvor hyggeligt det var om Morgenen at löbe ind til Moder og faa Lov til at ligge hos hende i Sengen. Jeg lagde mig da med Ryggen ind til hende og med hendes Arme om mig: paa den Maade kunde jeg frit se ud i Verden, men vidende mig i Sikkerhed med Ryggen dækket.

En meget tidlig Morgen staar særlig tydelig for mig. Brand-

trommen havde lydt i Gaderne, og Fader var staaet op ^{og gaaet ud} for at se, hvad det var, der brændte. Jeg havde i min Uhyggefølelse søgt op til Moder i Sengen og fra mit trygge Skjul saa jeg og saa med ubeskriveligt Velbehag ud i Værelset med de lyseblaa Vægge i Morgenens kølige, dæmrende Lys, medens Verden derude - Gaden - var opfyldt af Uro og Uhygge.

Saa snart vi var store nok, bad Moder Aftenbønnen med os. Den første vi lærte var følgende meget brugte lille Vers:

"Nu lukker sig mit Øje,
Oh, Fader i det Hoje,
I Varetægt mig tag!
Fra Synd og Sorg og Fare
Din Engel mig bevare,
Som ledet har min Fod i Dag".

Först senere, naar vi var 7-8 Aar, lærte vi Fadervor. Naar saa Moder havde givet os et Godnatkys og forlod os, raabte vi uvægerligt efter hende: "Hils Ole Luköje fra os, hvis Du möder ham". - Vi troede slet ikke paa Ole Luköje; men det var bleven en Slags Trylleformel, for at vi kunde faa en god Nat.

Jeg var et livligt, meget talende Barn, men langt fra saa sød og elskværdig som Kisse. Onkel Vildenrath sagde da ogsaa en Gang til Moder: "Ved Du hvad, Nicolette, hvis Misse ikke blev kærligt opdraget, vilde hun blive en rigtig grim Pige", men min Bedstefader i Randers sagde som en Ros: "Hun er ikke en "Allemands-Hund". Det sete afhænger jo af Øjnene, der ser.

Allerede i disse mine tidlige Barndomsaar viste der sig hos mig en periodisk Indesluttethed. Efter Moders Udsagn kunde jeg pludselig ligesom trække mig ind i mig selv og gaa flere Dage ja en hel Uge uden at bryde mig om Omverdenen, kun optaget af at lege med mig selv og leve

i min egen Fantasierverden. Denne periodiske Trang til Ensomhed har fulgt mig gennem hele mit Liv, og kun i de Aar, jeg var gift, mærkede jeg saa godt som intet dertil.

Jeg var som Barn meget interesseret i al Virksomhed. Derfor var det en af mine hyppige Fornøjelser at løbe gennem vor Gaard over til "Hansemageren" i Naboejendommen. Jeg fik saa Lov til at sidde paa et Bord i hans Værksted og klippe Skindrester i Stykker, medens jeg pludrede med ham og hans Svende. Det staar for mig som et muntert, sollyst Sted.

En Gang da en ung Snedker var oppe i vor Lejlighed for at reparere et Skab, saa Fader mig staa ved Siden af ham, konverserende ham paa det livligste, mens han laa paa Knæ og arbejdede. Da han aabenbart ikke har været tilstrækkelig interesseret, böjede jeg mig hen og kiggede ham ivrigt ind i Ansigtet og sagde: "Hva', Du gamle Snedker".

En af de aarlig tilbagevendende Sommer-Fornøjelser var en Tur til Middelfart. Kisse og jeg hjembragte da altid hver en eller anden lille Genstand, som vi selv havde faaet Lov til at købe. Som oftest købte jeg en lille malet Træhest; men en Gang blev det dog et lyseblaat Krus, som jeg fandt bedaarende, og som jeg har bevaret til den Dag i Dag. For mit Vedkommende tror jeg egentlig, at den substantielle Erindring var det bedste ved hele Turen. Jeg har altid holdt saa meget af Ting.

En Gang var det paa Hjemturen en voldsom Storm med høj Sø og jeg husker, at de mandlige Passagerer blev sat til at stive Jernbanevognene af, som om der kunde være Tale om, at Færgen kunde kænre.

Fader og Moder deltog kun i den Selskabelighed, de ikke kunde undgaa. Derimod havde vi ofte Besög af Familiens Medlemmer, deri - blandt Faders unge Brödre. Vildenrath, der den Gang var nybagt medicinsk Kandidat, var en sjelden elegant, livlig og bundelskværdig ung Mand. Intet Under, at alle de unge Damer, han kom i Beröring med, blev forelskede

i ham. Da han rejste, faldt Oberstens könne unge Datter besvimet om. Mange, mange Aar efter hans Död sagde en ældre Generalinde, der havde truffet ham den Gang i Fredericia, at han var den fineste, eleganteste og elskværdigste unge Mand, hun nogensinde havde truffet.

Tante Line fortæller om et Besög i Fredericia:

"Da Ditlevs boede i Fredericia, besøgte jeg dem i Sommerferien, og det var förste, eneste og sidste Gang, vi fire Söskende var samlede i længere Tid. Vi havde det dejligt, og som Byboere nöd vi særligt Eftermiddagskaffen nede i Haven. Vi var flere dejlige Ture bl.a. en Rotur, som endte ved en skröbelig Landgangsbro[†])"Her er vel ikke ret dybt?" spurgte Fru Schmidt (min Mormoder. Forf.) - "Næ, her æ da itte mer' end tre Favne Vand", svarede Konen, der roede: men da det jo var rigeligt nok til at drukne i, blev Fru Schmidt forfærdet, og vi andre kom til at le, saa det var mærkeligt, vi kom levende i Land'.

For Ditlev maa det have været nogle ret brydsomme Uger, for der var megen Torden, og saa blev hele Kompagniet beordret op, og hver Aften gik han rundt og saa efter, om Lyset nu ogsaa stod midt i Vandfadet, saa vi ikke brændte Huset af".

- - - - -

Mens vi boede i Fredericia aflagde vi længere Besög i Randers baade om Sommeren og ved Juletid, og vi besøgte naturligvis ogsaa Faders Familie i Kjöbenhavn.

Jeg vil gerne paa dette Sted fortælle forskellige smaa Barnehistorier fra disse Besög.

Da jeg som et to-aarigt umælende lille Kræ var i Randers og Bedstemoders Pige skulde lægge mig i Seng, blev jeg saa balstyrig, at

+) Anm. Baaden var baade gammel og raadden, saa Bedstemoder sagde, at hun kunde sparke Bunden ud af den.

Pigen gik ned og sagde: "Næ'i, no maa Fruen kom' op, for no rivver hon al Horen a' sig". Da Moder kom op, sad jeg virkelig op i Sengen og skreg i vilden Sky og rev mig i Haaret. Den Gang troede de, det var Udslag af en overordentlig Arrigskeb: men da jeg senere led af hyppige, voldsomme Anfald af Ørebetændelse, kom Moder til den sikkert rigtige Mening, at den stakkels Unge havde haft Örepine.

Et Par Aar senere da jeg igen havde et Anfald i Randers midt om Natten, var Familien klar over Situationen, og de stod alle op af deres Seng og samledes i de underligste Kostymer rundt om min Seng for at tröste mig i min Pine. "Tante Stine", en midaldrende gammel Jomfru, som ogsaa var der som Gæst, havde en ildröd Uldklokke over sin Natkjole og i Haanden holdt hun en ganske lille Urtepotte med en Kaktus i, som hun vilde forære mig for om muligt derved at lindre mine Smerter. Örepinen kunde jo ikke direkte paavirkes af den lille Kaktus, men jeg kan dog huske, at Glæden over at faa den var et Lyspunkt og en Tröst midt under Pinslerne.

Under det samme Besög havde jeg ellers en lille Kontrovers med denne "Tante Stine". Hun ejede to smaa Benvindsler, paa den ene, som var lidt defekt, var der malet en gul Rose, paa den anden en röd. Jeg var meget forelsket i denne sidste og tiggede for at faa den: men Tante Stine vilde kun give mig den defekte. Da mine Bönner ikke hjalp, og jeg vilde have Genstanden, optraadte jeg for förste og vist eneste Gang i mit Liv som Röver, snappede "den röde Rose" ud af Syskrinet og löb afsted med den. Tante Stine, der næsten var Invalid af Gigt, humpede efter mig rundt om Bordet, saa godt hun kunde, men maatte snart indstille Forfølgelsen og nøjes med at true med efterfølgende Straf. Kisse havde været en musestille, men stærkt interesseret Tilskuer, og da jeg nu stod som foreløbig Sejrherr, halvt vred over Tantes Mangel paa Gavmildhed, halvt

angst for Følgerne af mit Röveri, spurgte hun, der i sit Hjerte holdt med mig, i en uskyldig og blid Tone: "Misse, kan Du godt lide Tante Stine?" hvortil jeg svarede: "For Tiden ikke". Tante drillede os tidt mange Aar efter med dette diplomatiske Spørgsmaal og Svar.

En Lördag, da den samlede Familie sidder ved Aftensbordet, er der af en eller anden Grund Fjendskab mellem mig og Familien. Uartig og trodsig har jeg forladt Bordet og staar og vipper paa en Skammel, der staar foran en Stol, hvis polstrede Sæde er fjernet paa Grund af Lördagsrengöring. Pludselig faar jeg Overbalance og falder baglæns ned i Hullet i den sædelöse Stol og hugger Baghovedet mod den indvendige skarpe Kant af Sæderammen. Blodet flyder fra et ret dybt Saar og i det samme Nu forsvinder min Trods og Uartighed tilligemed Fjendskabet mellem mig og de andre. De styrter alle fra Bordet og faar mig trukket op af Stolen, og der gaar Bud efter Lægen, der klipper lidt Haar af og forbinder mig.

Samtidigt bliver Pigen sendt afsted i Byen for at skaffe Jordbær til mig, skönt Jordbærtiden egentlig var forbi. Hun kommer ogsaa hjem med uforrettet Sag efter at have rendt Byen rundt. Hvad jeg fik i Stedet for, kan jeg ikke huske, men jeg kan huske, jeg sad i Natkjole paa Bedstefaders Sköd og blev kælet og dægget for. Situationen var nu helt forandret. Jeg var sød og ydmyg, og han og de andre levede og aandede i Øjeblikket kun for at glæde og tröste mig.

Fra vore Besög hos Bedsteforældrene i Kjöbenhavn har jeg hört fölgende smaa Episoder fortalt.

Da jeg var en treaarig Stump, var min Seng en af Bedstemoders Kommodeskuffer. Vi blev ogsaa her overordentlig forkælede af Bedsteforældrene, og jeg blev til sidst ganske utaaelig, saa Moder indsaa, at der maatte göres noget. En Gang körte hun under et eller andet Paaskud ud til sin gifte Broder med mig, og da hun saa var ene med mig, og Bedsteforæl-

drene ikke kunde lægge sig imellem, gav hun mig nogle ordentlige Klaps lige tilstrækkelig til at føre mig tilbage til mere ydmyge Tanker om mig selv, og da vi kom hjem, var jeg i hvert Fald foreløbig igen blevet en lille skikkelig og medgørlig Pige.

Min vaagnende æstetiske Sans bragte sommetider de tilstedeværende Voksne i en ubehagelig Situation.

Under et Ophold i Randers var Moder ude at spadserere med mig; vi mødte da Borgmesteren i fuld Gala. Jeg fandt ham jo dejlig og gav mig til at hoppe baglæns foran ham, medens jeg i min Begejstring raabte af fuld Hals: "Aa, Moder, sikken fin Mand, sikken fin Mand!" Moder var ikke henrykt over Situationen.

Men en langt værre Situation bragte jeg hende dog i hos Bedsteforældrene i Kjøbenhavn. Der var en Del unge Herrer og Damer samlede hos dem, og de unge Damer morede sig med at snakke med den lille 3-aarige Pige og tog mig op paa Armen og spogede med mig. En af de unge Herrer vilde da ogsaa tage mig paa Armen, men jeg vendte mig bort og strittede energisk imod. Han var da saa uforsigtig at sige: "Men hvorfor vil Du ikke op til mig", hvorpaa jeg med den inderligste Overbevisning svarede: "Nej, for Du er saa gyselig grim". Af Börn og fulde Folk....o.s.v. Han var uhyre grim. Selskabet vidste ikke, hvor de skulde se hen.

I 1879 begyndte Kisse at gaa i en lille Pøgeskole. Hun var, som altid senere, uhyre interesseret i Skolelivet, og naar hun kom hjem, vilde hun absolut læse med mig, hvad jeg aldeles ingen Lyst havde til. Hun forsøgte med gode Ord og Betaling, to Øre for hver Gang, at faa mig til Elev, men skönt jeg gerne vilde have Pengene, lykkedes det hende ikke ret ofte at faa mig til at sidde stille og blive undervist.

I Begyndelsen af 1880 begyndte jeg ogsaa paa Skolelivet, som jeg tog meget lidt højtideligt paa; det var bare Leg paa en anden Maade.

Senere skulde jeg komme til at føle det ganske anderledes.

Allerede i det tidlige Foraar blev denne Skolegang afbrudt, da Fader blev forflyttet til Kjöbenhavn. For at Fader og Moder kunde have mere Ro til Flytningen, blev vi Börn sendt til Randers, hvor vi blev i saa lang Tid, at vi kom til at gaa i Skole der hos en lille skrutrygget Dame, Fröken Prip. Da Fader og Moder havde holdt Afskedsmiddag for deres Omgang og aflagt de nödvendige Afskedsvisitter, begyndte Indpakningen og Afsendelsen af Möblerne. Moder tog först afsted til Randers, hvor hun saa blev sammen med os i længere Tid, medens Fader efter et kortvarigt Besög tog til sin Tjeneste i Kjöbenhavn, hvor han satte den ny Lejlighed i delvis Orden.

Fra denne Adskillelsens Tid er der bl.a. opbevaret fölgende Breve. Det förste fra Moder.

Fredericia den 3die April

Kære lille Kis og Mia!

I kan tro, at Moder har været glad ved Eders smaa Breve om Morgenen, naar Moder har siddet ganske alene ved Thebordet og savnet sin store Nanna og sin lille hvide Mis. Gudskelov, har Moder saa tænkt, naar jeg har læst Brevet fra Eder, at I har det godt og gaar hos Bedstemoder, for I kunne tro, at her seer ud, saa I slet ikke kunde kjende Stuerne. Idag er hele Huset næsten tomt, og Moder ligger i Kisses Seng inde i Faders Værelse. Men nede i Haven er der kommet saa mange Krokus, dem skal Moder nok tage nogle af med til Eder paa Mandag. I Morges fik Moder ikke Brev fra Eder: men nu vare I vel i Skole i Gaar og havde meget at bestille. Den lille Fader kan vi nok ikke faa med til Randers; men om en 14 Dage ser vi ham vel nok. Alt Eders Legetøj er pakket ind, og I kunne tro, Fader og Moder har haft meget at bestille hver Dag; men nu glæder Moder sig til at komme

op til Eder og hvile sig: men vi ville jo gjerne have havt Fader med. Idag har vi sendt Puffen, en brun Kuffert og en stor Pakke til Randers som Fragtgods, kan Du sige det til Bedstefader. Hils Bedstemoder og Bedstefader. I ere vel rigtig søde og artige mod dem, de ere saa gode mod Eder. Store Nanna skriver nogle rare Breve, Moder faar saa meget at vide, og Mias Breve kan Moder saa godt læse og er saa glad ved den lille Tegning af den lille Pige med Brev, det ligner Moders lille Mis, saa Moder ser hende ganske tydelig. Paa Mandag kommer Moder og forlanger et Kys af sine Börn.

Her er Faders samtidigt skrevne Brev.

Fredericia 3' April 1880.

Elskede søde smaa Stumper!

Nu sidder Moder ved den ene Ende af Spisebordet og jeg ved den anden med Lampen mellem os for at skrive til Eder - saa nu slog Moder en Klat.

I kan tro, vi har haft travlt med at flytte. Deleuran og en anden Mand var her hele Dagen i Gaar og flyttede alting op paa Strygestuen, hvor det nu staar hulter til bulter. Idag har Madam Malmberg og Carcline gjort Spisestuen, Eders og Faders og Moders Værelser istand, og imorgen skal de til Dagligstuen. Moder har haft voldsomt travlt med at pakke ind og see til, at Alting gik, som det skulde, og saa maatte hun jo ogsaa passe paa Fader, at han ikke skulde gøre noget galt. Hun har forresten næsten slet ikke været "lavös", og hun har bare været "böse" og holdt Taler et Par Gange, naar Fader gjorde noget, som hun syntes ikke var rigtigt. Eders stakkels Fader har haft det strengt, kan I tro. Jeg har ikke havt et eneste Sted at være, og saa har jeg Ingen havt at lege med. Moder og jeg har siddet ved Bordet saa stille som Mus, Fader har

ikke en Gang flöjtet. Alt Eders Legetøj har jeg pakket i Vuggen, som I saa selv kunne pakke ud, naar I komme til Kjöbenhavn. Det er dog en voldsom Mængde Glansbilleder, I have. Kisses Vogn skal til Smeden og have nyt Forhjul. Nu er det værste heldigvis overstaaet, men iaften er Moder ogsaa træt for Alvor. Hun siger, at hendes Ben værker. Hun glæder sig forskrækkeligt til at see Eder igen paa Mandag Aften. Saa maa Muss ikke slikke (Anm.1) altfor galt. Hun ved nok, at Fader ikke kan lide det Slikkeri. Jeg haaber ikke, at Muss har været Brandstok i Randers, og at Kiss heller ikke har været fjantet. Inat sov Moder i Kiss' Seng, men den var altfor smal, saaledes at hun sov daarligt. Nu skal vi see, om det gaar bedre iaften. Jeg skal hilse Eder fra Doktoren, som var meget ked af, at han ikke havde faaet sagt Farvel til Eder. I skulde rigtignok ogsaa have været ind og sagt Farvel til "Hansemageren", som Muss siger. Kassen fra Onkel Vildenrath er i Hamborg (Anm.2) og nu venter jeg den en af de første Dage, saa skal I faa Eders Presenter. Lad mig se, at I er rigtig flittige hos Frk.Prip, saaledes at Eders Fader ikke skal have Skam af jer naar han kommer til Randers. Nu maa vi slutte, for at Caroline kan komme afsted med Brevet i rette Tid.

Mange venlige Hilsener fra Eders hengivne

Skallefader.

Inden jeg slutter med den lykkelige Fredericia-Periode, vil jeg meddele nogle Rimerier fra Faders Haand, hvilke tydeligt nok ere skrevne af en lykkelig og glad Mand.

Anm.1. "slikke" betyder "kysse".

Anm.2. Vildenrath var straks efter sin medicinske Embedseksamen gaaet i hollandsk Tjeneste som Læge paa Java, hvor han blev et Par Aar og kom hjem med svækket Helbred.

1.

Den kære lille Fa'er,
han troer, Talent han har,
skönndt vi har sagt saa tit,
det er det bare - Skidt.(Anm.)

2.

Den kære lille Mor
ej ynder mange Ord,
men i en Fart det gaaer,
man sig en "Lusning" faaer.

3.

Den rare, lille Kis
er södere end Mis,
men tit i Ny og Næ
hun er et lille Fæ.

4.

Den lille hvide Mis
hun snakker mer end Kis,
men, ak, desværre at -
saameget er kun Pjat.

Denne Sang var en meget yndet og hyppigt sungen Fællessang for os fire og blev foredrager med det tilbörlige Udtryk, især ved Slutningen af et Maaltid, mens Fader og vi Börn dunkede Takten til Melodien i Bordet.

Med en Kasse Propper til Bedstefader i Randers til Brug ved Optænding i Kakkelovnen følger nedenstaaende Vers.

Juleaften 1879.

Kur Taaben raskvæk dömmet,
som noksom er bekendt,
Vor Gudsrygt og vor Retfærd
af Blikket himmelvendt,
Vor Snille og Arbejdsomhed
alene eftersom

Anm. Verset om Fader henviser til, at han i disse Aar morede sig med at digte, skrive Komedier og smaa Fortællinger. Een af disse blev offentliggjort i Wisbechs Almanak.

Vi bleve rige eller
 nedsank i Fattigdom.
Vor Daadskraft og Forstand,
 vor Kendskab og vor Viden
Alt efter Mængdens Ros,
 der flygtig er som Tiden.

-C-

En Daare vilde tro,
 at usselig og ringe
Den Gave er, som vi
 Dig her i Aften bringe,
En Taabe vilde see
 i den en daarlig Skjemt
Og ikke Tanken, som
 i Hylstret ligger gemt.

-C-

Men Du, Du vil i Gaven
 nok se Beviset paa,
Hvad allerede dog
 forlængst Du vide maa,
At vi Dig ikke blot
 i Minde har, naar Takken
Vi sende Dig, for hvad
 der laa i Søndagspakken.

-O-

Hver Aften, saa omtrent
 i tvende Aar har jeg
Og kis en venlig Tanke
 sendt herfra op til Dig,

Naar Kis jeg Proppen gav,
og hun den gemte hen
Til Bedstefa'er i Randers,
vor kære, gamle Ven.

-C-

See, derfor troer jeg ei
at usselig og ringe
Du Gaven kalde vil,
som Kiss og jeg Dig bringe.

-C-

Hver Morgen, naar Du Ild
i Kakkelovnen tænder,
Læg Mærke saa til Flammen,
og naar den lystigt brænder,
Saa troer jeg, der skal komme
et lifligt Billed frem:
En kjærlig, livsglad Kiss,
et luunt og venligt Hjem,
Og det skal varme Dig
helt ind i Sjælen: thi
Du klarligt da skal føle,
At Du har Part deri.

Mellem de efterladte Papirer fra Fredericia-Perioden findes ogsaa to smaa Erindringer om en ung Faders Kærlighed til sin ældste lille Datter. I al sin Simpelhed er de overordentlig rørende, og den Omstændighed, at de ere blevne gemte som en Skat i alle disse Aar, viser, at Følelsen, der ligger bag den ubetydelige Gjenstand, er bleven forstaaet og

gengældt.

Fader laa igen i Lejr ved Hald 1879 og sendte derfra Kisse, der altsaa har været lige ved 8 Aar, to smaa fint tilskaarne Kartoner. Paa den ene er fastgjort en lille tørret Buket af alle Markens vilde Blomster. I det ene Hjørne staar "God Bedring", i det andet L.v.H. 18/6 79 og neden under Buketten "Til min lille Kiss".

Dagen efter laver han en lille rund Karton hvorpaa han med sine uövede Fingre syer en Krans af hvide Evighedsblomster. Inden i Kran- sen har han skrevet "Til min lille Kiss fra Hald Skov 19/6 79".

5' Kapitel.

Hjemmet i Kjöbenhavn.

I Sommeren 1880 flyttede vi som omtalt til Kjöbenhavn eller rettere til Frederiksberg, Bianco Lunos Alle 10¹. Det var en ret kön, men solfattig Lejlighed, og saa fik vi kun Adgang til en Have, men havde dog et stort lukket Lysthus for os selv, hvad vi Börn satte stor Pris paa. Straks da vi kom der over, trak en mörk Sky op over vor Horisont. Fader havde faaet en Hævelse paa den ene Side af Halsen, og da det blev klart, at det var en Svulst, som laa lige over den store Halspulsaaere, blev han indlagt paa Kommunehospitalet under Professor Studsgaard for at blive opereret. Operationen var saavidt farlig, som det heldige Udfald afgang af, at Operatörens Kniv ikke gik blot en Streg for dybt eller til den gale Side, da den saa vilde overskäre den store Pulsaaere. Desuden var det jo ogsaa et ængstende Spörgsmaal, hvad Svulsten bestod af. Læ- gen skjulte da ~~Å~~ heller ikke den alvorlige Situation for Fader, men an-

befalede ham at beskikke sit Hus. Fader og Moder maa have taget uenne Tilskikkelse paa en smuk og rolig Maade, da jeg intet erindrere om Uro, Forvirring eller Klager i Hjemmet. Fader var længe om at falde hen i Bedøvelse og maatte varsko Lægerne med en Haandbevægelse og hørte Studsgaard sige: "Ja, saadan en Krigsmand gi'er sig ikke saa let". Operationen blev heldigt overstaet, og der fandtes intet farligt ved selve Svulstens Indhold: men den Ro, Fader havde vist, da der var Fare paa Færde, forsvandt, da han begyndte at komme sig. Han kunde ikke udholde Hospitalslivet og blev til sidst saa nervøs, at Professoren sendte ham hjem, inden Saaret var lægt, og med en Kanyle i Halsen. Min stakkels Moder maatte saa daglig med Angst og Bæven rense og forbinde det store Snitsaar med den løst siddende Kanyle,

Straks efter Sommerferien 1880 kom Kisse og jeg i Skole hos 3 Søstre, Døtre af afdøde Professor i Historie Paludan Müller. Skolen var paa det Tidspunkt ikke ret stor men voksede hurtigt op til Frederiksbergs største Pigeskole med ca 300 Elever og fik sin egen store Skolebygning paa Ørstedesvej.

De tre Søstre var baade meget dannede og personligt elskværdige Damer; men de havde vist ikke megen Interesse for selve Skolegerningen, som den Gang var en af de faa Livegerninger, der stod aaben for Kvinder. Der var forøvrigt baade dygtige Lærere og Lærerinder. Jeg mindes een eneste med Glæde, det var Frk. Bartholin. Jeg havde hende i Dansk og Religion i de første Skoleaar. Hun læste f.Eks. højt for os i Oehlenschlägers Tragedier: hun var den fødte Pædagog, der forstod, at et Barn godt kan nyde et Kunstværk, selv om det ikke kan forstaa det, som en voksen. Jeg fik i hvert Fald et uforglemmeligt smukt Indtryk f.Eks.af "Hagbarth og Signe".

Mit Liv blev fra nu af ligesom delt mellem to forskellige Verden, Hjemmets og Skolens Verden, og jeg synes, at min lykkelige Barn-domstid hørte op fra det Øjeblik, jeg for Alvor lærte Skolelivet at kende.

Nu blev jeg berøvet den gyldne Frihed, og jeg lærte Pligter og Byrder og Ansvar at kende. Nu begyndte ogsaa Synd at spille en Rolle i mit Liv. Jeg lærte, hvad det vil sige at hade, at misunde, at være forfængelig, at have Lyst til at behage, kort sagt alle de syndige Tilbøjeligheder, som Omgang med Verden og Menneskene frister til.

Fra den Tid Skolelivet begyndte, indsnævredes mine lyse Erindringer til Timerne i Hjemmet og saa de dejlige Ferier. Aarsagen til mit Had til Skolelivet maa søges i, at det bundne Liv ikke passede for min Natur og lod mig føle Skolen som et Fængsel. Jeg var ikke tungnem og lærte Lektierne hurtigt nok, ja for hurtigt, for det læste havde Tilbøjelighed til altfor snart at forsvinde af Hukommelsen, saa at jeg altid var mindre dygtig ved Eksaminerne end ved den daglige Overhøring. Skolelivet blev mig, efterhaanden som jeg voksede til, saa forhadet, at jeg endnu mange Aar efter, at jeg var sluppet fri, ikke kunde fordrage at høre mange af vore smukkeste og mest bekendte Salmer, fordi jeg havde surget dem ved Morgensangen i Skolen.

Paa Grund af denne Ulyst til at gaa i Skole var det meget vanskeligt for Moder at faa mig arsted om Morgenen i rette Tid, og jeg maatte da ogsaa altid styrte afsted med Tungen ud af Halsen og kom ikke sjældent for sent. Mine forskellige smaa Sygdomme tog jeg imod med Glæde, da de skaffede mig nogle ekstra Fridage. Der hørte dog ikke saa lidt til at faa Tilladelse af Fader til at blive hjemme. Jeg husker saaledes, at jeg blev sendt i Skole efter at have faaet en Dosis Ormethe om Morgenen. Følgen var da ogsaa, at det gik galt for mig paa Vejen hjem, og grædende og skamfuld fremstillede jeg mig for Moder, som maatte tage Affære og til min Undren slet ikke blev vred, men tog det fra den gemytlige Side og snarere trøstede mig. Senere forstod jeg, at hun syntes, det havde været

Synd at sende mig i Skole: men Fader var streng imod os, naar der var Tale om at gøre sin Pligt og passe sit Arbejde. Jeg husker ogsaa et andet Tilfælde. En Morgen da jeg følte mig syg, fik jeg efter Moders Henstilling Faders Tilladelse til at blive hjemme. Jeg blev da saa henrykt, at jeg glemte mit Ildebefindende og gav mig til at synge højt af Glæde. Det skulde jeg imidlertid ikke have gjort, for da Fader hørte det, ræsonnerede han som saa, - naar hun kan synge saa glad, kan hun ikke være ret syg, og saa maatte jeg til min store Skuffelse vandre til Skole. Men syg var jeg nu alligevel, og paa Skolen blev jeg efterhaanden saa daarlig, at jeg spekulerede paa, hvordan jeg skulde komme hjem. Hjem kom jeg dog, men saa syg og feberhed var jeg, at jeg straks maatte i Seng, hvor jeg et Par Dage laa og sov i en hel Feberdøs. Fader blev meget ulykkelig, da han saa, hvor syg jeg var. Han havde gjort Skjelman Uret og glemt, hvor elastisk Barnesindet kan være.

Jeg stod i et godt Forhold til Kammeraterne og har da ogsaa den Dag i Dag en kær Veninde fra denne Tid, derimod var mit Forhold til Lærerinderne gennemgaaende overordentlig køligt, naar undtages en enkelt meget ung Lærerinde, som jeg sværmede for. Jeg var aldrig egentlig uartig og ulydig, men meget kold og tilbageholdende, og saa græd jeg aldrig. Lærerinder kan egentlig godt lide smaa Scener med Graad og Anger og paafølgende Forsoning. Jeg husker en Gang, at jeg ikke kunde oversætte en Sætning fra Dansk til Fransk. Lærerinden stillede sig ligeoverfor mig og truede: "Hvis du ikke kan oversætte dette, skal du sidde over". Da jeg vidste med mig selv, at jeg ikke kunde oversætte det, blev jeg fortvivlet; thi hvorledes turde jeg vise mig hjemme, naar jeg havde siddet over - det havde aldrig hændt mig, og jeg gruede for Faders Vrede. Trods Angst og Fortvivlelse følte jeg dog ingen Trang til at græde, saa Lærerinden maatte tro, jeg var ligeglad; men hvad hun ikke vidste var, at jeg tydeligt

mærkede Haarene rejse sig paa mit Hoved af Rædsel. Jeg slap forresten med Skrækken og kom hjem i rette Tid.

Een eneste Gang gik jeg dog grædende ud af Skolegaarden: men der var ingen, der saa mine Taarer. Anledningen var følgende: Hver Maanedag fik vi Numre i Klassen efter vore maanedlige Gennemsnitskarakterer, og en Gang opdagede jeg, at der var begaaet en Regnefejl, hvorved jeg var kommet et Nummer for langt ned. Ved en stærk Viljesudfoldelse tvang jeg min Formand til at gaa med mig til Bestyrerinden for at faa Fejlen rettet. Fejlen var utvivlsom, men hun var smaalig nok til ikke at ville indrømme sin Fejltagelse, men derimod give en Sludder for en Sladder og søge at plumre Vandet for mig, og Fejlen blev ikke rettet. Da gik jeg grædende af Skuffelse og Vrede ud af Skolegaarden, og jeg har aldrig glemt hende det. Man kan ikke gøre et Barn mere Skade end ved uretfærdig Behandling, og skulde Barnet uden Grund føle noget som Uretfærdighed, er det vigtigt at faa det til at indse sin Fejltagelse, for at det kan blive befriet for den Byrde at føle sig uretfærdigt behandlet.

Lykkeligvis kan jeg ikke mindes nogen Uretfærdighed fra mine Forældres Side. Da Pligterne begyndte for os Børn, kunde Fader med Streng-
hed holde os til at opfylde dem:- men uretfærdig synes jeg aldrig, han var.

Da Moder meldte mig ud af Skolen før min Konfirmation, blev der ikke sagt et eneste Ord om mig, hverken godt eller ondt.

Kisse var i Forholdet til Skolen som næsten i alle andre Retninger min diametrale Modsætning. Hun elskede at gaa i Skole: hun græd, naar hun paa Grund af Sygdom maatte blive hjemme. Hun var velbegavet og flittig, saa hun var altid en af de øverste i Klassen. Da hun dertil var venlig, elskværdig og glad, kan man forstaa, at hun var meget afholdt saavel af Lærerinder som af Kammerater. Særlig de Klassekammerater, der af en eller anden Grund blev drillet eller set ned paa af de andre, søgte

Bedstefæder hos hende, som

alltid var venlig imod dem. Saaledes stillede hver Morgen et klodset, grimt og dumt Pigebarn ved vor Havelaage for at følges med hende til Skole og derved være i Sikkerhed for de andre. Moder hørte da ogsaa kun overstrømmende Lovtaler over hende, da hun forlod Skolen.

Inden jeg forlader Omtalen af Skolelivet, vil jeg endnu bemærke et Par Ting. Jeg lærte at gøre mig haard overfor andre Menneskers Dom. Jeg maatte nemlig ofte gaa med omsyet Tøj, f.Eks. med Kisses aflagte Kjoler, og efter Bedstemoders Död blev enkelte af hendes Kjoler syt om til mig, og jeg maa tilstaa, at det blev nogle mærkværdige Barnekjoler. Jeg var da ofte udsat for mere moderne og velklædte Kammeraters spottende Blikke og Ord; men jeg bed det i mig og fandt aldrig paa at beklage mig hjemme, men satte snarere en Ære i ikke at bryde mig om de andres Kritik. Jeg havde af Fader og Moder lært, at man ikke skulde bryde sig om, hvad Folk sagde, naar man ikke havde gjort noget galt.

Endelig er det karakteristisk, at af alle de Skænd og vrede Ord, jeg i Löbet af Skoletiden har været udsat for, kan jeg ikke huske et eneste Ord; men derimod husker jeg den Skamfuldhed jeg fölte, da en af mine Skolekammerater en Gang, da jeg havde gjort noget galt, sagde til mig: "Det havde jeg ikke troet om dig, Musse".

Da Kisse og jeg naaede til 12-13 Aars Alderen gik vi paa Danseskolen een Vinter, det ansaas for tilstrækkeligt den Gang. Kisse gik hos den fhv. fejrede Solodanserinde paa det kgl. Theater Fru Stillmann, som lærte alle Börnene fra det højere Bourgeoisie paa Frederiksberg at danse. Hun var nu en ældre, lidt svær, lidet kön Dame med et misfornöjet Udtryk i Ansigtet og saa ud, som om det kedede hende usigeligt at undervise Börnene. Det var vanskeligt at tænke sig, at denne Matrone en Gang havde henrykket Folk ved sin yndefulde Dans: men naar hun, medens hun nynnede Takten, löftede Kjolen op, strakte Benet frem og gjorde nogle Danse-

trin, saa man som i et Glimt noget af den fordums Skönhed.

Jeg lærte at danse hos kgl. Solodanser Hans Bech, som havde erhvervet en Del af Fru Stillmann's Klientel.

Ligesom vi lærte at danse lærte vi ogsaa at spille, men ingen af os drev det særlig vidt; Kisse paa Grund af Sygdom og jeg paa Grund af Dovenskab. Min Undervisning varede da heller ikke mere end et Par Aar: men senere havde jeg dog megen Fornøjelse af det jeg havde lært, da jeg kom til at holde uhyre meget af Musik og nød mangan Fritime ved i Ensomhed at spille mine smaa Yndlingsmelodier.

6' Kapitel.

Jeg vil nu optage Omtalen af Hjemmelivet, hvor jeg stadig fandt mine bedste Glæder. Dog synes jeg, at ogsaa dér kom flere Skyer paa min Himmel; men allesammen opstode de af mine Fejl. Fader og Moder behandlede os naturligvis anderledes, end da vi var ganske smaa Piger: men deres Kærlighed var den samme. Kisse var stadig det elskværdige og pligtopfyldende Barn: jeg var ikke slet saa god. Jeg husker f. Eks. jeg i Haven paa Bianco Lunos Allé snappede Stokken fra en af Husbeboerne, en stakkels ung Mand med syge Ben, og sprang triumferende rundt i Haven, indtil Fader fra Vinduet opdagede min Uartighed og ved at true ad mig fik mig til at aflevere Stokken. Jeg syntes ogsaa en Gang, det var interessant at se, hvorledes Fluer kunde opføre sig uden Vinger eller med lidt færre Ben, end Naturen havde udrustet dem med. Jeg foretog dette Eksperiment i største Hemmelighed, da jeg, skönt ikke mere end 6-7 Aar gammel, meget vel fölte, at det var noget "slem", jeg gjorde, som skulde skjules.

Lad mig dog ogsaa fortælle et pønt Træk i min Karakter. Morfader havde en nydelig gammel Søster, som boede i den Treschowske Stiftelse. Hun kom jevnligt hos os og hjalp Moder med at lappe og stoppe. Hun havde

meget vanskeligt ved at se at træde Synaalen, og hendes Anstrengelser vakte min Medlidenhed, saa jeg trofast blev siddende inde i Stuen hos hende og traadte Naalene for hende i Stedet for at gaa ned og lege i Haven.

I min Barndom elskede jeg min Moder med en ligefrem sværmerisk Kærlighed, og det var mig en Sorg, naar Folk sagde, at jeg lignede Fader, jeg vilde saa gerne ligne Moder. Over min Seng hang et stort Fotografi af Moder som ung Pige, det var slet ikke hverken godt eller pænt; men hver Morgen, naar jeg vaagnede, stod jeg op i Sengen, tog Billedet ned til mig og sad lidt og saa det ind i dets stirrende Øjne, kyssede det saa og hængte det op igen. Kisse gjorde naturligvis Nar ad mig i den Anledning, men det forandrede intet i min Handlemaade; men hendes Haan efterlod dog en lille Draabe Malurt i mit Sind. Hun og jeg var ellers meget gode Venner: men undertiden kunde hun i Uvidenhed bringe det onde op i mig. Om Morgenen, naar hun stod op frisk og styrket efter Barnets sunde Søvn, fölte hun Trang til at öve sine Kræfter, og under godmodig Spög og Latter gik hun lös paa mig: men da jeg jo baade var yngre og oveniköbet lille og spinkel af min Alder, var Udfaldet af Kampen paa Forhaand givet. Jeg strittede imidlertid imod tavs med sammenbidt Energi og mit Sind kogte af airmægtig Raseri, naar hun Gang paa Gang rendte mig op mod Dören, som gik ind til Faders og Moders Soveværelse. Ofte sendte saa Fader fra sin Seng en af sine Töfler mod Dören og raabte: "Vil du holde op, kis", og det var da Slut for den Morgen; men næste Morgen begyndte hun igen. Hun mente jo slet ikke noget ondt dermed, og mine Forældre var nærmest tilbøjelige til at le ad denne Morgenmotion og forstod ikke, at jeg fölte mig saa ond og hadefuld under mine Nederlag. Jeg har senere i Livet truffet en ung, pukkelrygget Mand, der fortalte, hvilket brændende Had, der kunde vælde op i ham, naar Skolekammeraterne i al Godmodighed benyttede sig af hans legemlige Underlegenhed og tog ham om Skuldrene og löftede ham op. Der maa være noget for Bar-

nesindet uhyre krænkende i at føle sig prisgivet en Stærkeres Forgodtbe-
findende.

Iövrigt legede Kisse og jeg de sædvanlige Pige-Lege sammen med
Dukker, Madlavning o.s.v. Efter Datidens Forhold var vi overordentlig vel-
forsynet med al Slags Legetøj. Kisse havde bl.a. en stor smuk Yndlingsduk-
ke, "Inger", som hun elskede. Den var imidlertid i Aarenes Løb bleven lidt
medtaget i det Ydre, og Moder og en Tante fjernede den saa kort Tid för
hendes Födselsdag for at udstyre den med nye smukke Klæder og ny Paryk.
Hendes Födselsdags Morgen kom Moder og Tante ind og stillede sig ved Fod-
enden af hendes Seng med Dukken og glædede sig til at se Barnets Henryk -
kelse, naar hun slog Øjnene op og gensaa den elskede Inger i sin nye
straalende Skikkelse. Men det gik ganske anderledes end ventet. Da Kisse
vaagnede og saa Dukken, stirrede hun först lidt usikkert paa denne pynte-
de Skabning og sagde saa i en skuffet Tone: "Men - er det da Inger?" og
saa lukkede hun Øjnene og puttede sig ned under Dynen. Hun elskede med
Barnets Trofasthed Inger som hun var med tjavset Haar og medtagne Klæder.
Den nye, fine Inger blev aldrig den samme for hende..

Da vi kom til Kjöbenhavn, fik Fader Tjeneste ved Regimentet
og blev bereden. Som Skik og Brug var, gik Officerens Hestepasser Familien
til Haande i et Par Morgentimer daglig og fik herfor en Godtgörelse, som
var et kærkomment Tillæg til Lönningen. En af Hestepasserens Forretninger
hos os paa dette Tidspunkt var at følge mig til Skole om Morgen. Naar
Föret tillod det, körte han mig dertil i en flot Kane, vi havde faaet fra
Bedsteforældrene i Randers. Det var som en Kurvestol paa Meder, hvidmalet
med blaa Kanter, foran blev spændt et hvidt langhaaret Skindtæppe og bag-
paa var anbragt en lille Klokke. Den förste Hestepasser var en underlig
ydmyg Skabning, han sagde ikke et Ord under Köreturen, men skubbede Kanen
afsted i Løb, pustende og stönnende. saa jeg sad og var helt trykket og

forpint ved at høre derpaa. Vi havde ham heldigvis kun ganske kort Tid, og efter ham kom en prægtig ung Karl, Rasmussen. Høj og kraftig, med lyst krøllet Har og friske, glade, blaa Øjne, en rigtig Landsoldat. Han var vor gode Ven i det Aar, han kom hos os, og vi glemte da heller aldrig Rasmussen. Det var en Fryd at blive kørt til Skole af ham. Han løb hen over Sneen, snakkende og leende - der var ingen Pusten og Stønnen. Naar det ikke var Kaneføre, gik han med mig ved den ene Haand og min Taske i den anden og passiarede muntert med mig. Da han var færdig med Tjenesten, fik han Ansættelse ved Statsbanerne og steg til Togfører. Omtrent 30 Aar efter, da jeg en Gang havde besøgt Fader og Moder i Roskilde, og Fader fulgte mig til Toget til Kjöbenhavn, var Rasmussen netop dette Togs Fører. Fader førte ham hen til mig, for at han kunde hilse paa mig. Straks da han saa mig, udbrød han glad: "Men er det Misse!" og kærligt smilende mindedes han den Tid, da jeg var "et sødt, smilende Barn". Jeg forstod, at jeg og den Tid, han havde været hos os, stod for ham i en gylden Glans. Han havde ogsaa spillet en stor Rolle i min Tilværelse den Gang, hvilket fremgik af et Brev, jeg skrev til Bedstefader med det eneste Indhold: "Jeg har faaet en ny Hestebasser". (Det var Rasmussen.)

Underligt nok kan jeg huske meget lidt om Kisses og mine Lege, derimod kommer nu Skoleveninderne til at spille en vis Rolle i mit Liv. Hidindtil havde det kun været de Voksne, Forældre, Slægt og Venner, der havde gjort varigt Indtryk paa mit Sind, og stadig var det dog ogsaa dem, der havde min største Interesse.

Ligesom Lege og anden Morskab ikke har fæstnet sig i min Erindring, saaledes husker jeg heller ikke Skænd og Afstraffelser med Undtagelse af en enkelt Straf, som jeg kan erindre, vistnok paa Grund af min Overraskelse, da jeg slet ikke havde tænkt paa at være uartig. Ved Middagsbordet plejede Fader at skænke lidt Øl i mit eget lille Krus, og da han en

Dag glemte det, stak jeg mit Krus hen til ham og sagde: "Øl". I samme Nu fik jeg en velrettet Lussing, saa jeg sikkert aldrig senere glemte "at bede om" noget Øl.

Da vi havde boet et Par Aar i Bianco Lunos Allé, flyttede vi til en Stuelejlighed i en Villa paa Thorvaldsens Vej. Vi Børn var glade ved Forandringen, da vi nu fik Veranda og egen Have; den var ganske vist kun en underlig forsømt og lidet frodig Have med nogle faa forkrøblede Roser, Buske og smaa Græsplæner, men dog alligevel en Tumleplads for os. Paa samme Vej boede Enken efter Cberst Hertel sammen med nogle Sønner i en stor elegant Villa. Den yngste Søn Aage var et Par Aar ældre end jeg. Han blev min stadige Legekammerat, og jeg nød godt af alle hans Herligheder. Jeg tilbragte min Fritid i hans store dejlige Have, hvor der var et Væld af de skønneste Blomster, jeg kørte rundt i Gangene paa hans lille Væltepeter og legede med alt hans udsøgte Legetøj. Han stillede hver Dag foran Skolen for at følge mig hjem og bære min Skoletaske for mig. Da Skolebestyrerinden en Gang opdagede Kavaleren, gik hun ud til ham og forbød ham at komme og hente mig. Følgen blev blot, at han for Fremtiden stod i Skjul bag det første Gadehjørne. Der var ikke Tale om, at vi legede "Kærester", hvilken Leg flere af mine Kammerater yndede; men som jeg altid betragtede som noget galt og aldeles ingen Lyst havde til. Nej, jeg betragtede ham snarere som en Slags Riduer, der var til for at more og tjene mig, hans Herskerinde. En Gang havde han skjult sig paa Skolevejen og kom saa pludselig løbende bagefter mig og gav mig et lille Puf i Ryggen: jeg blev saa krænket over hans Frækhed, at jeg var muggen og tavs paa hele Hjemvejen.

Fra denne Tid er der et ganske karakteristisk Eksempel paa den instinktmæssige Blufærdighedsfølelse hos et ellers ganske udviklet

Barn. Jeg var syg og laa i Sengen Dagen efter mit Fødselsdagsgilde, hvor Aage ogsaa havde været til Stede. Da han kom for at hilse paa mig, vilde Moder vise ham ind til mig: men det tillod jeg paa ingen Maade. Jeg fólte det som upassende.

Aage interesserede sig umaadeligt for at spille komedie, enten selv eller paa sit store, veludstyrede Dukketeater. Han blev ogsaa som voksen Skuespiller, men en ujævn Kunstner, som kunde yde noget udmærket men paa et meget begrænset Omraade.

I disse Aar begyndte jeg at blive meget aandsfraværende. Det var en given Ting, at hvis f. Eks. Moder gav mig en Besked at bringe til Pigen, var jeg næppe ude af Døren, før jeg stak Hovedet ind igen og sagde: "Mo'er, hva' var 'et?" Jeg var ogsaa meget slem til at slaa i Stykker og tabe, hvad jeg havde mellem Hænder. En Gang havde jeg saaledes taget en gammel, hankeløs Kop fuld af Gryn, som jeg vilde delikaterere Værtindens Høns med. Jeg aabnede et Vindue i Barnekammeret og smed Grynene ud: men Koppen gik samme Vej, saa Hønsene flygtede rædselsslagne til alle Sider. Ingen Voksen kan vist sætte sig ind i den Fortvivlelse, som greb mig ved dette nye Bevis paa min Klathaandethed. Grædende og håndervridende gik jeg op og ned ad Gulvet uden at have Mod til at forlade Værelset og fortælle Moder, hvad jeg nu igen havde bedrevet. Moder havde imidlertid tilfældigvis set det hele fra Køkkenvinduet og kom ind til mig, maaske for at skænde lidt: men da hun saa min Fortvivlelse, der jo maatte synes komisk i Forhold til Aarsagen, brast hun i Latter: min Forbavselse og straks derpaa følgende Lettelse og Taknemlighed var ubeskrivelig.

Paa Thorvaldsensvej blev vi kun et Aar, da Lejligheden var meget fugtig. Derfra flyttede vi i 1883 til Falkonerallé Nr. 3, 2' Sal, hvor vi havde vort Hjem i 17 Aar. Det var en udmærket Lejlighed, 5 store og høje Værelser, glimrende Pigeværelse og to store Kvistværelser paa Loftet,

og endelig havde hver Lejer et ret stort Stykke Have. Lejen var 800 Kr. Der var endnu den Gang saa lav Bebyggelse paa den anden Side Gaden paa Hjørnet af Grundtvigsvej, at vi fra vort Spisestuevindue kunde se, naar Kuglen Kl.1 faldt paa Nicolaj Taarn.

Da vi, efter at være kommet til Kjöbenhavn, var kommet til at bo nær ved Faders Hjem, blev det en fast Regel, at vi besøgte Bedsteforældrene paa Frydendalsvej hver Torsdag Aften, da de holdt et Slags "aabent Hus". Hjemmet var hyggeligt og smagfuldt udstyret. Jeg husker saaledes to store forgyldte Pillespejle og røde Silkedamask-Gardiner i den trefags Dagligstue. Jeg erindrer Bedstefader som en meget tavs Mand men med et venligt Ansigt. Han kunde sidde i lange Tider ved Vinduet og stirre ud i "Alléen" eller fordrive Tiden med at vinde Garn for sin Kone og deres Bekendte. Fader sagde, at han havde faaet et Knæk, da han imod - efter sin Mening - berettiget Forventning ikke ved Tronskiftet 1863 var bleven Chef for Kongens Civilliste. En Gang, efter at han havde taget sin Afskæd som Slotsforvalter, fik han Tilbud om en indbringende Graverstilling, men han afslog den og bemærkede i den Anledning: "Jeg har aldrig gaaet Kræbsegang". Faders ~~Sted~~ moder havde et mærkelig surt Ansigt, men var i Virkeligheden rar nok imod os. Helt let har det vist ikke altid været for hende at være ~~Sted~~ moder. Der kom ikke saa faa Mennesker i Hjemmet, og da Börnene blev voksne flere unge Mænd og unge Piger, saa der kunde være ganske livligt. Saaledes erindrer jeg muntre Juleselskaber med baade gamle og unge Gæster.

Hver Torsdag Aften drog som sagt mine Forældre med Kisse og mig afsted til "de Gamle i Alléen", som vi oftest kaldte dem. Fader spillede Kort med Bedstefader og hans gamle Ven og Soldaterkammerat, Sörensen, og hvilke Herrer, der ellers kunde være. Sörensen, en pæn gam-

mel Enkemand, havde begyndt sin Karriere som Spækhöker, blev dernæst Glas- og Porcellænshandler og tilsidst en velhavende Mand, som ejede store Ejendomme. Hans eneste Barn, en Datter, fik den bedste Opdragelse og blev gift med en bekendt Læge. De spillende sad ved et mindre Bord i den ene Ende af Stuen, medens de tilstedeværende Damer sad med deres Haandarbejde om det store runde Bord i Midten og smaasnakkede. Jeg yndede at ligge paa Gulvtæppet og lege med en meget veludstyret Dukke med tilhørende Vugge, som Bedstemoder havde til barnlige Gæsters Fornöjelse. Da jeg blev større hengav jeg mig til Nydelsen af indbundne Aargange af Familiejournalen, der var et langt finere Blad den Gang end nu, sommetider hørte jeg ogsaa efter de Voksnes Passiar. Det var særlig interessant at høre Bedstemoders unge Niece fortælle om de Hallucinationer, som en af hendes Tanter led af, enlige Hesteben, der kom spaserende o.l. Naar Aftensmaden var rettet an, forlod hele Selskabet Dagligstuen, hvor der om Vinteren var 19 - 20 Graders Varme, og begav sig ind i den mer eller mindre iskolde Spisestue, hvor der aldrig blev fyret. Spisebordet stod foran en Sofa, hvor Bedstefader og Moder tog Plads, medens jeg blev placeret imellem dem. Naar jeg saa havde spist mig mæt i den gode Mad og drukket et lille Glas af den obligate, hjemmelavede Solbærrøm, blev jeg saa overvældet af Sövnighed, at jeg lod mig falde tilbage i den brede Sofa, og skjult bag Moders Ryg faldt i en dyb Slummer. Bedstefader var til de andres Fortvivlelse umaadelig længe om at blive færdig: han kunde i flere Minutter sidde og røre rundt i sin enorme Kop The med langsomme, afmaalte Bevægelser. En Gang bemærkede Sörensen i den Anledning: "Pas paa, at Bunden ikke gaar ud af Koppen".

Kort efter Aftensmaaltidet begyndte vi Damer at gøre os rede til Hjemfarten. Vi tog Töjet paa i Bedsteforældrenes iskolde Soveværelse, og i en frygtelig Tilstand af frysende Sövnighed traskede jeg afsted med

Fader ved Haanden. Han smaastampede og forsögte at holde Trit med mig, mens han i en opmuntrende Tone gentog i Takt med vore Skridt: "Det skal göre godt at komme hjem i sin lille gule Lulle". Ja, hvor var det saligt at komme hjem, putte sig ned i sin egen lille gule Tremmeseng og sove al Træthed bort.

En stor Fornöjelse var det for os Börn, naar Moder efter Mid-
dagen tog os med til "Byen" for at göre Indköb. Butikkerne holdt den Gang
aabend til Kl.8. Det var overordentlig interessant at gaa fra den ene
efter vore Begreber straalende oplyste Butik til den anden og köbe Baand,
Kjolebesætning, og hvad andet det kunde være. Særlig kan jeg huske Kande-
stöbereren, hvor jeg fik et helt lille Dukke-Kaffestel af Tin. Mange store
og stærkt besøgte Forretninger laa den Gang i Kælderen. Paa en af disse
Ture havde jeg en "frygtelig" Oplevelse i Pilestræde. Jeg havde staaet
og kigget ind ad et Vindue og havde ikke lagt Mærke til, at Moder var gaa-
et ned i en Kælderbutik lige ved, da jeg saa ser mig om, er Moder borte,
og jeg staar enc og forladt i den skumle, ukendte Gade og ved med mig
selv, at jeg ikke kan finde hjem. En Fölelse af Forladthed og Rædsel væl-
dede op i mig. I stum Fortvivlelse löb jeg sögende op og ned ad Gaden.
Heldigvis blev jeg i samme Gade, saa det ikke varede saa længe, inden Mo-
der fandt mig. Moder mindedes ofte senere Synet af det tavse, fortvivlede
Barn, der löb midt ad Gaden.

Naar vi kom hjem fra Skolen, var det en Regel, at Moder tog
os med ud paa en længere Tur, hvordan end Vejret var. Vi gik da som of-
test i Frederiksberg Have eller Søndermarken eller gjorde Indköb i nær-
liggende Forretninger. Vor Urtekræmmer i de første Aar var en ret kendt
Mand paa den fine Del af Frederiksberg omkring Gl.Kongevej. Han hed Jacob
Petersen og boede til en Begyndelse i en Kælder paa Hjørnet af Amicisvej
og Gl.Kongevej. Han var kommen ind fra Landet og var en dygtig Forret-

ningsmand, havde gode Varer og var f.Eks. altid lidt billigere end sine Konkurrenter. Følgen var da ogsaa, at Forretningen blev større og større og senere fik til Huse i en flot Stuebutik. Han var overdrevent höflig med Buk og Skrabud, men dog paa en elskværdig Maade. En Gang da Moder kom ned ad Trappen til Kælderbutikken med Kisse og mig, sprang han til, aabnede Døren paa vid Gab med et dybt Buk, slog indbydende ud med Haanden og meldte: "Fruen med begge Fröknerne". Fröknerne var 8-9 Aar. En Gang vor Pige kom ned i Forretningen, var han ganske forstyrret af Henrykkelse: han var nemlig bleven forlovet med sin velhavende Værts eneste Barn, en ung og nydelig Pige. Vor Pige maatte ind i Bagværelset og blev trakteret med Vin og Kage. Senere flyttede han som sagt ind i en stor Hjørnebutik og fik sit Hjem i sin egen smukke, komfortable Villa paa Amicisvej og blev Commerceraad. Paa sine ældre Dage blev han religiöst grebet, og skönt vi ikke, siden vi var flyttet til Falkoneeralleen, havde handlet hos ham, antastede han dog en Gang Moder, da de begge var paa Vej til Kirke, og fortalte hende hele sin Omvendelses-historie, og hvor usigelig lykkelig og glad han nu fölte sig. Moder blev ganske betaget ved at höre paa ham. Jeg kom tilfældigvis til at overvære hans sidste Kirkefærd. En Gang jeg gik paa Frederiksberg Allé, drejede en Ligvogn, fulgt af et stort Følge til Fods, ud fra Amicisvej og drejede op mod Frederiksberg Kirke. Det var Bondedrengens, Commerceraadens jordiske Levninger, som förtes til Kapellet ved Kirken.

En anden Handlende, som havde vor Interesse, var Slagter Neien-dam. Han ejede og boede i en stor 2-Etagers villalignende Bygning paa Gl. Kongevej. Huset laa langt tilbage med en meget stor Forhave. Op til Gaden var bygget en lille Murstenspavillon, hvor Forretningen var. Baade Manden, Konen og to Sønner arbejdede i Forretningen. Manden var en høj pæn Mand med noget tungt og stille over sig: Konen derimod var en ret lille frisk og fyldig Kvinde med stærkt krøllet sort Haar og sorte livlige Øjne. Der var 4

Sønner og een Datter. Af disse Sønner blev den ældste, som jeg ofte har set i hvid, blodpletet Slagterdragt hugge Kød af til Kunderne, den bekendte Skuespiller ved det kgl. Theater, Nicolaj N., een vedblev at være Slagter (efter Moderens Udsagn den klogeste), een, Valdemar N., blev Kunstmaler og endelig er den yngste Skuespilleren og Theaterhistorikeren Robert Neiendam. Datteren blev, efter hvad jeg har hørt, gift med en norsk Kunstmaler. Et mærkeligt Kuld Børn. Mange Aar efter, da Slagteren var død, og Huset solgt og revet ned, mødte Moder Fru Neiendam paa Kirkegaarden, hvor de hver besøgte deres Kæres Grave, og Fru N. begyndte at tale til Moder, aabnede sit Hjerte for hende og fortalte, hvor skammeligt det var gaaet til ved Ejendommens Salg. Hendes Mand var da aandelig svækket, og benyttende sig heraf havde en bekendt "hellig" Murermester faaet ham til at sælge Ejendommen for samme Pris, som Slagteren for mange Aar siden selv havde givet for den, skönt den jo, ligesom alle andre Grunde ved Gl.Kongevej, var steget stærkt i Værdi. De omtalte to fremmede Mennesker, Slagterkonens og Urtefrømmerens, Fortrolighed til Moder viser, hvor hendes Væsen, trods den Alvor der var udbredt over hende, var tillidvækkende og præget af en venlig Interesse, som hun ogsaa virkelig følte.

7' Kapitel.

Sommerferierne.

Aarets største Fornøjelse og herligste Oplevelse for mig var Sommerferien, som dels tilbragtes i Randers hos Bedsteforældrene, dels paa Landet hos Bedstemoders Slægt.

Saasnart Skoleferien begyndte i Slutningen af Juli, tog Moder, Kisse og jeg afsted med Dampskibet "Niels Brock", der Kl. 6 Eftermiddag gik direkte til Randers. Fader, der sjældent havde Ferie og i hvert Fald

kun ganske kort Tid, maatte blive ene tilbage. Jeg syntes den Gang, det var saa underligt, at Moder altid græd, naar vi sagde Farvel til Fader. Nu forstaar jeg jo godt hvorfor. Hun vidste, hvor ked Fader var af at være ene hjemme og at han derfor egentlig var lidt krænket over, at vi rejste bort saa længe: men paa den anden Side kunde hun med sin trofaste Natur ikke svigte sin første Kærlighed, Forældrene og Barndomshjemmet.

Rejsen derover var fyldt med smukke Indtryk. Først en Sommeraften op gennem Sundet og saa den næste Morgen mellem Kl. 4-6 Sejladsen gennem Randers Fjord og Gudenaen til den gamle hyggelige By. Da jeg ikke er Digter, vil jeg slet ikke prøve paa at give et Billede af en saadan Sommermorgens Dejlighed, men henvise min Læser til Beskrivelsen af denne Tur, som staar at læse i Henrik Pontoppidans Fortælling "Minder", der findes i 1' Del af "Fortællinger" (Kjöbenhavn 1899).

Fra tidlig Morgen før Kl. 6 havde Bedsteforældrene sat Bydren-gen paa Vagt nede ved Havnen, og saa snart Skibet kom i Sigte, styrtede han saa hjem for at alarmere Familien, som da i rette Tid kunde møde ved Landgangsbroen og i Triumf føre os op til den statelige Ejendom paa Torvegade, Byens Hovedgade. Lidt op paa Formiddagen mødte saa forskellige Mennesker, deriblandt fhv. Tjenestepiger, frem for at ønske os velkommen til Jydernes Land. Moder glædede sig ved at være hos sine kære Forældre og nød al den Kærlighed, der ødsledes paa os, medens jeg paa Barnevis tog imod det altsammen som noget selvfølgerigt, der ikke vakte min Taknemlighedsfølelse. En lille Ubehagelighed ved Ankomsten maatte overstaas; det var den kærlige Bedstefaders Velkomstkys. Han kyssede mig nemlig midt paa Munden, hvad jeg aldrig var vant til, og saa var det et fugtigt Kys, hvad jeg ikke kunde lide.

Bedstefaders Ejendom bestod af et herskabeligt Forhus med 1'

og 2' Sal og Butiker i Stuen, et ligesaa höjt Sidehus med Beboelser og et Baghus. Bedsteforældrenes Lejlighed var ret stor og bestod af 4 tildels store Værelser med Kökken og Anretterværelse paa 1' Sal og 3 gode Værelser paa 2' Sal. Pigen havde Værelse over Porten. I Sommerferien lagde vi Beslag paa Værelserne paa 2' Sal: men om Vinteren efter Nytaar var de sommetider lejet ud til omrejsende Skuespillere eller Skuespillerinder. Bedstefader havde Billetsalget i sin Boglade, og Bedstemoder kunde godt lide at faa en Passiar med "de farende Svende". Bedstemoder havde sin bestemte Plads paa en af de förste Bænke i Theatret og i de Par Maaneder, der spillede, gik hun næsten hver Aften derhen, fulgt og hentet af Bydrengen, der maatte bære hendes Kappekurv. Bedstefader blev hjemme, hvor han helst vilde nyde sin Friaften med en Avis eller en Bog og sin Pipe.

Ligesom Bedstemoder havde sin bestemte Plads i Theatret om Vinteren, saaledes havde hun om Sommeren sit bestemte Lysthus paa "Skovbakken" Byens Anlæg. Lysthuset laa höjt og frit, lidt for sig selv; der nød hun hver Dag sin Formiddagskaffe med Bröd til fra den daværende beskedne Restauration. Naar vi var i Besög, spiste vi dog hele vor Frokost der. Bydrengen blev sendt derop med en stor Kurv fuld af lækkert Smörrebröd. Det var et behageligt Öjeblik, naar Bedstemoder frisk og gemytlig begyndte at pakke Herlighederne ud. Naar jeg lugter haardkogt Äg med Ansjos, maa jeg altid mindes disse Formiddage, saa det er ikke alene "Blomsterduft og gamle Melodier", der kan kalde de svundne Dage tilbage. Bedstefader tog sig sommetider Tid til at komme derop. Vi kunde i lang Afstand kende hans ejendommelige Silhuet. En höj tynd Skikkelse med höj Silkehat og aabentstaaende lang Figurfrakke, hvis Sköder flagrede efter ham under den hurtige Gang.

Naar vi Börn havde spist os mæt i den lækre Mad, forlod vi Bordet og gik paa Opdagelsesrejser i Nærheden eller legede nede paa den aabne

Plads foran Restaurationen. Forresten fandt jeg altid Skovbakken underlig skummel og uhyggelig, jeg kom aldrig til at holde af den. Underligt nok kunde jeg i Randers blive grebet af en knugende Uhyggefølelse eller snare-re Melankoli: den kunde overfalde mig, naar jeg paa Regnvejrsdage laa paa Knæ paa en Stol og stirrede ned paa den vaade, mennesketomme Gade, eller om Aftenen, naar vi var samlet om det store Bord i Spisestuen; jeg tror, det har været en Slags Hjemve. Men endnu naar jeg tænker tilbage, synes jeg ikke, der var hyggeligt om Aftenen, med den store mørke "Sal" og det mørke Kabinet. Hjemmefra var jeg vant til, at alle Opholdsstuer ogsaa blev benyttet om Aftenen.

Egentlig fandt jeg, at der var hyggeligst oppe i Gæstelejligheden. Jeg husker de lyse Sommermorgener, naar Solen skinnede ind, og Theen blev bragt op til os og sat paa Bordet i det største Værelse. Kisse og jeg løb rundt og fjantede, halvt paaklædte, saa det varede en Evighed med Paaklædningen. Moder havde i Ferien sluppet Tøjlerne en hel Del. Vi var saa nervepirrende om Morgenen for andre, at den ældste Søns Kone, som en Gang var Gæst samtidigt med os, paa det bestemteste frabad sig at dele Gæstelejligheden med os, men fik en Seng sat op i et Pulterkammer, hvor hun kunde have Fred om Morgenen for de kaade Unger.

Om Aftenen kiggede jeg tit ud af et Vindue til Gaarden, hvorfra man kunde se Sct. Mortens Kirkes mægtige firkantede Taarn med det rasedeformede Spir hæve sig højt over de mange gamle røde Teglstenstage, op i den rødmende Aftenhimmel. Og saa kom alle de mange Storke flyvende hjem ude fra Fjordengene og søgte deres Reder paa de røde Tage og knæbrede en Aftensang, inden de satte sig til Ro. Naar saa Dyr og Mennesker var gaaet til Hvile, begyndte Vægterens ensomme Vagt i Kirketaarnet. Han spejdede fra Vægtergangen rundt for hurtigt at opdage en udbrudt Ildebrand, og hver Time meldte han ud mod de fire Verdenshjørner, hvad Klokkeren var slaa-

et og Vindens Retning. Jeg syntes, det var hyggeligt, at denne Vægter gik og passede paa, saa vi andre kunde sove trygt.

Om Dagen færdedes jeg rundt i hele Gaarden oppe og nede, ude og inde og fandt interessante Steder. I Baghuset laa den saakaldte Boglade, som paa den Tid kun indeholdt et stort Lejebibliotek, da Bedstefader havde opgivet Boghandlen og Forlagsvirksomheden. (Han havde været Sten Blichers ~~første~~ Forlægger). "Bogladen" var et meget højt og dybt Rum fyldt med Reoler med Bøger fra Gulv til Loft: mørkt og skummelt var der og Luften muggen. ^{og i en del af rummet} Ved Siden af laa igen et endnu mørkere omtrent ligesaa stort Rum, hvor man oppe paa Hylder kunde skimte Glimt af Messinginstrumenter, Trompeter o.l., som Bedstefader i de allerførste Aar af sit Ægteskab havde handlet med. Paa den anden Side Bogladen havde Bedstefader dog et lyst og venligt lille Kontor, Paa 1' Sal laa Stentrykkeriet, der nu var den vigtigste Indtægtskilde. Jeg fandt det interessant, men egentlig ikke behageligt, at entre opad de snavsede Trapper og komme ind i de store Rum, hvor Maskinerne arbejdede med øredövende Larm; med det samme aflagde jeg saa Visit hos Moders yngste Broder, der var en dygtig Litograf, og sad i et Værelse for sig selv og tegnede paa Sten med et Apparat i Munden, som holdt Aanden borte fra Stenen. Jeg havde ogsaa min Gang i Sidehuset, hvor der bl.a. boede en halvgammel, ugift Købmand, en god Ven af Familien, med sin prægtige Husbestyrerinde, der tidligere havde tjent hos Bedstemoder, og af os Børn og tilsidst af hele Familien kaldtes "Galle Mie" (Gamle Marie). Naar jeg under min Leg i Gaarden trængte til noget godt, gav jeg mig til at raabe højt "Forelse, Galle-Mie, Forelse!" +)

Galle-Mie kom da ud af sin Køkkendør med et eller andet som hun vidste, jeg kunde lide, f.Eks. Jordbørsyltetøj - en kold Pandekage, eller -- en

+)

Anm. Det skulde betyde "Foder".

Osteskorpe. Hvad jeg altid savnede i Gaarden med den toppede Stenbrolægning var lidt Have med Blomster. Langs med Murene var med Mellemlum taget et Par Sten bort for at give Plads til en Slyngrose, og jeg prøvede at plante lidt Blomster her og mellem Stenene; men min Barnefantasi kæmpede forgæves for af disse usle Jordpletter at give mig et Indtryk af "Have".

Naar jeg var træt af at løbe rundt i Hus og Gaard, kunde jeg længe ad Gangen more mig med, liggende paa Knæ paa en Stol ved Vinduet, at kigge ud paa Gaden. Der var temmelig megen Færdsel baade af Vogne og Mennesker. Jeg kunde se kendte Folk færdes ud og ind af Genbohusene eller staa i deres aabne Butiksdøre, og saa tænkte jeg paa, hvad jeg havde hørt om den og om den. Der var f. Eks. den jødiske Hattemager skraas overfor, Hr. Zaun. Han var umaadelig grim med en ualmindelig lang, hængende Jødenæse. Han var en Nat blevet ringet op, og da han stak sit Hoved ud ad Vinduet for at høre, hvad der var paa Færde, stod der nogle unge Mennesker, som sagde, at de gerne vilde spørge ham, hvormeget han tog for Alen af sin Næse. Da han en Gang gerne vilde have en Kone, og der ingen Jödinde var paa Stedet, han kunde faa, henvendte han sig til en jödisk Ægteskabsmægler, som fandt en passende Kone for ham i Hamburg. Efter Forhandlinger mellem den unge Jödindes Fader og Hr. Zaun kom Partiet i Stand, og hun kom rejsende til Randers for at hilse paa sin ubekendte Brudgom: men da hun saa ham, da - - - græd hun.

Jeg kunde ogsaa fra Vinduet faa Held til at se mærkelige og forargelige Ting, som naar en kendt Læges halvvoxne Dreng fra deres Altan lod Spytklatter falde ned i Hovedet paa Forbipasserende.

Det kunde ogsaa hände, at Byens Udraaber kom vandrende midt ad Gaden, slaaende paa sin Tromme, for at vække Opmærksomhed, hvorpaa han saa med høj Röst udraabte de Meddelelser, han skulde bringe til Folks Kundskab. Det kunde dreje sig om mange forskellige Ting, f. Eks. om et

Skib, der var kommet ind i Havnen med en eller anden Vare, eller en Bekendtgørelse fra Politimesteren o.l.

Paa Markedsdagene var Gaden et myldrende Liv, især naar der var Hestemarked, som varede et Par Dage. Hestene stode Side om Side i to lange Rækker langs hver af Gadens Fortov. Det var eet Sammensurium af Heste, Mennesker og Vogne.

Alle disse Gadens forskellige Foreteelser maatte dog blegne ved Siden af det stolte, skønne Syn, naar Dragonregimentet en Solskinsdag under klingende Trompetranfærer red ned ad Torvegade paa Vej til Øvelser. Alle de unge, kraftige Mænd i himmelblaa Uniformer paa store jydsk Heste medens Solen lynede og blinkede i de straalende Hjelme, i Sabler, Knapper og Seletøj.

Vi Börn kom udmærket godt ud af det med Bedstemoders Piger, ligesom der i Hjemmet var et godt og naturligt Forhold mellem Herskab og Tyende. Bedstemoder var ret fordringsfuld overfor Pigerne og taalte ikke nogensomhelst Efterladenhed, ligesom der ikke var Tale om nogen Smigren eller Given-efter, saaledes som mange Gange nutildags.

Hvad der undrede mig den Gang var, at naar der f.Eks. var glemt et eller andet ved Borddækningen, naar vi satte os tilbords, og den glømte Genstand f.Eks. stod i et Skab lige ved Siden af os, tog Bedstemoder det ikke selv, og tillod heller ikke os Börn at hente det, men ringede med en lille Bordklokke paa Pigen, som saa kom ind og gjorde sin Fejl god igen og huskede bedre næste Gang. Hun indgød sine Piger Respekt ved sin personlige Dygtighed, og saa forstod hun den Kunst at kaste Glans over det graa Hverdagsliv, saa hendes gamle Piger med Glæde saa tilbage paa Tjenestetiden hos hende og trofast besøgte hende, naar der var Lejlighed dertil. Ja, mange, mange Aar efter hendes Död opsøgte en af hendes gamle Piger mig i Köbenhavn for at höre til Familien og opfriske

gamle Minder. Og en anden fortalte mig med straalende Øjne, som om det var noget godt og fornøjeligt, hvorledes Bedstemoder med ubønhørlig Strengthed passede paa, at hun ikke sluskede fra sit Arbejde.

Bedstemoder havde i Aarenes Løb et Par smaa Hunde. Den første, jeg mindes, var en lille, klog, hvid Silkepuddel, som hed "Toto". Hver Lördag Eftermiddag "kom den i Baljen " og fik sit varme Sæbebad. Det var et ynkværdigt Syn at se den staa rystende med sin smukke, hvide Pels klistret til Kroppen og et forpint og ulykkeligt Udtryk i sine brune Øjne. Den hadede og frygtede sit Bad, og ligefra tidlig Morgen om Lördagen skede den angst efter Pigen og løb langt uden om hende. Hun kunde ikke den Dag kalde den til sig, men maatte fange den, naar Tiden var inde til Badet. Den maa altsaa af alle de for Lördagen særlige huslige Forretninger have sluttet, at denne Dag ogsaa var den rædselsfulde Badedag. Senere havde Bedstemoder en ægte russisk Moppe. En Dag spaserede Bedstemoder med den paa en ensom Vej til Anlægget, da de mødte en fattig klædt Mand. Det lille Kræ gav sig da til højt göende at løbe i Kreds om Bedstemoder som for at beskytte hende mod et muligt Overfald, som heldigvis udeblev. Den døde som en udlevet Olding paa 18 Aar, kærligt plejet af den yngste Søn og hans Kone.

Et af de Steder, jeg fandt det morsomt at komme, var i min tidligere Barnepiges Hjem. Hendes Fader var Stolemager og nedstammede i Parenthes bemærket i lige Linje fra "den nobiliterede Oluf Bang" (16..). Han boede paa en første Sal i en af de gamle Bindingsværksgaarde, som Randers har været saa rig paa. En Svalegang løb langs Husets Gaaraside uden for 1' Sal. Dagligstuens Gulv skraanede saa stærkt hen mod Døren, at man havde Indtryk af at akulle gaa opad Bakke, naar man kom ind; paa en Kommode stod mange mærkelige Ting, konkyliæsker, Skib i Flaske og deslige som Sömænd plejer at bringe hjem. Den ældste Søn var nemlig Sö-

mand og sejlede i Langfart. En Gang, han var hjemme, saa jeg med en Blanding af Beundring og Væmmelse, hvorledes han tog en Ansjos ved Halen, svingede den ind i Munden og spiste den baade med Hoved og Hale.

Som 11-12-aarig havde jeg en Gang i Ferien en Oplevelse, som gjorde et dybt Indtryk paa mig.

Jeg fik pludselig en Dag det mærkelige Tilfælde, at jeg kunde trække Vejret til et vist Punkt, saa sagde det Stop et eller andet Sted i Brystet med en lille Smerte. Det var i Længden meget pinagtigt, da det føltes som en kvælende Fornemmelse og fremkaldte Angstfølelse. Jeg kom i Seng, og der blev sendt Bud efter Lægen. I Mørkningen da Moder og de andre var nede for at spise til Aften, skulde min forhenværende Barnepige sidde oppe hos mig, for at jeg ikke skulde føle mig ene. Men det blev ikke noget opmuntrende Selskab. Mens jeg sad oprejst i Sengen og gispede efter Vejret, hørte jeg en stille Graad henne fra Vinduet, hvor hun sad. Pour comble de malheur kom Bedstemoders Pige op for at se til mig og stillede sig med korslagte Arme op ved Siden af Sengen. Da hun havde set lidt paa mig, sagde hun, som om hun tænkte højt: "Ja, naar man ikke kan faa Vejret, saa maa man jo dø". Ved disse Ord tiltog Graaden henne ved Vinduet. Logiken i Pigens Bemærkning slog mig, og Tanken om, at jeg, der var saa ung, muligvis skulde dø, gjorde et dybt Indtryk paa mig. Jeg blev egentlig ikke grebet af Rædsel, men en Følelse af uuldständig Hjælpeløshed og Forladthed overvældede mig, og Værelset og alle de kendte Ting blev ligesom fremmede for mig. Jeg var ikke mere mig selv, jeg og hele Verden var bleven anderledes. Heldigvis kom Moder snart igen op til mig, og det hjalp lidt at se hende gaa rolig og uanfægtet rundt. Det var tydeligt, at hun i hvert Fald ikke troede, at min Død var nærforestaaende. Lægen kom lidt senere, smuk og i Kjole lige fra et Aftenselskab og skrev nogle stærke Draaber op; det hjalp ogsaa lidt, for han tænkte aabenbart

heller ikke, der var Fare paa Færde. Saa kom Natten. Moder og jeg laa i samme Værelse, og Sengene stødte op til hinanden med Fodenden. Jeg sad, stadig gispende, ret op i Sengen og kunde naturligvis ikke sove. Moder vilde saa heller ikke sove, naar jeg ikke kunde. Nogle Timer gik paa denne Maade; men saa kunde stakkels Moder, som altid vanskeligt kunde undvære sin Nattesövn, ikke holde Øjnene aabne mere men faldt i Sövn. Jeg sagde eller gjorde intet for at vække hende, men fölte mig baade krænket, ulykkelig og forraadt, nu da alle de andre endogsaa Moder havde forladt mig og vare forsvundne ind i Drömmeland. Moder vaagnede af sig selv et Par Timer efter, sikkert vækket af sin onde Samvittighed. Jeg saa paa hende og sagde blot: "Du har sovet". Jeg vil aldrig glemme det ydmyge, angerfulde Blik, hun sendte mig.

Næste Dag gik Tilfældet over og har ikke gentaget sig senere, men fra den Tid fölte jeg ikke mere Döden som noget fjernt, men som noget der naar som helst kunde blive til Virkelighed. Denne Fölelse har dog aldrig gjort noget Skaar i min naturlige Livsglade, men snarere været mig en Hjælp i tunge Tider i mit senere Liv.

Den Oplevelse, som dog egentlig gjorde Sommerferien til Aarets straalende Midtpunkt i Barndomstiden, var de kortere eller længere Besög, vi aflagde hos Bedstemoders Slægt et Par Mil Syd for Randers; dels hos hendes Broder, Jægermester, Ritmester Jens Pind, der boede paa Fædrenegaarden, Thustrup, dels hos hendes Söster, der var gift med Proprietær (senere Justitsraad) Otto Höy paa "Pindsminde", der kun laa en Fjerdingvej fra Thustrup.

De to Hjem var uhyre forskellige, men havde hver sin Charme, og jeg lærte begge Steder at blive fortrolig med og elske det danske "Bondeland".

Herregaarden rummede Romantik, Skönhed og lidt Mystik: i Proprietærgaarden var der muntert Liv med Ungdom, Sang og Dans. Herregaarden laa lavt i den smukke Alling Aa-Dal, og Taagerne fra Engene kunde en Sommeraften stige helt op til Gaarden og svöbe den ind i sine klamme Slör, medens Proprietærgaarden laa höjt og luftigt oppe paa Bakken.

Det var et herligt Øjeblik, naar den magelige Landauer med de smukke Heste og den liberiklædte Kusk svingede op for Porten i Randers for at hente os til Thustrup. Jeg var lyksalig og fölte mig hævet op i en højere og lykkeligere Tilværelse end alle de Stakler, der maatte vandre til deres daglige Dont i den lumre By. Först Köreturen. Ud af den varme beklumrede By, over Sönderbro, gennem Krstrup og saa videre gennem det dejlige frodige Sommerland med sine Kirker og Landsbyer, Kornmarker og alle de vilde Blomster. Det sidste Stykke Vej löb langs med Onkels Granplantage, som i mange Aar leverede vort Juletræ, med herlig Udsigt over Aadalen og saa til allersidst det store Øjeblik, da vi drejede ned ad den lange Indkörsel med Plantninger paa begge Sider og svingede op foran den röde Hovedbygning med Stentrappen. Den store hvide Dör aabnede sig, og vi fik den hjerteligste Velkomst af Onkel og Tante, og hvem der tilfældigt var hjemme af Börnene, som alle var voksne.

I min Barndom spillede selve Boligen og Omgivelserne en stor Rolle for mig. De store, 7 Alen höje Værelser imponerede mig og særlig den store Sal talte til min Fantasi. Den havde 100 Aar gamle Tapeter, som var fört hjem til Gaarden fra Paris. De skulde efterligne Gobeliner, Haven i Trianon var fremstillet i fortlöbende Billeder, der naaede fra Panelet til Loftet. Papiret, som var klæbet paa Lærred, var af en særlig Slags, da det kunde vaskes uden Skade og efter 100 Aars Forløb havde beholdt sine Farver og var uden Brist. Bag Salen laa en mindre Havestue, der altid laa i grønligt Halvmörke, da der lige udenfor strakte sig en herlig Lindeallé,

scm bestod af ældgamle kandelaberklippede Træer, og strakte sig gennem hele den store Have ned til Engene, hvor der var Rester af gamle Voldgrave. Haven var lidt dystert, saa jeg havde ikke Mod til at færdes i den alene uden ganske nær ved Huset: men naar jeg havde en anden med, var det morsomt at vandre f.Eks. i Humlehaven eller i tætte, mørke Gange, hvor Vin- gaardssnegle henlevede deres stille, unyttige Liv.

Hjemmet var til Hverdag stille nu, da Onkel og Tante var alene. Alle Börnene, 5 Sønner og en Datter, var voksne og borte fra Hjemmet. Onkel var en høj, duknakket, meget mørk Mand med et noget melankolsk Udtryk i sine brune Øjne. Tante var blond og nu noget matroneagtig, men dog endnu en smuk Dame.

Foruden Onkel og Tante var i Hjemmet den tidligere Sognepræsts Plejedatter. Hun havde været Datterens Lærerinde og var nu en Slags Selskabsdame og havde forskellige smaa Pligter, som f.Eks. at strikke Hæl eller Taa i Onkels Sokker, da han aldrig gik med Stopninger.

Onkels Interesser var Jagt og Militærvæsen, og naar han var sammen med Folk, der forstod sig paa en af Delene, saa sprudlede han af Liv, og den ene Historie fulgte efter den anden. Det hændte saa undertiden at Onkel helt glemte Tid og Sted, og sad vi tilfældigvis ved Bordet, kunde Maaltidet trække ud i 3 Timer til Fortvivlelse for de yngre og yngste af Selskabet; men naar Bordgæsternes Antal var tilstrækkelig stort, kunde det lade sig gøre, at vi Börn og unge ved den nederste Bordende skiftedes til at liste fra Bordet, gaa en lille rask Tur i Haven og igen liste tilbage til vor Plads ved Bordet. Men naar saa tilsidst Onkel af Tante eller andre blev opfordret til at hæve Bordet, da kunde det ske, at han saa sig om som vaagnende af en smuk Dröm, og der gled som et Elör for de för saa straalende Øjne.

Nogle af Søndagens hyggelige Gæster var Sognets Præst med Fa-

milie. Han var en dannet og veivillig Mand, men burde aldrig have været Præst paa Grund af to Ting. For det første var han en meget daarlig Prædikant, saa det ingenlunde var noget usædvanligt, at der til Gudstjenesten kun var mödt en eller to af Menigheden foruden hans egen Husstand. For det andet havde han en Egenskab eller snarere Fejl, som hos Fyrster og Præster vanskeligt tilgives, han var overordentlig sparsommelig for ikke at sige nærrig. Det kom maaske af, at han som ung havde været meget fattig, og da han saa senere i Livet fik et fedt Kald, har han ikke kunnet modstaa Fristelsen til at puge Penge sammen. Han efterlod sig ved sin Död en efter Datidens Forhold betydelig Formue. Skönt Folk egentlig syntes ganske godt om ham personlig, bevirkede hans Nærighed, at de undertiden sögte Anledning til at saare og drille ham. Det hændte f.Eks., at der mellem Offergaverne laa indpakkede Bukseknapper, og en Gang fandtes en Femöre indpakket i Papir, hvorpaa stod: "Det halve til Degnen". Man fortalte ogsaa smaa ondsksfulde, sikkert tillavede Historier om ham.

F. Eks. fortaltes der, at han en Gang, da han som ung forlovet Kapellan var körende til Kirke, havde ladet Bukserne glide ned for at skaa-ne dem under Körslen og saaledes sad i Negligé under Overlæderet. Saa hændte det hverken værre eller bedre, end at han mödte sin Kæreste paa Vejen. Hun vilde naturligvis sidde op ved Siden af ham og köre med: men den ulykkelige Mand maatte jo finde paa alle mulige Udflugter for at forhindre, at hun kom op i Vognen. Forlovelsen blev hævet, men han blev senere gift med en yderst dannet og tiltalende Dame, Datter af en dygtig og anset Præst. Naar han en Söndag havde holdt en ordentlig Prædiken, sagde Folk, at det var en af hans Svigerfaders efterladte Prædikener, som han havde arvet.

Hans höje Vurdering af timelige Goder gav sig ogsaa andre uheldige Udslag: Naar det et Aar var daarligt Höstvejr, og Kornet truede med at raadne paa Marken, var han den første til at tabe Humöret. Han kunde

gaa håndervridende op og ned ad Gulvet og jamre over alt det dejlige Korn der skulde gaa til Spilde, saa de Stakler, hvis Velfærd maaske ahang af en god Höst, forargedes derover.

Trods disse for en Præst særlig uheldige Egenskaber var Manden dog en fin, god og dannet Mand med kunstnerisk Sans og et poetisk Genyt. Jeg kan huske ham fra en Söndag paa Thustrup. Vi var ganske faa Mennesker og sad inde i Salen. Udenfor rödmede Aftenhimlen, og Svalerne flöj kvidrende forbi Vinduerne, medens det begyndte at blive Skumring inde. Præsten stod bag en höjrygget Stol og lod Hænderne sagte glide langs Ryggens Udskæringer, mens han stilfærdigt fortalte om Storkens Liv og Færd, som han havde iagttaget det paa Præstegaardens Tag. Der var en saadan Underström af Poesi i hans Stemme og den Maade, han fortalte paa, at hele Situationen og Omgivelserne fik et Skær af Romantik, som endnu staar tydeligt i min Erindring.

Mellem Gæsterne paa Thustrup var ofte Officersfamilier inde fra Randers; men Jagtmiddagene (som Christian X som Prins en Gang bærede med sin Nærværelse) var vi aldrig med til, da de jo faldt langt senere paa Aaret.

Vi Börn havde slet intet at göre med Folkene eller Pigerne, jeg har derfor kun eet Minde om en af dem. En Gang saa jeg ude i Gaarden Onkel tale venligt med en lille Mand, fulgt af en 8-9 Aars Knægt. Det var Heinrich, som nu havde faaet Afregning og belavede sig til at drage hjem. Heinrich var Hannoveraner og kom hvert Aar dragende fra sin fjerne Hjemstavn sammen med sin Sön til Onkels Gaard, naar Tiden var inde, at Törvene skulde skæres. Han lavede sig saa en lille Hytte ude i Törvemoserne og levede der den Tid, Arbejdet varede. Man fortalte, at han levede af raadne Fisk og Mosevand, og Drengens Tröjer bestod af gamle Sække, som Heinrich skar 3 Huller i passende til Hoved og Arme. Dette var naturligvis

overdrevent, men skulde illustrere, med hvilken, for Landets Börn uvant, Nøjsomhed denne Fremmede levede. Følgen var, at han, naar Arbejdet var gjort, kunde drage hjem med hele sin Arbejdsløn praktisk talt uformindsket og med et venligt Farvel fra sin Husbond, som "tog Hatten af" for en flittig og nøjsom Arbejder.

Naar vi havde været nogen Tid paa Thustrup, flyttede vi op til Pindsminde. Hjemmet her var i mange Retninger meget forskelligt fra det paa Thustrup. Boligen var nok rummelig med store Værelser, men uden særlig Skönhed, og Haven var meget stor, lys og venlig men uden særlige Herligheder. Onkel og Tante havde 7 voksne Börn, hvoraf de tre var gifte og hjemfarne. En ugift Søn og Datter styrede en Proprietærgaard i Nærheden, som Faderen ogsaa ejede. Een Datter var huslig hjemme, da Tante var svagelig, og en Søn studerede i Kjöbenhavn. Dette Hjem undgik ikke store Sorger og Bekymringer; men Onkel og Tante havde Evne til at bære dem saaledes, at Hjemmet stadig kunde beholde sit lyse Præg.

Særlig maatte man beundre, hvorledes Onkel i nogle trange Aar skjulte sine økonomiske Tab, saa han altid viste et glad Ansigt i sit Hjem. Selv i de sværeste Tider, naar det spirede Korn kunde tages i haandfuldevis ud af Negene, hørte man aldrig en Klage fra ham. Jeg tror, han fik sin Styrke fra sin store Kærlighed til sin Hustru, som han ønskede at holde borte fra alt ondt. Tante var som ældre bleven svagelig, men var af en meget stærk og bestemt Karakter. Hun nærrede stor Kærlighed til Moder, som havde været hendes Yndling, fra hun som lille Pige kom paa Thustrup. Moder og vi Börn blev da ogsaa altid modtaget med den største Hjertelighed af hele Familien, og to dejlige Gæsteværelser stod altid parat til os, endog da Moder kom med tre Börn og Barnepige. Pindsminde var ofte om Sommeren fuldt belagt med Gæster i snart sagt alle Aldre. En Gang var der 16 liggende Gæster, men saa var ogsaa alt, hvad der kunde ligges paa, taget i Brug. Ved

en saadan Lejlighed spurgte Tante höfligt om Morgenen en af Sönnens Kandidat-Venner, hvorledes han havde haft det om Natten, hvorpaa denne med den inderligste Overbevisning svarede: "Frygteligt!" Tante blev en Smule stödt ved denne Aabenhjertighed, skönt hun nok vidste, at hans Sengested havde været en Plade, lagt over Stole.

Hjemmets Gästfrihed var vidt berömt, og Gästerne befandt sig storartet. De blev betragtet som optaget i Familien, havde deres Frihed til at göre og lade, som de havde Lyst, men der blev til daglig heller ikke kræset op for dem; der forlangtes kun een Ting, at de skulde möde präcis ved Maaltiderne. Vi morede os dejligt med Tennis, Krocket, Skovture og Markture, gaaende eller til Vogns. Jeg mindes en Tur, hvor vi var 20 Unge af begge Kön, der sad og stod og laa paa een tom Höstvogn; der var Liv og Humör. Der var ogsaa sentimentale Öjeblikke i de unge Gästers Liv, naar de sværmede i Havens Gange eller om Aftenen grupperede sig paa den höje terrasseformede Havetrappe, mens den ene Datter spillede paa Guitar og sang gamle sentimentale Sange.

Fuglen sit Öje lukker,	Stormen, lad den kun fnyse,
sætter sig trygt til Rc,	Bölgen, lad den kun gaa,
drömmer, mens Stormen sukker	Drömmenes Land det lyse
rundt om dens stille Bo.	kan den dog aldrig naa.

Var Vejret daarligt om Aftenen, flyttede vi det runde Bord i den meget store Forhal tilside, og saa gik Dansen lystigt enten til Klavermusik fra Havestuen eller til Harmonika, trakteret med Færdighed af Mejeristen. Vi behövede ikke at være mange samlede for at faa Lyst til en Svingom i Forstuen. Jeg og en af Dötrene har ofte danset med hinanden til eget Sangakkompagnement og udfört de almindelige Danse med de mest kunstfærdige Variationer.

Sönnen og Datteren, som styrede Faderens Gaard, fik en tragisk Skæbne og døde som unge. Sönnen forlovede sig med en säd, men fattig ung Pige, Lærerinde i Præstegaarden, og da hverken han eller hun havde Penge, men gerne vilde giftes, rejste han til Argentina for hurtigere at opnaa en Stilling at gifte sig paa. Han fik ogsaa hurtigt en Ansættelse i en Forretning, men ganske kort Tid efter blev han angrebet af Tyfus og døde ene paa et Hospital.

Datteren meldte sig ved 30-Aars Alderen som Diakonisse og blev optaget. Men allerede et Par Aar efter blev hun under sit Arbejde paa Aarhus Sygehus smittet af Difteritis og døde i Löbet af et Par Dage efter en Serumbehandling. Den gamle Kusk og Forkarlen blev sendt med Vogn til Aarhus for at före hendes Lig til Pindsminde. Læger og Sygeplejersker fulgte om Aftenen Vognen et langt Stykke ud ad Landevejen, og inden de vendte tilbage stod de stille og sang nogle Salmer. De gamle Folk, som havde kendt hende fra hun blev födt, var meget betagne ved denne Hjemfærd.

Forkarlen, Kusken og Rögteren paa Pindsminde havde i sin Tid tjent paa Thustrup, da Tante var ugift; men efter hendes Faders Död havde de taget Tjeneste hos hendes Mand paa Pindsminde. Disse tre omfattede ikke alene hende og hendes Nærmeste med trofast Kærlighed: men deres velvillige Interesse strakte sig ogsaa til Moder og hendes Börn. Forkarlen sagde om Moder: "Hon blyvver kjönner og kjönner for hvar Aar". Rögteren Niels Lausen kunde dog ikke lide mig, skönt jeg gjorde mig al mulig Umage for at være elskværdig. Han sagde f.Eks.: "Hun ligner hverken Faa'ren eller Mu'ren - men hvem har Levinsen (en Gaardmand) sit Væsen ætter", eller han sagde om Kisse og mig: "Den ene er som Natten, den anden som Dau'en". Jeg var desværre Natten.

Det var trist at sige Farvel, naar det var Tiden, at vi skulde hjem. Naar vi kom ind til Randers igen, syntes jeg, at Værelserne vare

blevne saa smaa og mørke.

Som et Minde om Landet tog jeg et Par Aar i Træk en ganske lille Mosesnegl med mig ind til Randers, jo mindre den var, des kærere var den mig. Jeg havde den i en lille Æske og lod den ~~paa~~ Motion paa Bedstemoders Potteplanter, hvor den til min store Forskrækkelse tit forpøttede sig. Jeg førte den ogsaa hjem med til Frederiksberg, og min søde, forstaaende Moder paatog sig at passe den, mens jeg var i Skole. Men naar den et Par Dage havde ængstet hende ved sine Forsvindingsnumre, sagde hun dog Pladsen som Sneglepasser op, og den blev sat i Frihed nede i Haven.

Efter Bedsteforældrenes Død tilbragte vi hele Ferien paa Landet, den halve Tid paa hvert Sted, og det varede ved, til jeg var 21 Aar; saa foraarsagede Sygdom i mit Hjem, at vi lejede Sommerlejlighed, og de gamle Hjem paa Pindsminde og Thustrup opløstes 1aa Aar senere.

8' Kapitel.

Falkonerallé Nr.3.

Som tidligere omtalt flyttede vi i 1883 til Falkonerallé Nr.3 lige ved Hjørnet af Gl.Kongevej, hvor vi havde vort Hjem i 17 Aar.

Jeg begyndte nu at blive en "stor Pige" med en vis Følelse af Selvstændighed og Modstandskraft mod Livets onde Tildragelser. Det lille Barns Synskreds er ganske snæver. I Tilfælde af en glædelig Begivenhed ser det kur Glæden og intet udenfor, som muligvis kunde bringe Forstyrrelse. Til Gengæld ser det i Angstens og Sorgens Øjeblikke ingen Hjælp, har ikke, som den mere erfarne, Forestillinger, hvorfra det kan hente Hjælp og Trøst, men er ude i Fortvivlelse. Nu var min Forestillingskreds blevet saa udvidet, at jeg ikke mere kendte den tidlige Barnealders fortvivlede Angst og Sorg, men heller ikke dens ublandede Glæder.

Morskabslæsning begyndte nu for Alvor at spille en Rolle i min Tilværelse. Mine første Morskabsböger indeholdt Æventyr, Smaafortællinger eller Vers, alle i Reglen illustrerede. "Humoristiske" Börneböger kendtes egentlig ikke i min Barndom. Bögenes Indhold var enten smukt, spændende eller opdragende: man søgte ikke at vække Barnets komiske Sans. Vi undgik heldigt at faa vor Smag fordærvet af Böger med hæslike, forvrængede "humoristiske" Billeder, som de stakkels Börn nu til Dags maa finde sig i. Efter Æventyrene fulgte de historiske Romaner, først Ingemanns Romaner, som Kisse og jeg slugte, og det ikke een eller to Gange men nærmere ti Gange; senere kom H.F.Ewalds og Carit Etlars Fortællinger. Georg Ebers' store tykke Romaner blev min Yndlingslektüre i "Konfirmationsalderen". Af "Ungpigeböger" fandtes der kun ganske faa. Der var f.Eks. en Serie smaa, rørende, moralske Fortællinger, "Solstraalefortællinger", og saa Forfatterinden "I"'s Böger, som var i samme Genre. Særlig "En ung Piges Historie" af denne Forfatterinde var en af Kisses Yndlingsböger, det tiltalte hendes milde, fromme Sind at læse om alle de gode Mennesker; jeg fandt derimod al den megen Ædelhed lidt kedelig. Fader forsögte at interessere os for Holberg, men det mislykkedes totalt. Hvad jeg læste blev Virkelighed for mig, og hvorledes kunde jeg dog bryde mig om at leve sammen med de sære, naragtige eller utiltalende Mennesker, som Holberg fortalte om: der var ikke en eneste, man kunde holde af. - Jeg maa til Slut heller ikke glemme at nævne f.Eks. "Lampepudserens Datter" af Cumming, "Robinson ~~Crusoe~~ Crusoe" og "Onkel Toms Hytte" og andre af Beecher Stowe og endelig Alcotts Böger. Hvilken dyb Glæde skærfede ikke alle disse Böger mig den Gang, og hvilken Rolle har ikke netop de smukke og moralske spillet baade den Gang og senere ved at lede Fantasien ind i en Verden, hvor Fred, Godhed og Hygge herskede. Naar jeg nu som gammel vil give mit Sind Fred for bedrövede Tanker, kan jeg igen ligesom aabne for nogle Hjerne-Döre, der förer ind

til mine Barnefantasier om en Tilværelse fuld af Lys og Hygge, hvor Synd og Sorg ikke kendes. Lad den Fader eller Moder, der læser dette, tænke over, hvilken Rigdom de kan give eller forsømme at give deres Børn ved Valget af Læsestof.

I vor nye Bopæl kom vi i nærmere Beröring med flere af Husesets övrige Beboere. Til hver Lejlighed hörte nemlig en mindre Have, og da Haverne laa Side om Side med Udgang til den store gruslagte Gaard, faldt det saa naturligt, at man kom til at snakke sammen over Havegærdet, og saa varede det ikke længe, naar der var Sympathi, inden man kom ind i Haven og slog sig ned i Lysthuset: især gjaldt dette naturligvis Børnene og de unge i Familierne. Paa 1'Sal boede en Grosserer med Kone og flere voksne Børn. Konen var noget mærkelig, led af Rengöringsmani og vandrede rundt hele Formiddagen i Frisertröje. Sönnerna var der ikke noget ved, dem syntes vi ikke om; men derimod var der en Datter, som var den elskværdigste, glædste og sødste unge Pige, man kunde tænke sig. Skönt hun var nogle faa Aar ældre end Kisse, blev de dog intime Veninder. Hun blev gift med en Skovrider, men döde forholdsvis ung fra flere Børn.

Paa 2'Salen ved Siden af os boede en Överintendant med Hustru og 2 Söner og 4 Dötter, alle voksne paa nær den yngste Sön. Det var gode, gennemdannede Mennesker, der levede et smukt og lykkeligt Familienliv med hinanden. Underligt nok skulde disse gode, kristne Mennesker gennemgaa store Sorger og Prövelser, som de dog bar paa den smukkeste Maade, uden at Hjemmet nogensinde tabte sit lykkelige, lyse Præg.

Först blev de ramt gennem en 18-aarig Datter, som var ude som Lærerinde. Hun blev pludselig sindssyg og maatte paa en Sindssygeanstalt. Kort efter blev den ældste Sön, der lige var bleven juridisk Kandidat, angreben af Brystssyge og döde i Löbet af kort Tid. Men paa det Tidspunkt havde de den Tröst, at den syge Datter kom fuldstændig helbre-

det tilbage. Derefter fik Faderen et alvorligt apoplektisk Anfald, som lammede den ene Side. Han maatte tage sin Afsked og levede som Invalid i 17 Aar. Lige efter Faderens Död begyndte den ældste Datter at lide af Besvimelser, som blev hyppigere og hyppigere, og nogle faa Aar efter döde hun. Kort efter hendes Död blev den næst yngste Datter angrebet af en Sindslidelse, saa hun maatte bort, og med kortere Afbrydelser tilbragte hun Resten af sit Liv paa en Sindssygeanstalt. Alle disse Sorger maatte den gamle Moder opleve, inden hun lukkede sine Øjne i en høj Alder: men hun bar det altsammen uden Trods og uden at knækkes.

Skönt kisse og jeg var Börn, blev vi dog optaget i Kredsen af de omtalte to Familiers Unge og havde megen Fornøjelse deraf. Vi tilbragte Sommeraftenerne sammen, spillede krocket i Gaarden eller sad og snakkede i de forskellige Lysthuse. Sommetider kom ogsaa de respektive Forældre ned og fik sig en Passiar, særlig opstod der et virkeligt Ven-skab mellem mine Forældre og Overintendanten og hans Kone.

Vor Have var temmelig tarveligt udstyret. I Lysthuset havde vi kun een lille Bænk og et Bord. Der blev heller ikke ofret ret mange Penge paa Bepantningen af Haven. De mest fremtrædende Planter: et Kirsebærtræ, en Hyldebusk og en guldregnliggende Busk var alle kommet op af sig selv. Lidt Blomsterfrø, Asters, Ievkøjer og Stedmoderblomster blev dog köbt hvert Aar. Der var to Ting jeg altid önskede saa brændende: men som jeg aldrig kom i Besiddelse af, det var en Syrenbusk og et Guldregntræ.

En Gang kom en lille Spire op af Jorden med smaa fingrede Blade. Det lignede et Guldregntræ, og jeg begyndte allerede at glæde mig til at faa min Dröm virkeliggjort: men ak, det blev kun til en Busk, og der var kun 3-4 guldregnliggende Blomster paa hver Klasse, Hvor har jeg mange Gange stirret paa disse Blomster og fölt en pinefuld Længsel efter

at faa mit Ønske fuldt opfyldt og ikke altid at maatte resignere og "nøj-es med". Jeg vidste ikke den Gang, at saaledes er de almindelige Menneskekaar, saa det kan være godt at vænne sig dertil i Tide.

Naar jeg nu tænker tilbage, kan jeg egentlig ikke forstaa, at jeg ikke fik Fader og Moder til at forære mig en Syren og en Guldregn; men det har nok ligget i, at jeg, som mange Embedsmandsbørn, har været saa vant til at høre, at der ikke maatte "klattes" Penge ud til "unyttige" Ting, at jeg paa Forhaand har opgivet at faa mit Ønske opfyldt.

Her er maaske Stedet til at omtale vor huslige Levevis og det økonomiske System, som raadede i mit Hjem, og som baade Fader og Moder var enige om. Fader havde ingen Formue til at begynde med. Moder havde medbragt et smukt og rigeligt Udstyr til Hjemmet, men ingen kontant Medgift; derimod sendte hendes Forældre hver Ugedag en stor Kasse, som indeholdt mange gode Ting, ret ofte Vin og altid saa meget Kød, at det næsten kunde strække til til en hel Uge. Desuden forsynede Bedstefader Familiens kvindelige Medlemmer med Fodtøj fra en Skomager,^{som} boede i hans Ejendom. Hver Sommerferie blev der taget Maal af os, og efter det blev der saa syet til os i Aarets Løb. Resultatet blev ikke altid lige heldigt. Jeg fölte det som en Lettelse, da jeg efter Bedsteforældrenes Død blev fri for Hr. Strandbæks Fodtøj.

Vi skulde altsaa saa godt som udelukkende leve af Faders Gage, og hvad han kunde tjene privat. Fader kunde som dygtig og begavet Ingeniörofficer have haft gode Indtægter ved at deltage i civile Forretninger, som mange af hans Kammerater gjorde. Der var saaledes en stor jödisk Forretningsmand, der gerne vilde knytte ham til sin Virksomhed; men Fader holdt ikke af for Penges Skyld at tage Tid og Kræfter fra sin Officersgerning og havde ogsaa en vis Afsky for "Forretning", saa han

undslog sig. Heldigvis var der i Ingeniørkorpset mange honorarlønnede Arbejder, og det hjalp godt paa den knappe Gage.

Hjemmet førtes paa en solid og standsmæssig Maade. Vi boede altid godt, og der var intet Kniberi i Husholdningen og altid god Hjælp i Huset. Det var ogsaa Fader en Glæde at lade Moder gaa smukt og godt klædt. Jeg husker saaledes, at hun fik en vatteret Silkekaabe fra Schiellerup, Byens fineste Forretning, og ofte gik hun i lette Silkekjoler om Sommeren, hvad der ikke var almindeligt den Gang. Det var heller ikke saa ufornuftigt at give Moder dyre Ting, for hun var saa god ved sit Tøj, at det varede uhyre længe, og hun saa fin og nobel ud i det lige til det var helt slidt op. Naar vi Børn fik nye Klæder, var de altid gode og solide, men saa skulde de ogsaa slides op, inden vi fik nye.

Bestemte Lompepenge til Børnene var der ikke Tale om: de fik, hvad de skulde bruge, og dermed Basta. Til Jul og Fødselsdag fik vi fra de to Hold Bedsteforældre bl.a. mindre Pengegaver, som kom til at danne et Fond, hvorefter vi maatte tage til vore smaa Gaver og iøvrigt tilfredsstille private Lyster. Da disse Penge skulde slaa til for længere Tid, lærte vi at gøre Overslag og gemme hen til Fremtiden.

Af vore Fornøjelser spillede Theaterforestillinger den største Rolle. Børnenes første Aften i det kgl. Theater, naar de var 10 Aar, betragtedes som en interessant Begivenhed i Familien. Kisse saa "Alferne" af Heiberg og var betaget. Lange Tider efter dansede hun Ballet hjemme og prøvede paa at være Alf. Det første "kgl." Stykke, jeg saa, var "Sylfiden". Det blev en Skuffelse for mig, og jeg blev en Skuffelse for Familien. Jeg forholdt mig meget kølig, og da Moder lidt ærgerlig spurgte: "Ja, men synes du da ikke, at Hans Beck dansede dejligt", svarede jeg kun "Jeg kan ikke lide Herrer, der danser". - Den samme Smag har jeg forresten endnu.

I mange Aar havde Moder en Plads i 1'Étage i det kgl. Theater hver 14' Dag, og da vi Börn blev 13-14 Aar gav Fader os to Pladser hver 14' Dag, saa at Kisse og jeg kunde skiftes til at gaa med Moder. Fader selv gik saa godt som aldrig i Theatret. Han sagde, han "bröd sig ikke om det". Men Sagen var, at han ifölge sin Stilling helst skulde sidde paa en dyrere Plads, og det vilde han ikke ofre paa sig selv. Det var et af hans mange smaa skjulte Ofre for at spare og lægge hen til Familien. Da han senere som Rigsdagsmand fik gratis Adgang, blev han en meget ivrig Theatergænger, saa det havde ikke været Lysten, der manglede.

Indledningen til vore Theateraftener var i de Aar meget festlig og behagelig. Det frederiksbergske Omnibusselskab havde nemlig etableret et Par særlige Theatervogne, hvortil man kunde sikre sig Plads i Forvejen baade til og fra det kgl. Theater. Den, vi benyttede, körte ad Gl. Kongevej til Theatret. Konduktören var udstyret med Trompet, hvori han blæste muntre Melodier for at varsko Passagererne om sit Komme. Hjertet hoppede i Livet paa os Börn, naar vi hörte Hornet klinge og skyndte os ned til Vognen. Og hvor var det hyggeligt, naar man efter Forestillingen puttede sig ind i den kære gamle "Rumlekasse" (Omnibussernes Kælenavn). Der var nærmest halvmörkt i Vognen, da den kun oplystes ved en lille Petroleumslampe i hver Ende: men det var egentlig kun rart, for saa kunde man saa nemt skjule sine forgrædte Øjne for de andre eller ogsaa drömme ugenert videre om det, man havde set.

Af andre Fornöjelser udenfor Hjemmet var der Skovture, Tivolliture og Besög paa den aarlige Maleriudstilling paa Charlottenborg. Skovturene gik aldrig ret langt bort, Skodsborg var det længste, men som Regel nöjedes vi med Dyrehaven. Vi havde selv vor Frokost med og nöd höjst en Kop Kaffe paa en Restauration, at tage et helt Maaltid var aldeles ukendt. I Tivoli var vi een höjst to Gange om Sommeren: men i de se-

nere Aar var Fader dog sjældent med. Naar han var med, kunde det hände, at han gav os The og skaaret Smørrebröd i Koncertsalen; men i Reglen gik vi saa tidligt hjem, at vi kunde nyde vor The hjemme. Naar Moder var alene med os derinde, gik vi ofte hen i Mælkeriet og tog hver et Glas Mælk og et Rundstykke med Smör, det var prisbilligt, men en noget kold og bar Ret. Ogsaa da Moder var bleven en ældre Oberstinde, og vi var voksne unge Piger, gik vi undertiden derhen: men jeg var alligevel glad ved, at det laa lidt afsides og var daarligt oplyst.

Familiens Märkedage önskede Moder altid at göre saa festlige som muligt. Til Faders og Kisses Födselsdag d. 9'Sept. var der stort Familieselskab og til min Födselsdag d. 14'Maj havde jeg Selskab for Veninder og Venner. Betegnende for Moders konservative Natur var, at Traktementet Aar efter Aar næsten altid var ens. Til Faders Födselsdag var det Andesteg og Æblekage, og til min noget med Lammeköd og Gravesbudding. Ved Födselsdagsbarnets kuvert paa Morgenbordet stod altid en hjemmelavet lækker Sandkage, og jeg fik altid en lyseröd Maanedrose, og min yngste Söster, som var födt i April, en lyseröd Primula. Jeg husker Moder i senere svære Tider staaende dödtæt og bedrövet i Kökkenet for at lave den traditionelle Födselsdagskage: den skulde laves, skönt vi bad hende skaane sig.

Der var endnu en Dag, da der vankede Chokolade og Kager, naar vi kom hjem fra Skole, det var paa Mormoders Födselsdag. Moders egen Födselsdag faldt i Sommerferien og fejredes derfor udenfor Hjemmet.

Selskabeligheden i Hjemmet var af forskellig Art; Familiemiddage paa Helligdage og Födselsdage, Börneselskaber og senere Selskaber for vore unge Bekendte; men det mest karakteristiske ved Hjemmets Selskabelighed var, at der var "aabent Hus" hver anden Söndag baade Sommer og Vinter for en mindre Kreds af Slägt og Venner. Gæsterne kom til Middag:

men Traktementet var som Regel ganske dagligdags og ret ensformigt. En stor Kalve-, Lamme- eller Svinesteg og bagefter rød eller hvid Sagosuppe eller Frugtgrød. Men hvor havde vi det tit morsomt, naar der i Perioder kom flere Unge, som f.Eks. laa i Köbenhavn for deres Uddannelses Skyld. Vi passiarede eller legede Selskabslege om Vinteren, og om Sommeren gik vi i Flok og Rad i Frederiksberg Have eller Söndermarken for at spadsere eller lege.

Enkelte Gange havde Fader Herreselskaber, f.Eks. for udenlandske Officerer, og Moder var da en rolig og stilfuld Værtinde. Hun havde den Evne at kunne tale med alle Slags Folk med den samme rolige og venlige Naturlighed. Hendes Væsen var det samme, enten hun blev konverseret af en General, eller hun talte med sin Vaskerkone. Da hun fra sit Hjem ikke var vant til den - om man saa maa sige - höjere Selskabelighed, maa denne hendes selskabelige Sikkerhed være udsprunget af visse Karakteregenskaber, hendes fuldkomne Mangel paa Behagelyst og en vis Selvbevidsthed.

Moder deltog ellers slet ikke i Selskabslivet: men paa Grund af sin Stilling kom Fader ikke sjeldent til større og mindre Herremiddage. Han var altid temmelig gnaven, naar han skulde trække i Gala, hvadenten det var civil eller militær, og kom i Reglen hjem igen, saa snart det kunde gaa an. Han var ogsaa sommetider Gæst ved Kongens Taffel. Da jeg var Barn, kom en rød Lakaj med en høj Stav eller Stok i Haanden og afleverede Tilsigelsen og virkede stærkt paa vore Tjenestepiger og os Börn, men i de senere Aar blev den meget prosaisk sendt med Posten.

Det var Fader en Fornøjelse een Eftermiddag om Ugen at gaa ind i Officersforeningen, læse Bladene, snakke med Kammerater og spille en lav Whist eller L'hombre. Naar han havde vundet, blev de Par Kroner, det drejede sig om, lagt i Börnenes private Sparebösser, naar han kom hjem. Havde han derimod siddet i Uheld og tabt, var han ikke fornøjet med sig selv:

det stred imod hans Princip at ofre noget paa sin egen Fornøjelse. Der var dog een Nydelse, han tillod sig, og det var Tobaksrygning. - Ak! det er nu tit svært at tænke paa, hvor lidt man har gengældt ham de mange baade smaa og store Ofre, han i Aarenes Löb har bragt for vor Skyld. Og egentlig laa det vist ikke i Faders Natur at være sparsommelig. Hans Fader havde da en Gang i hans Ungdom sagt til ham: "Man skulde tro, du var födt i en Guld-sæk", hvilket ikke tyder paa, at han var ökonomisk anlagt; det var altsaa Kærlighed og Ansvarsfölelse, der lærte ham det.

Som man ser af den foranstaaende Beskrivelse af vor Husförelse og hele Levevis, var der ikke Tale om Fedteri, der blev saa vidt muligt aldrig sparet paa det væsentlige, og hvad der havde virkelig Værdi; men derimod maatte der aldrig klattes Penge væk til ligegyldige og unyttige Smaating og Smaanydelser, hvilket ogsaa kan löbe utroligt op.

Lige fra Ægteskabets förste Aar havde Fader begyndt en systematisk Opsparing. Saasnart han fik et extra Honorar, som i Øjeblikket kunde undværes, kom det straks ind i Sparekassen, og i Aarenes Löb indtil lidt ind i Halvfemserne havde han virkelig opsparret nogle Tusinde; men da kom Sygdom i Hjemmet, som foraarsagede, at alt, hvad han havde sparet op, og endogsaa Moders Arv paa 6,000 Kr., gik med.

9' Kapitel.

En af de sidste Dage i Aaret 1884 oplevede jeg det förste Dödsfald i Familiekredsen, idet Moders Broder, André, döde. Han havde været ansat paa Det Forenede Dampskibsselskabs Kontor og gift med en Datter af den bekendte Arkitekt og Murmester, Murerlaugets Oldemand og Major i Borgervæbningen, Kornbeck. Da han var et Par og tredive Aar, begyndte han at skranke, og hans Sind blev sygt. Dödssyg kom han til sit Hjem i Randers

med sin unge Kone. Nu begyndte en Sorgens og Prövelsens Tid for de stak-
kels Forældre særlig for Moderen, hvis Yndling han var. Da han efter et
Par Maaneders Forløb blev udfriet af sine Lidelser, kunde Bedstemoder
med sit lidt voldsomme, livsfrodige Temperament ikke som Bedstefader yd-
mygt tage mod Slaget; men hendes Sind gjorde Oprör mod Döden og Forkræn-
keligheden, hvilket gav sig forskellige Udslag. 14 Dage efter hans Död
gik hun saaledes til Koncert, og kort efter flygtede hun bort fra Hjem-
met ud til sin Söster og Svoger paa Pindsminde og blev der i længere
Tid. I et Brev fra Bedstefader til Moder fra denne Periode er der enkel-
te Udtalelser, der giver et lille Indtryk af Bedstemoders Tilstand og
hans egen overbærende Kærlighed.

Randers d. 2'Februar 1885.

Min kære Nicolette!

I Löverdags Aftes kom da Din Moder til sit gamle Hjem og syntes at be-
finde sig vel derved. - - - -

Igaar Formiddags ved Frokosten, da vi tre (Anmkn.) vare sam-
lede, kom Din Moder hen til mig i Sophaen, og Bitterheden var forsvun-
den, og blöd om Hjertet var hun. Jeg modtog hende med aabne Arme, og
jeg fandt min gamle Mut igen. - - - -

Imorges var vi paa Kirkegaarden med en pæn Krans til André's
Grav. Mutten sagde ikke meget, men bad mig gaa en Tour om paa Kirkegaar-
den. Med Guds Hjælp falder alt nok i Lave med Tiden, der er en god Læge.
Mutten er bleven meget mager og seer syg ud. - - - -

Efter den Tid gik Bedstemoder altid i Sort til daglig Brug
og gav næsten alle sine Smykker bort, og Sommeren igennem var hun hver
Dag ved Graven for at pynte og pusle den. Efterhaanden vendte dog hen-

Anmærkning: den tredje er den yngste Sön, Georg.

des naturlige Livlighed tilbage: og hun blev tilsyneladende den samme som før.

I 1886 skete det mærkelige, at Familien efter 12 Aars Forløb igen blev forøget med en lille Pige. Moder, der da var 41 Aar, var ikke videre glad ved Udsigten til Barnevrövl; men da den lille var der, blev hun naturligvis vel modtaget og optaget i en ligesaa varm Moderfavn, som havde omsluttet de to ældste. Kisse og jeg anede absolut intet om, hvad der forestod, og vor Forbavselse var grænselös, da Fader en Morgen kom ind til os og fortalte os, at vi havde faaet en lille Søster. Jeg blev slet ikke glad, men fik en Fölelse, næsten af Væmmelse. Den nyfödde var ualmindelig söd og appetitlig med store mørkeblaa Øjne og sort Haar, som senere forsvandt og blev erstattet med ganske lysegule Kröller. Hun fik i Daaben Moders Navne, som hun fölgelig aldrig blev kaldt, men fik efter sit eget Paafund Navnet Thia. Hun blev naturligvis overordentlig forkælet af hele Familien, værst dog af Kisse. Hun var hendes underdanige Slave og fandt sig i alle Barnets Luner. Jeg behandlede hende paa Tösemanér, snart drillede jeg hende, snart vilde jeg pludselig opdrage hende, og snart var jeg ved at kvæle hende med Kærtegn. Hun var ogsaa meget söd. Et lille fiffigt Ansigt med store mørkeblaa Øjne og omgivet af lyst kröllet Haar. Naar hun om Aftenen sad i sin höje Stol ved Spisebordet og fik Mad, mens hun andægtig hørte paa Kisses Höjtlæsning af Æventyr, og jeg sad ligeoverfor og læste Lektier, kunde jeg ikke modstaa hende, men løb over til hende og knugede hende og udbröd: "Oh! Du henrivende Unge". I næste Øjeblik kunde jeg saa godt falde paa at drille hende med f. Eks. at lade Hovedet falde ned paa Brystet, som om jeg pludselig döde, og derved ufravigelig til min store Fornöjelse faa hende til at raabe höjt af Skræk. Hun blev i det Hele taget ikke saa fornuftigt opdraget, som vi andre var blevet.

Fader kunde ikke godt taale, at Moder skændte paa hende, og omvendt syntes Moder, at Fader var for haard, naar han skændte! og selv om det ikke blev udtalt, kunde hun, følsom som et Barn er, dog godt mærke det. Følgen af dette var, at hun ikke blev saa artig som ønskeligt: hun var ikke saa lydlig, som vi andre to havde været. Hun var dog meget sanddru og søgte ikke en Gang at skjule sine Misgerninger, men tog sin Straf. Et Par Gange maatte hun smage Faders Ridepisk paa sin lille Bagdel. Den ene Gang skulde det være en alvorlig Huskekage. Hun var uden at forstaa det frygtelige i Handlingen og paa Opfordring af nogle større Legekammerater kravlet op i et Pæretre, der stod i vor Nabohave, hvis Ejermand var hendes gode Ven, og havde kastet Pæret ned til Legekammeraterne. Da hun skulde ned igen, kneb det, og den bestjaalne kom selv og hjalp hende ned uden at komme med Bebrejdelser; men Fader havde set det Hele fra Vinduet, og med blødende Hjerter følte han det som sin Pligt, ligesom for mange Aar siden, at give det egentlig uskyldige Barn en saa afskrækkende Straf, at hun skulde forstaa og huske, hvor frygtelig en Gerning det er at tage andres Ting. Efter Afstraffelsen sagde Fader: "Nu ved Du, hvad det er at stjæle". Resultatet blev, at hun aldrig nogensinde faldt paa at tage saa meget som et Stykke Sukker eller Kage uden Tilladelse. Det var ogsaa godt for hende tidligt at faa indskærpet, at hvad man saar, skal man høste. Hun taalte iøvrigt ikke godt Straf, da den kunde gøre hende trodsig. Som Regel var hun sød og glad og kunde være meget kvik. Hun havde den Uvane at kaste sine Vanter ud af Vognen, naar hun var ude at køre. Ved en saadan Lejlighed böjede Barnepigens sig ned til hende og sagde skændende: "Men, har du nu igen kastet dine Vanter væk", hvortil hun rask svarede: "Det er Bæsten (Blæsten), det er Bæsten fra Østen og Vesten". Det var et Citat fra et Æventyr, som hun med forbavsende Kvikhed brugte som Undskyldning. Hun snakkede flydende, men kunde, lige til hun blev 3 Aar, ikke sige "R".

Hun svarede saaledes paa Spørgsmaalet, hvor gammel hun var, at hun blev "te Aar den tredje April". En Gang, da Tante Line vilde rette paa hende, sagde Moder: "Aa, nej, lad hende tale, som hun vil, det er saa morsomt at opleve endnu en Gang".

Jeg har et Par henrivende smaa Billeder af hende i min Erindring.

En Gang, da vi kom hjem fra en Spadseretur, da hun vel var 3-4 Aar, maatte jeg af en eller anden Grund ikke hjælpe hende af med Støvlerne. Da min 15-aarige "Stolthed" naturligvis ikke tillod mig at opgive mit Forehavende, og da jeg jo var den stærkeste, begyndte jeg at tage dem af med Magt. Pludselig mærker jeg en brændende Svie over min ene Kind. Hun har med en lille skarp Negl kradset mig tværs over Kinden fra Øret til Munden. Saaret saa frygteligt ud, men var jo ganske overfladisk. Da en Tante kort efter besøgte os, udbrød hun forfærdet: "Men, Misse, hvad har du dog gjort ved dig selv?" Vi svarede ikke straks: men Thia, der sad paa sin højbenede Stol, blev höjrröd i Ansigtet og böjede brödebetyngt sit Hoved. Det var den mest rörende, mest henrivende lille Synderinde, man kunde se. Vi behövede intet at sige: hun röbede sig selv.

Jeg husker en anden Episode fra omtrent samme Tidspunkt. Moder og kisse var i Theatret, og jeg skulde overtage Kisses Forretning at lægge hende i Seng. Det behagede imidlertid ikke Barnet at komme altfor hurtigt i Seng, hvorfor hun under Afklædningen fandt paa Gang paa Gang at skulle "et lille Erinde", saa gik da den Tid, selv om det blev uden Resultat. Da hendes Træskhed gik op for mig, bestemte jeg, at jeg ikke vilde lade mig holde for Nar. Da hun derfor for tredje eller fjerde Gang forsikrede, at hun nu skulde noget, satte jeg hende roligt paa hendes lille Kammerpote og sagde i en lidenskabs-

lös, men haard Tone: "Hvis du ikke har besørget noget, inden jeg har talt til Ti, faar du Smæk". Da mistede det lille Ansigt sit muntre, skalkagtige Udtryk, og mens jeg talte langsomt og højtideligt 1 - 2 - 3 osv., blev hun mere og mere angstelig, for hun vidste jo, at hun ikke kunde noget, og tilsidst udbrød hun klagende Gang paa Gang: "Aa, lille Misse" - "Aa, lille Misse". Det var et rørende Syn at se hende sidde i sin lille Chemise med de lyse Krøller som en Glorie om Hovedet og de angstfulde Øjne vendte bedende op mod mig. Naturligvis var det mig umuligt at give hende de lovede Smæk: men hun kom nu hurtigt i Seng som en lille kuet og ydmyg Skabning. Den næste Morgen, da hun atter var under Kisses beskyttende Vinger, blev hun igen kæphøj og fortalte, hvor ondt hun havde haft det den foregaaende Aften, og "saa kom Fader ikke en Gang ind og red med mig". Det var en fast Regel, at Fader, naar hun var kommen i sin Natkjole, satte hende op paa sin Skulder og lod hende ride Spisestuen flere Gange rundt: men dette havde baade hun og jeg glemt paa Grund af vort Mellemværende.

I sine første Leveaar holdt hun, som rimeligt var, mere af Kisse end af mig, selv om hun holdt meget af at lege med mig. Hun fandt mig temmelig grim, og sagde en Gang trøstende til mig: "Det gør ikke noget, man er grim, naar man bare er et godt Menneske". Hun havde i det Hele taget tidligt æstetiske Fornemmelser. En Aften, da Moder som sædvanlig sad ved hendes Seng og sang for hende, sagde hun pludseligt: "Du synger saa kønt, men det er Skade med de grimme Tænder". (Moder havde faaet daarlige Tænder efter noget Medicin).

10' Kapitel.

Efter Omtalen af Thias første Barndomsaar vil jeg vende tilbage til Aaret 1886. Hidindtil havde vort Liv formet sig lyst og lykkeligt uden dybtgaaende Sorger; men fra nu af er det, som om Skyerne begynder at samle sig i Horizonten for senere at trække op over vore Hoveder som Uvejrr. Jeg gyser lidt tilbage for at fordybe mig i Erindringen om de forskellige sørgelige Begivenheder, som efterhaanden skulde indtræffe: men da der ogsaa i Sorgens og Lidelsens Dage fandtes noget godt, der er værd at mindes, vil jeg overvinde min Ulyst og nedskrive ogsaa disse Minder for at bevare dem for den efterlevende Slægt.

5' Juli 1886 skriver Morfader i et Brev til Moder:

"Min kære Datter! Jeg har lidt Tid tilovers, og jeg er atter alene i den gamle Gaard, og mine Tanker ere saa optaget, især naar jeg er ene, af alle mine fraværende Kære. - I Dag er det dine gamle Forældres Bryllupsdag. 42 Aar ere forløbne, og kun Gud ved, om vi skulle opleve endnu 8 Aar for at kunne højtideligholde vort Guldbryllup; det synes jo næsten saa, at det kan lade sig gøre, naar vi snart kunne faa lidt mere Hvile. Jeg synes at trænge mest dertil; men jeg er jo ogsaa 6 Aar ældre end din Moder, og da jeg nu gaar i mit 69' Aar, kunde jeg jo ogsaa fortjene at blive afløst: men det er vanskeligere under de nuværende daarlige Forhold; thi alt er faldet i Prisen og alle maa indskrænke sig. Dersom jeg kan slippe med en mindre Indtægt af 1,200 Kr. aarligt i de første Aar, saa maa det kaldes heldigt. Tabet er dog ikke saa meget paa Formindskelse af Arbejde som paa den aarlige Husleje....."

I et Brev af 27' Sept. 1886 skriver Bedstefader bl.a., at Bedstemoder er taget til Høstglide paa Pindsminde. "Hun var meget nervøs,

da hun rejste. Hun siger nu selv, at vi skulle huske paa, at hun er gammel. Hun har jo et helt Apotek med sig. Det er et stort Offer af hende at tage ud, og hun kan kun overkomme hver Formiddag at besøge André's Grav og "Skovbakken". Om Eftermiddagen kommer hun næsten aldrig ud et Ærinde. I denne Uge ligger Georg og jeg nede i vort gamle Soveværelse. Din Moder vil absolut ligge i Gæstelæjligheden, og vi maa jo med - meget imod vor gode Vilje - . Jeg tror, at hun mindes André mere forneden end ovenpaa".

Som det fremgaar af det sidste Brev er Bedstemoders Helbred ikke helt godt; men dog husker jeg hende straalende livlig og glad til Familiefesten i Anledning af Kisses Konfirmation 1887. Paa hendes Fødselsdag d. 6' December samme Aar blev hun pludselig heftig syg med voldsomme Mavesmerter. Hun maatte i Seng og var i længere Tid alvorligt syg. Da hendes omværende spurgte hende, om hendes Datter ikke skulde komme over til hende, svarede hun: "Nej, Nicolette holder saa meget af mig, at hun ikke skal se mig i min nuværende Tilstand". Hun opgav Glæden og Trøsten ved at have Datteren om sig for at bevare sit Billede i Datterens Hjerte uberørt af Lidelsens Mærker, og Moder blev stadig holdt hen med, at det ikke var farligt. Det pinte hende senere, at hun ikke havde været hos sin elskede Moder under hendes sidste Sygdom. Da Bedstemoder forstod, at det bar mod Döden, tog hun sine Ørenringe af og lagde dem tilside med de Ord: "Nu bort med al Forfængelighed". Den 27' Januar 1888 kom Döden ret uventet, netop da der tilsyneladende var en Bedring at spore. Jeg husker tydeligt den Aften, Telegrammet kom til Moder. Jeg ser hende i overvældende Sorg og opløst af Graad søge Tröst i Faders Arme; medens jeg selv forskræmt og knuget af Sorgens og Dödens Uhygge søgte Tilflugt og Skjul under Spisebordet.

Den næste Dag rejste Moder til Randers, og Fader rejste

senere over til Begravelsen. Fra denne Tid er der bevaret nogle Breve, af hvilke jeg delvis gengiver et Par Stykker:

Først et fra mig. Det er et karakteristisk Tøse-Brev fra en 14-aarig.

"Kære Moder! Det har glædet mig meget at høre, at I alle er rolige. Vi har det alle godt. Tulle er lidt bleg, men det er vel Orm. Kisse og jeg kommer ikke saa godt ud af det som det kunde ønskes, hun er saa sær. Saa i Formiddag var Frk. Nielsen (Anm.) og jeg ude at købe Kjoletøj til mig, jeg valgte saadan noget nydeligt Tøj, men da Anna Kirstine kom senere ind til Frk. Nielsen, saa syntes hun, det var for lyst og lod Frk. Nielsen vende Vranken ud af det. Ligesaa vilde jeg have, at hun i Stedet for glat sort Tøj skulde købe sort ulden Tøj med StriberMen det syntes hun ikke passede. Fader er nervøs i Dag; thi han var i Formiddags i Teknisk komité og skal i Aften i Krigsvidenskabelig Selskab. Jeg er begyndt paa Tullies Krave, den er lidt sen, men naar jeg syr flittigt paa den, kan jeg nok snart faa den færdig. I et Blad har jeg syt Fladsyning, men jeg ved ikke, om du maaske vilde have haft Hullet i Stedet for, saaledes: (Her er Mönsteret tegnet af). Skriv mig til i næste Brev, hvad du synes. Sig mig, kan jeg ikke godt gaa med Sølvbrosje? Synes du, vi skal gaa hen til Bedstefader og Bedstemoder paa Torsdag? Skriv et særskilt Brev til mig, svar mig paa alle mine Spørgsmaal. Hils Alle.

Din Datter

Misse.

Anmærkning: En Slægtning af min Stedbedstemoder, som havde en Systue.

Fader skriver:

Kære Nikolette!

Da jeg nu har læst begge Börnenes Breve, saa ved jeg virkelig ikke noget at tilføje. Kiss driver Menagen stöt og sikkert, og naar jeg gör Vrövl, saa siger hun: "Saadan sagde Moder" eller noget lignende, og saa maa vi jo holde Mund. Muss bestiller ikke stort andet end at læse Romaner. Thia varierer Themaet "mere" saa længe, til hun faar hvad hun vil have. Pigerne er flinke. Vejret er koldt i den Grad, at vi have den störste Vanskelighed med at holde varmt, skönt jeg lader fyre i 3 Ovne og vi benytte Waleskul over en lav Sko. Jeg sov nogenlunde i Nat, og da Börnene i Morges var inde for at give mig The paa Sengen Kl. 8½, talte vi jo om, at Moder nu var i Randers. Idag har Oberstløjtnant Keyper aflagt Visit. Iövrigt staar alt ved det gamle. Hils hjemme.

Din hengivne Husbond.

Desværre er der ikke bevaret Breve fra Kisse; men her er et Brev fra Moder, som jo aabenbart holder med Kisse i Stridighederne mellem hende og mig.

Min söde lille Kiss!

Tak fordi du fortæller mig alting. Jeg er saa glad ved at höre de mindste Ting fra Eder. Pas nu först og fremmest paa, at I ikke bliver syge og sig mig, hvorledes det gaar med din Forkölelse. Du har Ret, Mias Kjole maa ikke være for lys og din Kjole er det vel ogsaa bedst bliver glat, det passer bedst, som du skriver, til Sorg, herovre kan jeg ikke saa godt sige, om det Mia havde valgt kunde gaa an, kjönt var det jo nok. - - - -

Endnu et "Töse-brev" fra mig:

Kære Moder!

Jeg er ikke rigtig fornöjet med dit Brev. Det sorte Töj, jeg saa, kunde godt gaa til en Sörgekjole, men Anna Kirstine har slet ikke set det, saa hun kan jo slet ikke dönnne om noget. Ligesaa synes jeg, det er underligt, at jeg ikke maa gaa med Sölvbrosjer, især synes jeg, at min lille Sölvhestesko godt kunde gaa, ikke sandt? - - - Du skriver til mig som om det var mig, der var Skyld i, at Kis og jeg er uenige. Du har ikke talt noget til mig om Tullies krave. Jeg læser slet ikke Romaner. Jeg maa ogsaa sætte Kisses Haar op. Igaar den Gang hun gik til Præsten (Anm.), saa hun ud som hun ikke var redt i 14 Dage. Det var ærgerligt, at jeg ikke havde bare en Grad bedre end Antonie, tænk, saa havde jeg været Nr.3, i Gymnastik er jeg sprungen fra Nr.1 ned til Nr.4. Min Kjole er rigtig nydelig, men, Mo'r, der kommer rigtignok Posjer, vi har köbt 8 Alen, det hele blev 11 Kroner og 20 Øre. Du vil nok skrive et særskilt Brev til mig ligesom i Dag bare lidt længere. Vi har det alle rigtig godt. Tulle er næsten slet ikke forkölet, hun har slet ikke haft varme Kinder, men vi havde sytten Graders Varme i Spisestuen, saa det var jo ingen Under. I Dag følger der ingen Tegninger med. Hils alle.

Din Misse.

Hjemmet i Randers var ved Bedstemoders Död blevet trist og tomt. Den stakkels gamle Bedstefader gik en sørgelig Tid imöde, skönt alle Venner og Slægtninge gjorde alt for at hjælpe og adspredde ham. I et Brev af 7' Februar skriver han:

Anm. Kisse hjalp med ved noget Menighedspleje.

Min kære elskede Datter!

Jeg har i Dag fæstet en Jomfru Jensen, 24 Aar gl., for 100 Kr. det første Aar. Hun er mig anbefalet baade af Dujardin og Hustru som en tro, skikkelig og dygtig Pige. - - - - Iaftes var jeg hos Dujardins og i Aften har Bang inviteret mig; men jeg föler mig alligevel saa trykket og nedslaaet, naar jeg kommer hjem. Der vil hengaa lange Tider, forinden jeg vinder Herredömme over mig selv. - - - -

I et Brev fra Marts skriver han:

"I Tirsdags i iorrige Maaned vare Georg og jeg ved Herrens Bord, og hver Söndag fölges vi ad i Kirke. Bergström forrettede Skriftemaalet, og jeg syntes, at han tog mig og mine Forhold i Betragtning, og det syntes, som ogsaa Georg fölte sig truffet. Jeg er sjeldent hjemme om Aftenen, men gaar altid tidligt tilsengs. Jeg har været hos Hasselbalck, Bang, - hvor Georg ogsaa var med - Blichfeldts hver Mandag Aften - Ødum, Philipsens. Alle er venlige imod mig, men jeg föler mig altid saa ene og - forladt, nej det er jeg ikke, thi jeg ved, at den gode Gud altid vaager over mig og mine med sit milde Fader-Øje og kan det tænkes, da er vor lille kære Mut ogsaa tilstede hos os alle. Med Georg taler jeg ofte om, hvorledes hun vilde synes om det eller det, og at vi altid skulle tænke, hvorledes hun vilde have det. - - - -"

Godt et Aar efter Bedstemoders Död begyndte Bedstefader at skrante. Han som altid havde haft en ypperlig Mave, tabte Appetiten og led af Kvalme. Han henvendte sig först til en homöopatisk Læge, men senere, da han ikke blev bedre, gik han til en almindelig Læge, som begyndte med Udpumpninger. I Begyndelsen syntes de at bringe Lindring: men nogen afgörende Bedring indtraadte ikke. I Begyndelsen af Maj skriver han, at han glæder sig til at komme over til min Födselsdag den 14. ;

men den 10' Maj skriver han til Moder:

"Min kære elskede Datter!

Mennesket spaa'er, men Gud raa'er. Jeg maa ikke rejse i Morgen med "Niels Brock" og kan altsaa ikke være hos mine kære paa Søndag Morgen. Jeg har misforstaaet Dr. Selchau. Først i Morgen 3 Uger har han ment, at jeg kunde rejse. Slimen er pumpet op, men Kræfterne ere svage endnu, men til den Tid mener han, at jeg er færdig med Kuren, den er ikke morsom, Pumpning hveranden Dag og ingen Appetit endnu. Jeg maa kun faa lidt men tit. Jeg har været ude at køre mange Gange i det gode Vejr med min gamle Vognmand, 1 Time 1 Kr.50 Øre, og derefter befinder jeg mig vel. Men jeg er overbevist om, naar jeg kommer til Köbenhavn og kan gaa og passe mig selv, saa kommer Kræfterne. - - - - "

Bedstefader kom altsaa ikke til min Födelsdag men sendte mig sit sidste kærlige Brev:

"Min egen lille kære Mia!

Modtag mine bedste Ønsker for dit Fremtids-Vel paa din 15-aarige Födelsdag. Den gode Gud bevare dig fra alt ondt.

Din gamle Bedstefader

N. Schmidt.

Randers 12' Maj 89.

Den 16' Maj rejste Moder over for at se til Bedstefader. Han havde saa meget ønsket, at hun skulde have taget mig med: men da jeg nærede Barnets naturlige Rædsel for Sygdom og Död, havde jeg bedet mig fri. Jeg tænker ogsaa, at Fader og Moder har syntes, det var Synd, at jeg i min unge Alder skulde udsættes for det oprivende Möde med den dödssyge, udtærede Bedstefader. Moder var altsaa igen borte fra Hjemmet og sendte os sine kærlige Breve. Fra denne Periode er bevaret et Brev fra Kisse til

Moder:

Kære Moder!

Nu er Thia i Seng, og Misse sidder inde hos hende og synger for hende, for at jeg kan faa skrevet et Par Ord til dig. Jeg har tænkt meget paa dig i Dag, og vi have talt om, "hvordan mon du nu har det?" Jeg længes meget efter dig og vil haabe, du kommer hjem om 8 Dage. Imorges gik det godt med mine forskellige Forretninger. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ fik Thia Øllebröd, Kl. 7 $\frac{3}{4}$ var hun færdig. Hansine og Drengen +) fik Kl. 8. Fader fik Kaffe 8 $\frac{1}{2}$. Thia blev klædt paa 8 $\frac{3}{4}$, færdig lidt over 9 $\frac{1}{2}$, Frokost præcis 11, endogsaa 10 Min. før 11, da Fader havde sagt, at vi skulde spise tidligt, saa vilde han gaa med os paa Langelinje. Kl. 12 gik vi hjemme fra. Thia havde jeg givet sin hvide hækede Kjole paa, jeg ved ikke, om du billiger det; men jeg syntes, at den saa beest ud og er jo heller ikke kold. Hendes røde Kjole er der nogle Pletter paa, og den lille blaa med det tærnedede Tøj ser ikke godt ud nedenfor Overstykket. Saa havde hun den hvide Tröje under Overstykket, og jeg havde ogsaa givet hende et lille hvidt Törklæde under Overstykket, men det tog jeg af i Sporvognen. Den store hvide Hat blev indviet og klædte hende sødt. Jeg vilde frygtelig gerne have skrevet mere men Fader.

Nu gaar Toget

Kis."

Moder skriver til Fader fra Randers den 17' Maj.

"Kære Ditlev!

Saa er jeg her da velbeholden. hvad det legemlige angaar, skönt jeg har lidt mere ved Rejsen, end jeg troede: jeg befandt mig saa ilde gennem Sjælland, baade Kvalme og Hovedpine, men det er ogsaa voldsomt, saa det ryster og slider i Jernbanen, det var ikke nær saa slemt senere, og jeg

+) Hansine er Pigen, og Drengen hjælper til om Morgen.

blundede af og til paa Fyen og i Jylland. Paa Banegaarden modtog Georg mig med Jenny og Bob, og vi körte hjem. Fader laa i Sengen, da jeg kom, men var saa bevæget og takkede, fordi jeg kom, saa det gjorde mig ondt, da jeg dog ogsaa selv havde fölt Trang til at se ham. Han ser jo umaadelig afmagret ud, især naar han bliver træt, men han har ingen Smerter, og Dr. Selchau er saa god og venlig imod ham. Han var her i Dag, skönt han var syg og i Gaar havde sendt en anden Læge i sit Sted. Dujardin har været her mange Gange i Dag; den Mand har Fader vist megen Gavn og Glæde af, de have jo ogsaa altid sögt hinanden tidligere. Jensen og Marie have begge været her, men Hanne er nok ikke rask, saa jeg vil gaa ind til hende, naar jeg gaar paa Kirkegaarden med Börnenes Blomster. Jeg befinder mig saa underligt, som en Höne, der har mistet sine Kyllinger, jeg kan slet ikke finde mig til Rette og föler mig i det Hele meget nedtrykt. Den eneste Glæde er at udmale mig eders Liv hjemme og se Bornene der mellem det Grønne og höre min lille Thias skarpe Stemme - og de Stores Omsorg for hende. Jeg vil da haabe, at I have det ligesaa godt, som da jeg forlod Eder. Lad nu ikke Kis have for mange husmoderlige Sorger, lille Fa'er, hun kan dog ikke overkomme, alt hvad hun gerne vil, og Tia maa ikke forsömmes, og min Nanna maa ikke blive mager og bleg, til jeg kommer hjem, ligesom forrige Gang, jeg var borte. Mine kærligste Hilsner til dig, lille Fa'er.

Din Nico."

Hver Dag skriver Moder til os. Hun var vist borte en Ugestid og saa ikke mere Bedstefader i levende Live. Han blev efterhaanden selv klar over, at Sygdommen vilde ende med Döden og udbröd en Gang: "Gudske-lov, jeg har min Barnetro". Han tæredes hen og döde den 8' Juni. Hans Sygdom var ligesom Bedstemoders - Kræft i Maven.

Efter Bedstefaders Död blev Ejendommen solgt, men for en altfor lav Pris, medens Sönnen overtog Stentrykkeriet. Da Boet blev gjort op, var Bedstemoders medbragte betydelige Formue svundet saaledes ind, at Moder kun fik ca. 6,000 Kr. Onkel giftede sig med den unge Pige, som havde styret Huset efter Bedstemoders Död. De fik ingen Börn, men levede lykkeligt sammen og havde et overordentlig hyggeligt lille Hjem.

Onkel var ligesom Bedstefader en daarlig Forretningsmand, og skönt han altid havde fuldt op af Arbejde, fik han ikke nok ud af Forretningen, saa han havde mange ökonomiske Bekymringer. Hans Kone har fortalt mig, at han mangen Fredag har löbet fortvivlet op og ned ad Gulvet, fordi han ikke vidste, hvorfra han skulde skaffe de mange Penge til Folkelön. Han maatte hyppigt laane af Familien, men det var som at hælde Vand i et bundlöst Kar. Da han saa blev lidt over de Treds, solgte han Forretningen til en yngre, driftig Mand, som en Gang havde været Lærling hos ham, og tog selv Plads som almindelig Arbejder i sin egen Forretning. Det var overlegent gjort, synes jeg. Det har nok til Tider været svært for ham: men i det Store og Hele var han lykkelig over Forandringen, nu havde han da Fred, som han sagde. Man kan heraf faa et Indtryk af, hvor ulykkelig og forpint man kan föle sig som Arbejdsgiver.

11' Kapitel.

Da Fader kom tilbage til Kjöbenhavn 1880 blev han stærkt optaget af Arbejde. Hans udmærkede Evner og store Arbejdslyst blev taget i Brug paa forskellige Omraader. Allerede 1881 begyndte han sit Arbejde for Forsvarssagen og foretog mange Foredragsrejser Landet over i den Anledning. Det Tilfælde hændte, at den Præst, jeg anmodede om at holde

Talen ved hans Begravelse 1922, bad om, at han i Talen maatte bringe ham en personlig Tak for hans Arbejde i Forsvarssagens Tjeneste, som havde betydet saa meget for ham og mange andre.

Fader var dog saa fjern som muligt fra Begrebet "Hurra-Patriot" og heller ikke nogen egentlig "Folketaler", der svælger i Følelser og søger at vække Begejstring. Hans Maal var at vække og oplyse Folk. Jeg husker, at Moder og vi Børn engang overværede en Grundlovsfest i Floes Skov ved Randers Fjord, hvor Fader skulde holde Hovedtalen og tilsidst slaa Søm i en Foreningsfane. Vi følte os saa langt fra stolte, at vi søgte at gemme os hen i Mængden; vi syntes egentlig, at det var under Faders Værdighed, og saa lille jeg var, syntes jeg, at det ikke "klædte" Fader at holde populære Taler til Menigmand.

Fader skrev i denne Periode meget i "Vort Forsvar", der redigeredes af Minister Halls Søn, Carl Hall. Han var en begavet og vittig Mand, men nærmest stokdøv. Han tiltaler i et Brev Fader saaledes: "Kære Hr. V.F.'s Trøst og Støttestav". Foruden Fader skrev ogsaa den senere Krigsminister, General H.V.O.Madsen, og flere andre Officerer i Bladet. Disse Officerers Meninger stod paa et eller andet mig ubekendt Punkt i skarp Modstrid med daværende Krigsminister Bahnsons, og i den Anledning skal Estrup en Gang have sagt til Bahnson, at han ikke kunde forstaa, at han ikke forbød sine Officerer deres Skrivelser i Bladet, at saadan noget vilde han, Estrup, ikke finde sig i. Men hertil svarede Bahnson, at naar hans Officerer overholdt en høflig Form, skulde de have Lov at udtale deres Meninger.

Faders Arbejde i Forsvarssagens Tjeneste bragte ham ind paa den politiske Bane. Han blev opstillet som Højres Folketings-Kandidat i Randers Amts 1'Kreds og blev valgt i April 1892. Han blev straks Medlem af Finansudvalget og gik med Liv og Sjæl op i Arbejdet. Moder saa med

meget lidt Sympati paa Rigsdagsarbejdet, saa at der i den Anledning kunde opstaa Misstemning mellem Fader og hende. Hun med sin enkle og retlignede Karakter værmedes ved de politiske Intriger og Kompromis'er, medens Fader i sin Interesse for selve Sagerne kunde se bort fra dette og fik tilfredsstillet sin Lyst til at løse Opgaver.

Naa - Herligheden varede ikke saa længe. Da der næste Gang skulde vælges til Folketinget, maatte Fader vige Pladsen for en uvidende Venstre-Bonde. Nogle Aar senere fik Fader Tilbud om at blive Landstingsmand, men han sagde "Nej". Fader gled nu ud af det politiske Liv og heligede sig for Fremtiden til sit forskelligartede, interessante Arbejde, hvilket sikkert ogsaa passede ham bedst. Han blev af Ministeriet udsendt paa flere Studierejser: Til elektrisk Udstilling i Paris 1881, og til Wien 1883. 1890 foretog han en 3-Maaneders Studierejse til Tyskland, Sveits og Holland, og 1897 var han til Udstillingen i Stockholm, og endelig tog han i 1913 som 70-aarig til Kongres i London.

Det meget og mangeartede Arbejde i disse Aar, hvor han desuden saa godt som aldrig havde Ferie, tog tilsidst paa hans Nerver, og da han en Dag skulde give sin Underskrift, men pludselig ikke kunde stavre sit eget Navn, indsaa han, at han maatte have en ordentlig Ferie. Han fik af Ministeriet Penge til en Maanedes Ophold i Norge, som han nød meget og kom forfrisket hjem.

Faders Liv var opfyldt af Pligter og Arbejde, og saakaldte "Fornøjelser" havde han som tidligere omtalt saa godt som ingen af. Hjemmets Hygge var hans bedste Fornøjelse, og den kunde han uden Samvittignag nyde, da den var gratis. Hver Aften tog han sig en Fritid, nød først Berlingske Aftenavis og begyndte derpaa en Vandring frem og tilbage gennem alle tre Opholdsstuer, enten smaasnakkende med Familien eller blot nydende det hyggelige Syn af Moder i sit sædvanlige Sofahjørne i Daglig-

stuen og Børnene ved Bordet eller legende inde i Spisestuen.

Det var derfor en drøj Tid for Fader, naar vi alle forlod ham i Sommerferien, og Hjemmet blev tomt. Jeg vil her meddele in extenso et Brev, som han skrev til den 12-aarige Kisse i en saadan Periode. Til Forstaaelse af Brevet skal jeg bemærke, at Situationen er den, at vi bor i Villaen paa Thorvaldsens Vej. Fru Dencker, Værtinden, bor med sin Søn Oscar paa Kvisten og de Høns, Fader omtaler, er hendes. Onkel Oscar er Faders yngste Broder, som lige har nedsat sig i Frederikssund som Overretssagfører. Den omtalte Petrine er vor Pige. Brevet lyder som følger:

Kjøbenhavn 23 Juli 1883.

Min lille Kis!

Tak for det Brev, Du sendte mig efter Ballet paa Pindsminde. Det glædede mig at vide, at Du havde moret Dig godt; men jeg var ked af, at jeg ikke selv havde været med. Skønt jeg nu er for gammel til at danse, især da jeg har saa mange Ting i mit Hoved, at jeg ikke er oplagt til at more mig saaledes, som man kan det, naar man er ung og ikke har noget at tænke paa, saa tror jeg dog, at jeg vilde have budt Dig op til Dans, og saa tænker jeg, at vi nok skulde være kommet godt fra det. Vi vilde dog ialtfald vel have glædet os med hinanden. Men det faar nu vente til en anden Gang, nu er der jo ikke saa mange Aar til, Du skal konfirmeres, og saa bliver det en vigtig Dag, naar Du første Gang skal til et stort Bal, og jeg skal danse første Dans med Dig. Der er rart derude paa Pindsminde, og naar Du igen kommer derud, vil Du saa hilse dem alle fra mig.

Jeg skal hilse Dig fra Onkel Oscar, som jeg besøgte igaar. Jeg kørte herfra med Jernbanen Kl. 8 og kom til Frederikssund Kl. 9, hvor Onkel stod og tog imod mig. Saa gik vi hjem og saa hans Lejlighed. Den er ganske lille men meget pæn. Der mangler dog endnu mange Ting, som hører

til for at gøre Stuerne hyggelige; men det maa jo komme efterhaanden. Byen han bor i ligner akkurat Middelfart, men er blot ikke nær saa stor. Den har en lang, lang Gade, og naar man ser ned ad den, opdager man i Reglen ikke et eneste levende Væsen. Jeg synes nok, at det maa være kedeligt, men han siger, han finder sig godt deri, fordi han har nok at bestille, og saaledes gaar det altid, man keder sig kun, naar man ikke gider arbejde, og man kan ikke more sig, uden at man har arbejdet. Derfor er det, man morer sig bedre Lørdag Eftermiddag end Søndag, og at man undertiden keder sig i Sommerferien. Senere spiste vi Frokost nede paa en Gæstgivergaard, hvor der var en forskrækkelig Mængde Fluer, og hvor der lugtede saa underligt, ligesom i Folkestuerne paa Landet. Saa kørte vi til Jægerspris, saa Skoven, Slotshaven og tilsidst Slottet med de Værelser, hvor Frederik den Syvende havde boet. Det var meget morsomt at se, for alting stod akkurat ligesom, da Kongen levede derude. Vi saa hans Skrivebord og Arbejdsbord, hans Klæder, Sabler og en uhyre Mængde Piber. Der var ogsaa mange Malerier og saa en hel Masse Snurrepiberier, som Kongen havde samlet sammen. Vi saa ogsaa de første Sko, han havde haft som lille Barn, og de var ikke en Smule pænere end dem, du har gaaet med. Det smukkeste Billede forestiller hans Rideknægt, som han havde haft siden han var Prins, og den hvide Hest, som han plejede at ride, og som blev trukken efter Ligvognen, da han blev begravet, og straks blev skudt lige efter Bisættelsen, for den maatte ingen anden ride paa. Paa Billedet fandtes desuden hans Hund, en stor gul Hund af dansk Race. Værelserne var slet ikke store, men der var rigtig hyggeligt, saaledes at man godt kan forstaa, at Kongen kunde lide at bo der. Da vi nu havde set alting igennem, saa spiste vi til Middag derude. Vi fik Suppe, Kyllingesteg og Omelet, og det var altsammen udmærket, men ogsaa dyrt. Derefter kørte vi igen til Frederikssund, og da vi havde

hvilet lidt hos Onkel, saa gik vi op til Neidhart, og der spiste jeg til Aften. Jeg kom først hjem Kl. omtrent 11, og Du kan nok tænke, jeg var træt efter den Tur. Ellers lever vi den ene Dag som den anden. Jeg arbejder alt hvad jeg kan for at tjene Penge, og naar jeg ikke arbejder, saa savner jeg Eder. Det er saa underlig trist at gaa op og ned gennem alle de tomme Stuer uden at høre eller se noget Menneske, og saa er her endda mere stille end sædvanligt, for Huset er helt tomt, idet Oscar er borte paa Landet, og Fru Dencker er her kun om Natten. Nu rejser jeg imidlertid med "Absalon" paa Søndag og bliver borte i 2 Uger. Hils Moder og tak for hendes Brev fra Lørdag. Jeg haaber, at Pakken med Paraplyerne er modtaget, uagtet hun intet skriver derom. Hils ogsaa Mus og tak hende for Brevet. Jeg kan nok mærke, at hun har moret sig godt og været saa heldig at træffe gode Herrer. Hvis jeg kan, saa sender jeg Dig Lørdag Formiddag en lille Æske med de Blomster, som jeg kan finde i Haven, dem skal Du samle til en Buket og give Moder som en Gave her fra Hjemmet. Nu kan jeg ikke skrive mere, for vi skulle vaske, og jeg skal ind og have Redelighed paa mit Undertøj, som maa være i Orden, til jeg skal rejse. Jeg skal hilse Dig fra Petrine, som vistnok ogsaa savner jer. Nu har hun kun Hønsene at lege med - men der er kommet 2 nydelige Smaakyllinger af fin Race, og de ere tøjrede og ville kvæle sig selv 20 Gange om Dagen, mens Fru Dencker er ude, hvis Petrine ikke reddede dem. Hils Dine Bedsteforældre og alle de andre, som jeg kender, og modtag saa mange kærlige Hilsener fra

Din Fader

Nøkkentved.

Det var godt, at Fader ikke kunde se ind i Fremtiden og se, hvor svær Barnets Ungdom skulde blive.

12' Kapitel.

K i s s e.

Endnu paa den Tid, da Fader skrev ovenstaaende Brev, var Kisse et livsglad, sundt Barn; men da hun blev 14-15 Aar, begyndte hun, der altid før havde været en af de første i sin Klasse, at faa daarligere Karakterer. Grunden var en tiltagende "Blegsot" og dermed følgende Træthed, som svækkede hendes gode Evner. Hun blev da i Foraaret 1887 taget ud af Skolen, lovprist af Lærere og Lærerinder paa Grund af sin Dygtighed og sit elskværdige Sind. Om Sommeren gik hun til Præsten hos Pastor Glahn ved Frederiksberg Kirke. Undervisningen gjorde stærkt Indtryk paa hende, og hun greb Troen og slap den aldrig i de svære Prøvelsens Aar, der skulde komme.

Paa hendes Konfirmationsdag samledes Familien, og for sidste Gang var de to Par Bedsteforældre samlede hos os til en glad Fest. Det varede ikke længe, inden den tiltagende Træthed begyndte at formærke hendes Ungdom, selv om der endnu kunde være bedre Perioder, hvor hun med Glæde kunde tage Del i Ungdommens Fornøjelser. Jeg husker hende saaledes den Aften, som Fader i sit Brev havde fantaseret om, da hun som 18-19 aarig første Gang skulde til Bal i Officersforeningen med Fader. Hun stod oyntet i bleggul Silke-Blondekjole, som stod smukt til hendes kastanjebrune Haar med den sjældne, rødlige Metalglans. Hun maatte - i hvert Fald efter Datidens Smag - betegnes som en yndig ung Pige; den ret høje Skikkelse med de runde Former og saa de uskyldige, blide, brune Øjne og det fuldstændig ubevidste, naturlige Væsen. Vi kunde da ogsaa bagefter forstaa, at der havde været en ung Løjtnant, som havde syntes meget godt om hende; men Fader havde i sin Ængstelse for Kurmageri stillet sig midt imellem dem i Pavserne og gik meget tidligt hjem med hende.

Hendes første og eneste Officersbal var saaledes ikke helt vellykket.

Stadigt men ganske langsomt blev hun mere og mere legemligt svækket, og skønt hun havde den største Lyst til at lære noget mere og ogsaa forsøgte deryaa, blev det aldrig rigtig til noget, fordi Kræfterne ikke vilde slaa til. Fader gav hende en af Byens bedste Sanglærere til at uddanne hendes meget smukke Sangstemme, men der kom ikke andet ud deraf end en haabløs Kamp og en Pine for hende selv og os andre. Fader og den øvrige Familie forstod i Begyndelsen ikke rigtig, at hun virkelig ikke kunde arbejde, men mente, at hun blot "skulde gøre en Anstrengelse", som der staar hos Dickens. Fader kunde derfor sommetider give lidt ondt af sig for at "stramme hende op", men Følgen var kun, at hun i Hemmelighed udgød bitre Taarer. Moderøjet saa skarpere. Moder forstod, at hun virkelig ikke havde Kræfter til at arbejde. Senere, da ogsaa Fader blev klar over det, var der ikke den Ting, han ikke vilde gøre for at hjælpe hende.

Den, der bedst kunde opmuntre hende i disse Aar og faa hende til for en kort Tid at glemme sin Træthed, var den tidligere omtalte Johanne G., som vi boede i Hus med. Naar hun munter og sød kom ind ad Døren og vilde have Kis med til et eller andet, saa lavede hun helt op. Johanne, som ogsaa havde en smuk Stemme, fik hende med ind i Cæcilieforeningens Kor, hvilket var hende til stor Glæde i de Par Aar, det varede.

Endnu paa Faders og Moders Sølvbryllupsdag kunde hun deltage i Dansen, skønt hun allerede den Gang var begyndt at klage over Smertes fra Lænden ned i Benene.

Men fra dette Tidspunkt bliver det paafaldende daarligere med hende, og Bensmerterne tager til. Jeg vaagnede mangen Nat og saa hende staa paa Gulvet og gnide sig over Lænden og smaaklage. Hun fik Massage, det hjalp ikke. Hun kom paa en bekendt Læges Klinik for at blive undersøgt, der kom intet ud deraf. Vor Huslæge spekulerede og spekulerede paa, hvad

der kunde være i Vejen og kom saa desværre til den fejlagtige Slutning, at hun led af Hysteri, og for denne Sygdom blev hun et Foraar, vist 1897, indlagt paa Diakonissestiftelsen. Da Kuren for Hysteri bl.a. bestod i, at Patienten blev isoleret fra sin Familie, maatte hun ikke modtage Besøg af os et Par Uger og kun skrive eet Brev om Ugen og modtage Brev fra os, og desuden skulde hun saavidt muligt tvinges til at blive liggende i sin Seng om Natten. Men denne Behandling og Adskillelsen fra hendes Kære gjorde hende fuldstændig fortvivlet og ude af sig selv. Hun skrev de mest sindsoprivende Breve hjem. Fader og Moder led ikke mindre, da de, skønt de vidste, hvor fortvivlet hun var, dog maatte lade hende blive, da det maatte anses for det bedste for hendes egen Skyld.

Fra denne sørgelige Periode vil jeg meddele nogle Brudstykker af Breve:

"Min egen søde Moder!

Endelig er da denne Dag kommen, som jeg har længtes efter. Tak for Lækkerierne. Jeg har ingen rigtig Sans haft for dem, saa du skal ikke for det første sende mig mere. I skulle ikke være bange for, at det Anfald, jeg fik i Fredags, kommer tilbage, det kom af en Sindsbevægelse. Opvaagningen var frygtelig ubehagelig, der var et Øjeblik, at jeg troede, jeg skulde dø, det var mig næsten ikke muligt at trække Vejret. Søster Clara havde nemlig med stor Overbevisning sagt mig, at fire Uger slap jeg paa ingen Maade med. De fleste er herinde for min Sygdom i 10 Uger, og da var det, at det sortnede for mine Øjne. Betro dig ikke til Søster Clara, det er hende af Søstrene, jeg mindst kan lide. Hun holdt en lang Prædiken for mig over, at mit Brev kunde gjort dig bedrøvet, og sagde, da jeg ikke fandt Anledning til at betro hende dets Indhold, at saa maatte Skriveriet indskrænkes. Tal derfor ikke mere til hende om mine Breve. I sidste Uge havde jeg lidt Uheld med mig om Natten, ellers vare mine Ben slet ikke

saa daarlige. Den ene Nat havde jeg Tandpine, en anden Aften sagde Søster Clara, at jeg maatte se at blive i Sengen, ellers vilde P. (Paulli) blive vred, og det var saa kedeligt, naar han fik noget imod mig. Saa argrede jeg mig derover. -

Søster Clara lægger Hovedet paa den ene Side og paa den anden Side og siger, at jeg forstyrrer. Den sidste Dag, P. var her, før han rejste, sagde han "hvad det skulde betyde, at jeg gik og faldt, det kunde de ikke have, han var vant til, at Folk herinde gjorde, hvad han sagde, og jeg var aldrig vant til at rette mig efter andre, og hvis jeg ikke blev i min Seng, skulde jeg udskrives", den sidste Sætning blev gentaget for de Omkringstaaende, og rasende for han ud ad Døren. Bagefter kom Søster Clara ind og klappede mig paa Hovedet, men jeg var aldeles lige glad og ofrede ham ikke en Taare. Jeg har om Natten vredet mine Hænder af Smertes, før jeg er staaet op, men jeg mente, at det forstyrrede de andre mindre, end at jeg laa og klagede mig.....

Jeg vil bede dig, kære Fader, om helst i Morgen at komme herop Kl. 10 $\frac{1}{2}$, da du vist paa den Tid kan træffe Dr.Schou, som er Overlæge i denne Tid. Sig til ham, at jeg jo daarligt kan være her til P. kommer hjem i næste Uge. Jeg maa herfra, I kan ikke være saa grusomme imod mig at lade mig blive..... Sig, at jeg 1'Juni skal til Onkel, som er Læge, saa skal jeg bade hver Morgen, han giver mig styrkende Midler, Massage osv..... Kom dog og før mig herfra og ligegyldigt hvilket Sted hen, I vil. P. er jeg ikke vred paa; men over de fire Uger er det syndigt at lade mig blive her. Jeg maa med de andre til Jylland og til September begynde at arbejde og igen blive glad og rolig, det længes jeg efter og trænger saa haardt til. Jeg har aldrig i mit Liv kendt til at være saa ulykkelig som her. Kunde nu blot de døde Bogstaver tale, saa I kunne forstaa mig. Lad mig dog komme herfra, jeg

synes sommetider, at det ellers vil tage min Forstand....."

Paa denne Maade bliver det ved i et 8 Sider langt Brev.

Det var en forfærdelig Tid for Fader og Moder, de var begge lige forpinte. De syntes jo ikke, de kunde tage hende hjem, og paa den anden Side kunde de næsten ikke udholde at vide hende saa ulykkelig. Moder skriver:

"Min kære lille Kis!

Jeg maa begynde med at besvare dit sidste Brev, men det gjorde mig saa bedrøvet, at jeg ikke tør læse det igen....."

Her følger 6 Sider fulde af kærlige Formaninger og Meddelelser om, hvad der foregaar i Hjemmet. I Slutningen skriver Moder: "Gud give, at du maa give Lægerne Grund til at tro, at du kan taale at se os, saa er der kun otte Dage til, jeg kan ikke taale at faa dine sindsfortvivlede Breve, men jeg staar saa værgeløs ligeoverfor en Sygdom, som jeg synes, du ogsaa maa ønske at faa Bugt med.....Vær nu lidt mild og omgængelig, som dog er din Natur, de ville jo ingen Fortræd gøre dig, de omgaas dig, som de finder fornuftigt efter din Sygdom, og ikke andet; Sympathi maa du selv give dem, men naar du ligger paa den Maade, som du selv skriver, saa kunne de virkelig ikke have lidt Godhed for dig. Gud give min kære lille Top Hjerte, Ro og Fornuft til at tænke paa, hvad vi har sagt; vi lide med dig og glæde os med dig. Men du maa tage Reb i Sejlene, at du ikke ser Tingene anderledes, end de er. De kærligste Kys fra din Moder, som haaber snart at faa Lov til at tale med dig".

Fader, der led lige saa meget som Moder, skriver paa en anden Maade:

"Kære Kis!

Det er nogle rare Breve, du sender os. Vi har lagt dig ind paa Hospitalet, for at du kan komme dig. Du nyder en god Behandling, Lægerne er dygtige og humane. Vi sender dig Aviser og Breve, Blomster og Mail og Linned og vilde gerne staa paa Hovedet for at glæde dig og gøre dig godt. Der bliver kort sagt gjort, hvad der er menneskeligt muligt, for at du atter kan genvinde dit Helbred, efter at du nu har gaaet i Aarevis og kludret paa dig selv. Og saa sender du os saadanne dumme Breve, fulde af Vrøvl fra den ene Ende til den anden. Du er jo ikke bedre end et rent Pattebarn. At du er syg, det er sin Sag, at du hellere vilde gaa hjemme og gøre, som du selv vilde, det kan jeg ogsaa forstaa; men at du vil gøre alt muligt for ikke at blive rask, det er mig uforstaaeligt, og det er det, du gør ved ikke med Taalmodighed at finde dig i din Skæbne og rette dig efter Lægerne. Men maaske vil du ogsaa have din Moder syg, for hver Gang hun har faaet Brev fra dig, saa er hun den Dag ganske kapabel til at blive lagt ind ved Siden af dig. Selv Misse, der ellers er saa fornuftig, er du istand til at gøre nervøs. Jeg synes nu, at du næste Gang skulde sende os et Brev, hvor der dog er et lille, bitte Lyspunkt.

Din hengivne Fader."

Ogsaa jeg skriver lange Breve med Formaninger og prøver paa at tale hende til Rette, men paa en noget haard Maade:

"Kære Kisse!

Jeg vil ikke takke dig for dit Brev. Hvor er din roste Blidhed, Opofrelse o.s.v.? Hvis du ikke var syg, kunde man blive rasende. Og saa er det noget Vrøvl, du skriver; et Sted siger du, du vrider dine

Hænder af Smerter, et andet Sted siger du, at du er rask. Og saa snakker du hele Tiden om Fremtiden, tænk dog paa Nutiden, hvis du ikke benytter den godt, bliver Fremtiden aldrig god. Hvad er det saa, du klager over? Du kan da nok indse, at du ikke kan begynde at bade, hverken nu eller i Juni.....

Du synes vist, jeg taler haardt, men jeg kan forsikre dig, det er for din og Moders Skyld. Du forhæler jo paa en aldeles meningsløs Maade din Helbredelse, og selv om du ikke bryder dig om at blive rask, saa tænk dog paa, hvor den mindste gode Efterretning fra dig gør Fader og Moder glade..... Du skriver, vi skal nyde Livet, jo, du kan tro, vi nyder Livet! Fader bliver ganske syg over dig, gaar med dundrende Hovedpine den ene Dag efter den anden. At Moder ikke har det godt, behøver jeg vist neppe at fortælle dig....."

Da der var gaaet et Par Uger, gik det dog op for Overlægen, at hun ikke led af Hysteri, men der maatte være en anden Aarsag til Smerterne. Men nu maatte hun lide at blive lagt i en Gibbsbandage, som omsluttede hele Kroppen. Det var pinefuldt, især da det faldt i med varmt Vejr. Nu fik vi dog Lov at besøge hende, saa det hjalp noget. Efter en Maanedstids Forløb kom hun endelig hjem, uden at der var kommet noget ud af det dyre og sørgelige Ophold.

Et Par Somre boede hun hos min Faders Broder, Wildenrædt, der var Godslæge paa Tranekær. Han kom til den Overbevisning, at der bagved Rygraden sad en Svulst, som trykkede paa Nerverne og derved forårsagede Benserterne; men desværre var der intet at gøre. Hvis det havde været nu, var der vel nok blevet forsøgt med en Operation. Efterhaanden blev hun lam i Benene og led stadig mange Smerter. I lange Perioder kunde hun ikke udholde at ligge i Sengen, men tilbragte Nætterne i en Lænestol. Hun fik naturligvis smertestillende Midler, men først

naar hun havde lidt i Timevis. Man var dengang mere sparsom med at give bedøvende Midler end nu.

I disse Aar gik Fader saa vidt muligt kun ud til sit Arbejde og var ellers hjemme, saa han altid kunde være ved Haanden, og Moder var altid om hende. I de sidste Par Aar maatte Fader ogsaa engagere en Sygeplejerske til at hjælpe Moder om Dagen og køre med Kisse. De to sidste Somre, hun levede, 1898 og 99, havde Fader lejet en yndig Sommerlejlighed paa Jagerspris, hvor hun kunde nyde Naturen og den friske Luft. Det var kostbare Aar for Fader; alt hvad han havde sparet sammen og Moders Arv blev ofret under den langvarige Sygdom. Det var jo altid Faders Princip, at naar det gjaldt noget væsentligt, skulde der ikke spares.

Fra den Tid, Kisse blev lænket til sin Stol og maatte opgive baade Arbejde, og hvad man forstaar ved Fornøjelser, blev hun egentlig baade gladere og livligere, end tidligere da hun gik omkring plaget af Træthed, og dog skulde være "rask". Hun læste meget, og derimellem f. Eks. et stort Værk om Krigen 1870, og hun, der selv var det fredsommeligste Menneske af Verden, læste det med en saadan Interesse og Bagejstring, at hun næsten kunde det udenad. Hun bar sine Lidelser og Savnet af Ungdommens Glæder uden nogensinde at beklage sig eller misunde andre unge raske Mennesker, ja kunde adspredde sig ved at høre enten Vænderne eller mig fortælle om vore Fornøjelser.

Den Omstændighed, at den Syge ikke klagede over sin Skæbne, men holdt Humøret oppe og var livlig og interesseret, bevirkede, at Hjemmet ikke blev saa trist, som det ellers kunde have været Tilfældet.

Vi nærmer os nu Afslutningen. Hun afmagredes mere og mere, og i April Maaned 1900 fik hun Feber og en voldsom Hoste, og i Løbet af faa Dage svandt hendes sidste Kræfter. Hun forstod selv, at det bar mod Døden. Langfredag om Formiddagen blev den 13-aarige Thia sendt ned til

Onkel Oscar i Frederikssund, for at hun kunde blive skaanet for at være hjemme, naar Døden indtraf. Da hun for sidste Gang nikkede Farvel ind til Kisse, saa denne alvorligt, men meget kærligt paa hende og sagde: "Farvel - lev vel."

Langfredag Aften, da jeg kyssede hende til Godnat, sagde hun: "Hvis jeg ikke skulde komme over dette, skal du have min Patch". (Det var et Smykke, hun satte særlig Pris paa). Det lille "hvis" sagde hun sikkert for ikke at forskrække mig.

Paaskelørdag om Formiddagen, da hun et Øjeblik var alene med den gode Menighedssygeplejerske, som hjalp Moder de sidste Dage, spurgte hun hende: "Tror De ikke, jeg kan leve til i Morgen?" hvortil Søster Sofie, som en alvorlig Kristen, svarede: "Nej, De kommer til at holde Paaske i Himlen". Ved dette Svar gled der et Smil over Kisses Ansigt. Hendes Tro havde bestaaet Prøven, saaledes at hun kunde tage imod Døden med et Smil, skönt hun elskede sine Kære og sit Hjem og trods alt var glad ved Livet.

Om Eftermiddagen døde hun efter en kort Dødskamp, kun 28½ Aar gammel.

Det viste sig, at hendes Sygdom havde været Tuberkulose, først som Svulst paa Rygraden og saa tilsidst i Lungerne.

13' Kapitel.

Jeg maa nu igen vende tilbage i Tiden og optage Fortællingen fra Tiden lige efter Bedsteforældrenes Död.

I Foraaret 1890 blev jeg taget ud af Skolen, uden at nogen af mine Lærerinder udtalte deres Beklagelse ved Afskeden. Jeg var lykkelig over min Frihed, som dog snart igen skulde beröves mig. Samme Foraar blev jeg konfirmeret i Frederiksberg Kirke af Provst Glahn. Den forudgaaende Undervisning og selve Dagen lod mig egentlig kold og gav mig kun en ond Samvittighed, netop fordi jeg fölte mig ganske umoden til den höjtidelige Handling. Selve Höjtideligheden i Kirken fik som ofte paa de Tider et meget lidt festligt Forløb. Vi var ca. 100 Konfirmander paa een Gang, og Kirken var stuvende fuld af Forældre og Kirkegængere, og hvad der var det værste, af Skarer af Pigebörn i alle Aldre, som strömmede til for at nyde Synet af alle de pyntede Konfirmander. Tösene hang paa Ryggen af hinanden ud over Pulpiturerne og snakkede ugenert op om deres Indtryk. Jeg husker en Gang, den gamle, kraftige Sognepræst Hvaldsen midt under en Konfirmation stoppede op, truede med knyttet Haand op mod Pulpiturerne og viste dem til Rette. Der var ikke reserveret Plads for til Konfirmandernes Forældre og Paarørende, saa Fölgen var, at disse undertiden ikke kunde faa en Siddeplads: og naar saa Höjtideligheden var forbi og alle trængte mod Udgangen, kunde Konfirmanderne og deres respektive Forældre ofte ikke finde hinanden, men trængtes ud hver for sig. Ved min Konfirmation hörte Fader en Konfirmand-Fader midt i Trængslen nede i Kirken spørge en anden dito: "Hvor sidder din Datter?", hvortil denne svarede: "Aa, hun sidder Fanden i Vold oppe ved Alteret".

Lige efter Konfirmationen rejste Fader paa en længere Tjenesterejse til Udlandet: Holland, Rhinlandene, Sveits, og over Sachsen hjem. Da han havde været ene paa hele Rejsen og havde længtes efter Rejsesel-

skab, indbød han en af os til at komme ned til sig de sidste 14 Dage. Da Moder ikke turde overlade Thia, der jo kun var 4 Aar, til Søstrenes og en Piges Omsorg, blev det bestemt, at Kisse og jeg skulde tage afsted. Vi var naturligvis overvældede ved Tanken om det Eventyr, der forestod: jeg dog mest, da Kisse allerede den Gang var begyndt at blive syg. En skön Sommermorgen fulgte Moder os til Banegaarden, og i Warnemünde stod Fader og tog imod os. Om Aftenen kom vi til Berlin i ösende Regnvejr og körte til et efter vore Begreber overdaadigt flot Hotel. Den næste Morgen, Söndag Morgen, hörte vi Sang i Hotellets Gaard. Det var fattige Skoledrenge, der gik rundt i Gaardene og sang Salmer for at faa lidt Penge. For at fornöje os gik Fader med os i den zoologiske Have og til et Etablissement, der hed "Flora", det skulde være et Slags Tivoli for Berlinerne, men hvor var det usselt. Det var egentlig kun en större Restauration med Have, hvor der forevistes en Trup af Indfödde fra Samoaerne. Da vi kom, var der ingen Mennesker, hvorfor der næsten blev Kapløb mellem de ledige Opvartere for at faa vor Bestilling. Til min Forbavselse vender Fader sig mod dem og giver dem en meget skarp Overhaling for deres upassende Opførsel, og de bad da ogsaa meget ydmygt om Undskyldning: men "der kom saa faa Gæster paa den Tid". Efter et Par Dages Ophold tog vi til Dresden, og det syntes vi var en yndig og smuk By. Vi boede paa et fint, gammelt Hotel paa et stort Torv lige overfor Operaen, hvor vi en Aften hörte "Postillonnen fra Longumeau". Iovrigt saa vi alt, hvad man skal se i Dresden. Brühlsche Terrasse skuffede mig; vor egen Langelinie var dog langt smukkere. Fra Dresden sejlede vi ad Elben til Badestedet Schandau. Den stakkels Kisse havde faaet ondt i Halsen og maatte blive i Kahytten under hele Sejlturen. Fra Schandau gjorde vi Udflugter helt ind i Böhmen, og Kisse og jeg vilde gerne have været til Prag, men Fader var rejsetræt og længtes blot hjem, saa han vilde ikke föje flere Dage til Rejsen.

En Gang paa en Udflugt til Königstein saa vi et for os mærkeligt Syn, nemlig en Kuldamper, der blev losset udelukkende af Kvinder, der med store Kurve fyldte med Kul paa Ryggen bar Ladningen i Land. Det var dog der i Landet et ganske almindeligt Arbejde for den fattige Kvinde. Efter 10-11 Dages Forløb tiltraadte Kisse og jeg Hjemrejsen. Fader fulgte os til Berlin, hvorfra vi maatte tage ene hjem, da Fader endnu havde nogle Kaserner o.l. at studere i Potsdam. Naar jeg gör Resultatet op for denne Rejse, min første Udenlandsrejse, er det egentlig ikke stort. Naturligvis havde jeg moret mig og været interesseret i hvad jeg saa; men jeg var alligevel for ung og uudviklet til rigtig at forstaa Værdien af meget af det, jeg saa. Det blev ikke nogen Oplevelse, som jeg senere tog frem i Erindringen for med Glæde at genopleve. Jeg tror, det er en Misforstaaelse at lade ganske Unge foretage Udenlandsrejser. Først naar man kommer op i Tyverne har man Forudsætninger for at blive beriget ved Rejser i fremmede Lande. Börn og ganske Unge skal helst rejse i deres eget Land, hvor Natur og Forhold er saa kendte, at det smukke og interessante let "fordöjes". Karakteristisk nok staar f. Eks. en Sommeraften, da Fader havde taget Kisse og mig med til det gamle Marienlyst - jeg var vel 11-12 Aar - ganske klart for mig som en betagende Oplevelse, medens jeg ikke har et eneste tilsvarende Erindringsbillede fra Opholdet i det smukke Sachsen 4-5 Aar senere.

Fader og Moder var enige om, at deres Pigebörn ikke skulde opdrages til kun at sidde hjemme og vente paa at faa en Mand, som skulde forsörge dem. I deres Omsorgsfuldhed nærrede de tværtimod ligefrem Ængstelse for en Gang at maatte overlade deres Börns Skæbne i en fremmed Mands Haand. Det var derfor deres Önske, at vi skulde lære noget, hvorved vi kunde ernære os selv. Det var lidt svært for Fader at erkende, at Kisse ikke var stærk nok i hvert Fald foreløbig til at forberede sig til en Livsstilling; men saa havde han den Tröst, at jeg nok kunde tage fat.

Det blev saa bestemt, at jeg først skulde være Student, hvilket var yderst sjældent den Gang. Da vor gamle Huslæge hørte det, udtalte han sin Misfornøjelse med Planen, da han ikke mente, jeg var tilstrækkelig robust; men det gjorde intet Indtryk hverken paa mine Forældre eller mig - desværre havde han nok Ret.

Om Efteraaret 1890 begyndte min anden Skoleperiode hos "Frk. Zahle". Det gik nemt og godt for mig de to første Aar indtil 4'Klassens Hovedeksamen, som det den Gang hed. Jeg bestod den som Nr.1 i Klassen; men de sidste to Aar fra mit 18' til mit 20' Aar var tit drøje, da Bleg-soten meldte sig, og Kravene, der stilledes, var meget store. Paa dette, Datidens eneste kvindelige Studenterkursus, blev der i enkelte Fag opgivet et større Pensum til Eksamen, end der fordredes. Det var antagelig en Forfængelighedssag: Frk. Zahles Studenter skulde glimre. Jeg havde jo en lang Skolevej fra Hjørnet af Falkoneralléen og Gl.Kongevej og ind til Skolen ved Nørrevold. Mangen Gang naar jeg var naaet Halvvejen hjem, slæbende min tunge Bogtaske, var jeg saa træt, at jeg ikke kunde begribe, hvordan jeg skulde naa hjem. Jeg kørte yderst sjældent med Sporvognen, da mine Lomme penge ikke tillod en saadan Luksus. Jeg fik nemlig 1 Kr. - skriver een Krone - om Maaneden i Lomme penge. Man kan begribe, at jeg maatte gaa, og det faldt mig aldrig ind at beklage mig og bede om flere Lomme penge. Desuden skulde jeg jo have godt af "den friske Luft". Naar jeg saa var naaet hjem, tog jeg mig først en stor Spiseskefuld ublandet Kognac for at stramme mig op og ovenpaa en Kop Kakao med Brød til eller tør Chocolate. Kognac og Portvin stod altid fremme i Glaskarafler paa Buffeten, og i en Skuffe laa der altid nogle Plader Kogechocolate til behagelig Afbenyttelse. I de Tider beskæftigede Forældre sig ikke videre med Börnenes legemlige Tilstand udenfor akute Sygdomstilfælde, ellers vilde mine Forældre vel nok være blevet lidt angstelige ved at se mig

nyde ren Kognac.

Naar det lille Mellemmaaltid var nydt begyndte Lektielesningen. I de to sidste Aar optog den som Regel Tiden lige til Kl. 9 $\frac{1}{2}$ om Aftenen, da jeg uvægerligt gik i Seng. Om Morgenen blev jeg vækket Kl. 7 for at kunne give Lektierne en lille Overhaling, medens jeg nød mit Morgenmaaltid. Jeg sov i Reglen saa fast, at Pigen for at faa mig vaagen maatte tage mig i Armen og hive mig op og ned i Sengen flere Gange, inden jeg kunde blive helt vaagen.

Mine Lektier læste jeg i Spisestuen, hvor Thia ogsaa opholdt sig og legede omkring mig. De sidste Aar havde jeg dog mit eget Skrivebord, som stod i et Hjørne af Stuen, saa kunde jeg dog i hvert Fald vende Ryggen til alt Spektaklet. Den fjernere Familie undrede sig over Arrangementet og kunde ikke begribe, at jeg kunde lære noget i al den Uro; men jeg fölte det snarere som noget behageligt. Jeg kunde lukke mine Øren, naar jeg vilde have Ro, og naar jeg var træt af at læse, hvilket ofte skete, da jeg aldrig har kunnet læse ret længe ad Gangen, var det en Adspredelse at lege lidt med Thia eller drille hende, saa kunde jeg bagefter igen tage fat paa Lektierne med friske Kræfter. Jeg blev i det hele taget hverken en "Læsehest" eller et "Hængehoved": men tog med stor Lyst Del i alle forefaldende Fornøjelser, Selskaber, Baller og Theateraftener. En anden Ting er, at disse Aar i Virkeligheden var for anstrengende i Forhold til mine legemlige Kræfter, saa jeg ganske sikkert kan skylde dem for det mindre gode Helbred, som jeg i mit senere Liv har maattet kæmpe med. Jeg har en Gang hört en Læge sige, at den unge Pige i Alderen fra 16 til 20 har Brug for alle sine Kræfter til sin legemlige Udvikling, saa der ikke bör kræves synderligt Arbejde af hende.

Frk. Zahle mærkede vi ikke meget til. Der blev sagt, at hun ikke interesserede sig for Studenterholdet, derimod var Barneskolen og

Lærerindeholdene hendes Hjertebörn. Jeg mindes hende ved den aarlige Skolefest efter endte Eksaminer som en undersætsig, sverlemmet, lidet kön, ældre Dame uden særlige Talegaver, derimod glimrede Frk. Henriette Skram med sin fine ydre Personlighed og sine aandfulde, formfuldendte Taler, som endog imponerede Fader, der dog havde hört saa mange begavede Mennesker holde Taler. Den der saaledes kun hörte de to Damer ved denne Lejlighed kunde ikke skönne, at netop Frk.Zahle var den store Personlighed, der "gravede nye Brönde".

I de to sidste Aar, altsaa i 5' og 6' Klasse, havde vi daværende Dr.phil. A.B.Drachmann som Forstander; vi havde hele Tiden haft ham som Lærer i Græsk. Han var en vidunderlig Lærer. Alt hvad han rørte ved blev interessant for Eleven, derfor blev endog de förste Begyndelsesgrunde i Græsk vor interessanteste Læsning, og det skönt han selv nærmest saa ud, som om det var ham en Lidelse at terpe Formlæren og Xenophons "Anábasis" ind i vore Hoveder. Han havde ogsaa en mærkvärdig Evne til uden et Ord at indgyde os, ofte kaade og overstadige Pigebörn, en knusende Respekt. Det gik saa vidt, at en af de ældste, en meget velbegavet ung Pige, skælvede og rystede over hele Legemet og nervöst vred sine Händer, naar hun skulde höres i Lektien.

Endelig d.7/7 1894 slog Befrielsens Time. Jeg blev Student med 1'Karakter, 99 Points (104 var Udmærkelse). Udmærkelsen opnaedes af en 16-17-aarig Jödepige, eneste Barn af en kendt Höjesteretssagförer. Hun var hele Tiden bleven noget feteret paa Grund af sin Ungdom og Dygtighed. I Anledning af hendes Eksamen blev hele Holdet indbudt til stor Fest i hendes Hjem, hvor bl.a. baade Höffding og Georg Brandes skulde være mellem Gæsterne. Jeg betakkede mig, da jeg ikke önskede at være med i Triumftøget og maaske ogsaa var lidt misundelig, fordi det ikke var mig, der havde faaet et Ug. Jeg nöjedes med at gaa i Tivoli med min egen Familie. Det var den beskedne men hyggelige Maade, vi höjtideligholdt Begivenheden paa.

14' Kapitel.

Da jeg nu var bleven Student gjaldt det om at bestemme, hvad jeg skulde studere. Jeg selv var mest oplagt til at nyde Livet, se mig om og opleve noget; men naar jeg skulde mene noget om en Livsgerning, havde jeg mest Lyst til at være Læge. Det syntes Fader dog slet ikke om, dertil havde han altfor gammeldags Tanker om, hvad der passede sig for en Kvinde. Han var imidlertid som Rigsdagsmand kommet til at kende Professor i Nationalökonomi William Scharling, som ogsaa sad i Rigsdagen. og ved at tale med ham om Sagen, fik han den Tanke, at det vilde være godt for mig at tage statsvidenskabelig Eksamen. Da jeg som sagt ikke var synderlig opsat paa noget som helst Studium, gik jeg ind paa at begynde at høre statsvidenskabelige Forelæsninger, samtidig med at jeg læste til Filosofikum. Jeg deltog i Höfddings Forelæsninger. Alle Studenterne vilde til ham, saa han havde alle dem, han overhovedet kunde have. Vi fyldte da ogsaa et af de største Auditorier, der fandtes, hvor Bænkene med Pulte var opstillede amphitheatralsk. Naar Forelæsningen var sluttet, og Höfdding neppe var ude af Døren, stormede alle de unge afsted fra deres Pladser, og det var et morsomt Syn at se dem løbe fra Baggrunden ned over alle Pultene for hurtigere at komme afsted ud til Friheden. Pultene havde vist ikke saa godt af at blive behandlere som Trappetrin; men det brød de sig jo ikke om.

Om Sommeren 1895 tog jeg Filosofikum med Udmærkelse. Jeg havde, som det var almindeligt, læst de sidste Par Måneder inden Eksamen hos Manuduktör (Dr.phil. Starcke). Hos Manuduktören lærte man det hele Pensum, som man inden den Tid kun havde hört ved Forelæsningerne, men knap nok læst og ikke lært. Höfdding havde senere sagt til Starcke, at han sjældent havde hört nogen, der havde forstaaet Emnet saa godt, hvilken Bemærkning Starcke gennem en Kammerat lod gaa videre til mig. Det

var rimeligt, at det gik mig saa godt, da jeg var lidt filosofisk anlagt og i de Aar interesseret i Tankeeksperimenter. Ofte naar jeg om Morgenen vandrede til "Frk.Zahle", morede det mig at tage et eller andet Begreb for og gennemtænke det og saa danne en kort Sentens, f.Eks.: Enhver Dom (Bedømmelse) er Resultatet af en Sammenligning, eller: Den der ikke kan hade, kan heller ikke elske o.l.

Kort inden Eksaminen blev afholdt havde Studenterne indbudt Höfdding til en Skovtur. Jeg var naturligvis med og havde i Forvejen sikret mig en af mine mandlige Kammerater til at følge mig hjem om Natten. Turen gik til Hotel Øresund i Skodsborg, hvor vi først spiste til Aften og derefter drev rundt, inden Punschesoldet skulde begynde. Der var mellem Studenterne en lille ung Theolog, som Höfdding gik hen til, tog om Skuldrene og sagde, halvt smilende, halvt vemodigt: "Aa, De ser altid saa glad ud!" Höfdding selv saa ikke glad ud.

Selve Festen husker jeg egentlig ikke meget af, saa jeg har sikkert ikke moret mig synderligt, men derimod staar Hjemturen desto klarere i min Erindring. Lige inden Soldet begyndte, sagde min Følgesvend til mig: "Sæt Dem ved Siden af mig, for at jeg ikke skal drikke for meget". - Jeg mente, det var Spøg og foretrak at sætte mig et andet Sted; men man tænke sig min Skræk, da jeg ved Midnat, da vi skulde køre hjem, saa, at min Riddersmand virkelig havde drukket for meget. Han havde dog ikke derfor glemt sit Løfte om at følge mig hjem og entrede da ogsaa op i samme Char-à-banc som jeg. Jeg var baade angstelig og rasende. Da han en Gang maatte af Vognen, mens vi var midt inde i Skoven, foreslog jeg ubarmhjertigt, at vi skulde køre fra ham og lade ham blive ude i Skoven; de andre var dog mindre haardhjertede og ventede og tog ham med. Heldigvis var den ovenomtalte lille, glade Theolog paa samme Vogn, og han trøstede mig med, at han ogsaa vilde følge mig hjem. Vi kørte Höfdding hjem ~~til hans Bopæl paa Christianshavn og skiltes saa fra hinanden og gik~~

til hans Bopæl paa Christianshavn og skiltes saa fra hinanden og gik hver til sit. Jeg vandrede altsaa hjemad med min ædru og min beskænkede Ridder. Den sidste vilde partout bære mit Sjal og tabte det ustanseligt. Da vi gik ad Vesterbros Passage, hvor der var et uhyggeligt Natteliv, kom en ung Fyr imod os og vilde i lag med mig; men mine to Riddere gik tæt ind til mig, saa den anden forstod, at de vilde forsvare mig, og vi fik saa Lov at gaa uantastet videre. Da vi naaede ad Gl.Kongevej ud til Sct.Jörgens Sø, var Solen lige ved at staa op, og vi mødte enkelte Mænd paa Vej til deres Arbejde. Jeg blev grebet af en vis Skamfølelse og Væmmelse ved at gaa der, træt og forvaaget efter "Fest" og blot længes efter min Seng, mens andre gik friske til deres Arbejde. Jeg har da ogsaa altid senere afskyet al Nattekommers og kun gaaet med dertil, naar det ikke kunde undgaas. Min stakkels Fader laa vaagen og ventede paa mig som altid ellers, naar hans Døtre var ude om Natten. Han kunde ikke sove roligt, før han vidste, at vi alle var i Tryghed indenfor Hjemmets Vægge.

Efter den veloverstaaede Eksamen forærede Fader mig en Skovtur sammen med nogle Veninder og deres Brødre og Moders unge Fætter. Vi var 4 Herrer (2 Teologer og 2 Løjtnanter) og 3 Damer; Kisse blev desværre syg, saa hun ikke var med. Vi sejlede sent om Eftermiddagen ud til Bellevue, spaserede først i Skoven og slog os tilsidst ned i et Lysthus udenfor Pavillonen nede ved Vandet. Vi spiste skaaret Smørrebrød og nød derefter svensk Banco med Sodavand. Det var en stille lun Sommeraften med Maaneskin over Sundet, der var ingen Mennesker, saa intet forstyrrede Aftenens Skønhed og Romantik. Vi var alle muntre, svermeriske og lidt forelskede, saa vi tilsidst kun talte paa Vers, mer eller mindre slette.

Da jeg den næste Dag skulde gøre Regnskabet op med Fader, viste det sig, at hele Fortæringen kom til at staa ham i - 12 Kr.

Foruden Skovturen forærede Fader mig noget endnu bedre. Da

han jo kunde indse, at jeg ikke vedblivende kunde sidde i Familiens Skød og læse til Embedseksamen, skaffede han mig et eget Værelse. Øverst i Huset laa store Kvistværelser og Tagværelser paa hver Side af en lang Gang. Til hver Lejlighed hørte to; men vore var i Forvejen taget i Brug: Kvistværelset til vor Pige og Tagkammeret til Pulterkammer. Fader lejede saa et Kvistværelse af en af de andre Familier og overlod dette til mig. Jeg var henrykt og installerede mig med mine faa og tarvelige Möbler: men hvor elskede jeg det Værelse, for det var jo mit. Jeg lavede det med smaa Midler meget "romantisk". Effeuranker snoede sig opad Væggen i Vinduesnichen, og een broget og to lyserøde Ampler skulde kaste et mystisk Skær over Lokalet. Den ene "Ampel" var lavet af et stort Vinglas med afbrækket Fod, beklædt med lyserødt Silketøj og store Perler af samme Farve. Ellers bestod Möblementet af en stor pæn Jernseng, Sybord, Skrivebord, Bogreol, en Puf og et Par Stole. Fra Vinduet havde jeg den mest henrivende Udsigt mod Vest over Haver og lave Huse lige op til Hospitalsvej.

Et Eksempel paa Faders rørende Omsorg for os var, at han hver Aften, naar jeg skulde i Seng efter at have tilbragt nogen Tid i Familiens Skød, selv fulgte mig op for at se, at jeg kom godt ind paa Værelset, og alt var i Orden, og ingen slemme Mennesker opholdt sig i den lange, mørke Gang udenfor.

Om Vinteren samme Aar, altsaa 1895, var det Faders og Moders Sölvbryllup. Da Bedsteforeldrene var döde og flere af Familien var forhindret i at komme, bestemte mine Forældre, at Dagen fortrinsvis skulde fejres med et Bal til særlig Glæde for Kisse og mig.

Fader førte Ballet op med Moder, som saa smuk og fornem ud. Kisse kunde endnu den Gang glæde sig ved Festen og tage Del i Dansen; men lidt hen paa Aftenen betroede hun dog til en Tante: "Aa, jeg har saa ondt i mine Ben". Thia, som var ni Aar, glædede sig paa barnlig Vis over ~~alt det festlige, den fine Mad, de mange Lys og alle de pyntede Mennesker.~~

alt det festlige, den fine Mad, de mange Lys og alle de pyntede Mennesker. Jeg maa endnu med Skam mindes, at jeg krænkede en meget god Studiekammerat ved at nægte ham en Dans. Jeg syntes, vi havde saa meget at gøre med hinanden til Hverdag, saa paa saadan en Fæsttaften ønskede jeg fortrinsvis at danse med de flotte Officerer, hvormellem der var et Par Stykker, jeg sværmede for.

I mine Studieaar tog Fader mig nogle Gange med til Ingeniør-officersforeningens aarlige Fest med Bal. Af min Ungdoms Baller erindrer jeg disse som de smukkeste og mest festlige. De stod som Regel paa den kongelige Skydebane, og alle Charger var repræsenterede ligefra Generaler til de unge værnepligtige Secondløjtnanter. Der raadede en overordentlig kammeratlig og gemytlig Tone mellem Over- og Underordnet, selv om naturligvis de ydre militære Former blev overholdt og derved gjorde hele Sammenkomsten saa stilfuld. Det var ogsaa ligefrem en Nydelse at se denne Samling af Mænd, hvis Ydre var præget saavel af legemlig som aandelig Kultur. Ingeniørkorpset rekrutteredes i Reglen af Nr. Et'erne fra Officersskolen. Damerne var gennemgaaende meget elegant og smukt klædte.

Som ovenfor omtalt havde jeg efter Faders Ønske begyndt paa det statsvidenskabelige Studium. Hele det Liv, jeg førte i de følgende Aar, passede mig udmærket. Jeg hørte og lærte interessante Ting, havde et passende Arbejde under frie Former, og endelig nød jeg godt af et udmærket Kammeratskab med unge elskværdige Mænd, som altid behandlede mig hensynsfuldt og venligt.

Jeg var den eneste kvindelige Studerende ved Fakultetet, saa jeg var lidt benøvet, da jeg første Gang gav Møde i Auditoriet. Men saa var det saa heldigt, at der mellem Studenterne var en ung Mand, som jeg som halvvoksen en enkelt Gang var truffet sammen med. Han kom straks

venligt hen til mig og fornyede Bekendtskabet og blev fra den Dag, indtil han 2-3 Aar efter tog sin Eksamen, den mest hjælpsomme, hensynsfulde og fintfølende Kammerat eller snarere Ven, man kunde tænke sig. Vi fulgtes til og fra Forelæsninger og fælles Manuduktörer, og ofte kunde vi vanskeligt blive færdige med at snakke, men maatte følge hinanden hjem et Par Gange eller stod i lange Tider paa et Gadehjørne. Vi aflagde ogsaa Besøg hos hinanden, naar vi skulde læse sammen eller laane Kollegiehefter af hinanden o.l. Mine Besøg hos ham formede sig i Reglen paa følgende Maade: Jeg blev først vist ind i Dagligstuen og hilste paa muligt tilstedeværende Medlemmer af Familien. Han viste sig i gammel Hjemnefrakke; men efter at have hilst paa mig forsvandt han et Øjeblik for at komme tilbage i en pænere dito. Derefter satte han sig ved sit kostbare Flygel og spillede for mig. Det var en stor Nydelse, da han var meget musikalsk og spillede smukt og med stor Dygtighed. Naar vi saa havde nydt Musikken nogen Tid, gik vi op paa hans Værelse, som laa i Etagen ovenover, og der afgjorde vi saa Forretninger og fik en hyggelig Passiar, ofte om litterære Emner, som interesserede ham meget. Hvor er jeg ham taknemlig for det Venskab, han viste mig i disse Aar, og saa var vort Forhold saa dejlig fri for Flirt og Koketteri. Hans Familie mente vist nok, at der var mere end Venskab imellem os, men det var der i hvert Fald ikke fra min Side. Efter hans Eksamen skiltes vore Veje; men da jeg mange Aar efter holdt Bryllup (hvilket mod mit Vidende og Vilje stod omtalt i "Politiken"), kom der en dejlig Buket Roser som en Hilsen fra ham.

I de sidste Aar af min Studietid fik jeg en anden god Kammerat, som var et Par Aar yngre end jeg. Han var det sidste Skud paa en adelig Stamme, hvis Adelskab stammede fra Valdemar Sejrs Tid. Han var en prægtig ung Mand, stor, kraftig og smuk med en tiltalende Karakter og en god Forstand. Vi følte Aldersforskellen efter den Tids Skik som meget

stor, saa det faldt naturligt, at han havde en vis Fortrolighed til mig som til en meget ældre Veninde og betroede mig sine uskyldige Hjerteanliggender.

Han og jeg læste en Gang sammen med en tredje Student hos en sleben, lidt jomfrunalsk Manuduktör. I de Timer havde han ofte Löjer for og vilde gerne drille Manuduktören. Naar vi f. Eks. en Vintermorgen havde begyndt ved Lampelys og senere vilde slukke Lampen, tog han den, rejste sig op i sin fulde Højde og bevægede den til Manuduktörens Rædsel hurtigt op og ned mod Loftet, indtil den ved Lufttrækket gik ud. Jo mere Angsten lyste ud af Manuduktörens Øjne, jo mere lo og frydede han sig. Det morede ham ogsaa at mystificere Manuduktören, der var meget galant imod mig, og paa forskellig Maade give ham Indtryk af, at der bestod et mere intimt Forhold imellem os. Naar saa Manuduktörens Blik gik undersøgende fra den ene af os til den anden, var Maalet naaet. Naar vi skulde gaa, lukkede han mig sommetider inde i en Krog af Entreen ved at lukke en Dör helt tilbage, og holdt mig fangen der. Jeg gik ind paa Spögen og forsögte paa Skrömt at komme fri. Manuduktören stod og trippede og vidste ikke, hvad han skulde gøre. Det var jo ungdommelige Löjer, men ganske forfriskende.

Den tredje paa Holdet var en lille mager Fremtoning, en forsoldet Skabning, som saa ud til at leve af Cigaretter og Absinth, han lignede, hvad man den Gang kaldte "en blaa Dreng" og havde en slæbende, lidt snövlende Maade at tale paa, som om han neppe gad aabne Munden. I övrigt var han velbegavet, dannet og elskværdig i Omgang. Naar han sad slöv og forsoldet og faldt sammen i en af Manuduktörens Länestole, kunde min friske unge Ven undertiden ikke dy sig, men sendte pludselig den intetanende en Sorapude i Hovedet, saa han rög op af Stolen med et Sæt. En Gang var han ved en saadan Behandling lige ved at faa et Nervecok,

og Manuduktören gav lidt ondt af sig overfor Sagvolderen, der imidlertid tog sig en god Latter. Sommetider tog han ogsaa "den blaa Dreng" om Skuldrene og gennemrystede ham, saa det saa ud, som om han skulde falde fra hinanden. Det blev gjort med en godmodig Latter, saa der kom aldrig Ubehageligheder ud af det.

"Den blaa Dreng havde en ligesindet Ven og Soldebroder, som ogsaa skulde studere, og som boede hos en ældre, ugift Tante med et meget mandhaftigt Ydre. Da "den blaa Dreng" en Formiddag kom op for at besøge denne Ven, var han endnu ikke staaet op, og Pigen viste ham Vej gennem Dagligstuen ind til Vennens Værelse. Men inde i Dagligstuen sad Tanten. Han bukker höfligt og siger "Goddag". Hun ignorerer det fuldstændigt, men tilkaster ham et hvast Blik og siger i en streng Tone: "Bestiller De heller ikke andet end at gøre Deres Familie Sorg?", hvortil han ærbødigt svarer: "Jo, jeg studerer Nationalökonomi" og gaar skyndsomst videre ind til Vennen.

Han fik virkelig, takket være sit gode Hoved, sin Eksamen, men ganske vist med en temmelig tarvelig Karakter. Senere fik han en Stilling ved det kommunale Skattevæsen og giftede sig. Jeg har fuldstændig tabt ham af Syne.

Min flinke Kammerat fik derimod sin Eksamen med 1⁴Karakter. Han gik straks i Diplomatiets Tjeneste, hvor han var i nogle Aar; men da han efter en Onkel arvede et Gods med et herligt Slot og dertil flere Millioner kontant, opgav han Diplomatiets og helligede sig Landbruget og Landlivet, som han altid havde elsket. Nogle Aar efter arvede han en stor Herregaard efter sin Fader, giftede sig i en ret sen Alder med en udmærket ung adelig Dame, saa Livet laa straalende for ham og hende. Men det skulde gaa anderledes. Under Verdenskrigen blev han grebet af den almindelige Lyst til at spekulere, og Enden blev, at Millionformuen

efter Sigende gik tabt; Onklens herlige Gods og Slot maatte han sælge, og selv flyttede han med Familie til Italien for nogle Aar. Senere kom han dog hjem igen og tog Ophold paa sin Fædrenegaard.

Jeg havde saaledes i mine Studieaar den Glæde at have mange gode Kammerater, og jeg levede mellem dem uden Koketteri, eller som man nu siger "Flirt". En af Kammeraterne overraskede mig dog paa en Spasertur med en veritabel Kærlighedserklæring. Uden at svare flygtede jeg i min Befippelse op i en forbiikørende Omnibus. Jeg holdt mig næste Dag hjemme fra vor fælles Manuduktionstime, og da vi atter saas, lod jeg som ingenting, og han forstod, hvad Meningen var: men vi vedblev dog at være gode Venner. Han blev senere Embedsmand og døde forholdsvis ung.

Den frie Omgang mellem mig og de unge Mænd var den Gang kun tilladelig, fordi jeg studerede sammen med dem; medens det ellers vilde have været upassende, ja ganske utænkeligt, at en velopdragen og anstændig ung Pige kunde have tilladt sig lignende Friheder.

Foruden min ovenomtalte adelige Kammerat studerede ved Fakultetet ikke saa faa Grever og Baroner. De var gennemgaaende flittige og pligtopfyldende i deres Arbejde, men de udmærkede sig absolut ikke ved særlig fint og dannet Væsen, - tværtimod kunde enkelte ved meget nonchalante Manerer virke stødende. De var ikke helt naturlige i Forholdet til de andre Studerende og dannede nærmest en Klike for sig selv.

I disse Studieaar og senere kom jeg ogsaa sammen med mange Jøder. Jeg lærte mange Slags at kende: den saakaldte Galop-Jøde, Rabalder Jøden, og Marcipan-Jøden, men ogsaa den fintdannede Jøde med det tilbageholdende kølige Væsen. Jeg, der selv var meget forbeholden, fölte mig ~~efte~~ tiltrukken af det aabne og formløse, der oftest var i deres Væsen; men jeg fölte dog altid Raceforskellen meget stærkt, saaledes at selv en overfladisk Forelskelse var udelukket fra min Side.

Mine Professorer spillede en forholdsvis ringe Rolle i min Tilværelse, skönt jeg var nødt til at følge mange Forelæsninger. Vi maatte den Gang spille mange, mange Timer med at grifle Kollegiehefter fulde, da der til flere af Fagene kun forelaa meget faa trykte Böger. De statsvidenskabelige Professorer var den Gang Harald Vestergaard, Falbe-Hansen og William Scharling. Den förste kendte jeg kun lidt til, da jeg kun havde et Bifag under ham. Falbe-Hansen var livlig og inciterende, men uden mærkbar Interesse for sine Tilhørere. Scharling var den pligt-opfyldende, grundige, men lidt kedelige Lærer, hos hvem man lærte sine Ting, da man ikke kunde slippe fra ham med nogle velvalgte, men overfladiske Talemaader. Han var ikke meget sögt af de studerende. Det var ikke ualmindeligt, at der ved hans Forelæsninger kun var en 2-3 Stykker til Stede. Han var en fin Mand. Da en Gang en Student, som offentlig var fremkommet med nedsettende Udtalelser om ham, skulde op til Eksamen, bad han sig fritaget for at eksaminere ham, da han var bange for, at han - mod sin Vilje - ikke skulde kunne bedømme ham retfærdigt.

I min Studietid kom jeg ofte paa de offentlige Biblioteker. Universitetsbiblioteket forekom mig det ejendommeligste. Jeg fölte mig altid meget "lille" og trykket, naar jeg kom ind i Udlaanslokalet. Der var noget höjtideligt udbredt over det halvmörke Rum, hvor nogle alvorlige Mænd med verdensfjerne Blik færdedes lydlöst omkring, og der kun taltes med dæmpet Stemme. Overbibliotekaren, Birket-Smidt (en Fætter til min Morfader) kom undertiden til Syne. Han var en kön Mand med melankolske mørke Øjne og om muligt endnu mere knugende stilfærdig end de andre. En af Assistenterne var en ældre, overordentlig lille Mand, Han var ugift og boede til Leje hos en ældre Fröken længere henne i Gaden. Jeg har tit og mange Gange set den lille Mandsling trisse hjem fra Biblioteket, altid i samme langsomme Gangart uden at se hverken

til Højre eller Venstre. Det fortælles, at han var saa gammeldags, at skönt han jo var en ældre Mand, gik han aldrig med Underbukser selv i den værste Vinterkulde. Han var næsten daglig i Studenterforeningen, hvor han fölgelig var godt kendt. En Gang ved en festlig Lejlighed skulde Medlemmerne, der var forsamlede om Bordene, hyde en eller anden ved at rejse sig op, pludselig raaber et medlem (Carl Möller) til den lille Mand: "Men rejs Dem dog, rejs Dem." Det var lidt onskabsfuldt, for han vidste godt, at Manden stod op.

Jeg tog Studeringerne med Ro og havde heller ikke Kræfter til at præstere noget stort Arbejde. Fader søgte at lette mig Arbejdet ved i sin knappe Fritid at skrive mange Kollegiehefter af for mig, og mange Aar efter betroede han min Mand, at hans Hierte tit havde blødt for mig, naar jeg ikke var rask, "men hun skulde jo igennem det", föjede han til.

Da jeg var 22 Aar og som sædvanlig tilbragte min Sommerferie hos Slægten i Jylland, fik jeg et Anfald af membranøs Kollit, og da jeg vanskeligt kunde overholde Diæten, fik jeg stadige Tilbagefald, og Sygdommen blev kronisk. Jeg har lige siden den Tid - altsaa nu i et Par og tredive Aar - maattet holde en Diæt, som har nedsat mine legemlige Kræfter og i mange Tilfælde været en pinagtig Hemske. Sygdommen har dog ogsaa bragt mig noget godt. Den lærte mig mere og mere at söge mine Glæder i Hverdagslivets Arbejde og Oplevelser og fremelskede hos mig en vis Slags Energi eller snarere Sans for at tage Øjeblikket i Agt; saa at jeg ikke opsatte noget, jeg vilde have gjort, da jeg aldrig vidste, om jeg ikke den næste Dag var syg, saa jeg intet kunde udrette.

Heldigvis ödelagde min Svaghed ikke mit ligelige Humör og mit Livsmod. Det er mig endnu en Glæde at mindes, at Moder i de triste Aar under Kisses Sygdom kaldte mig en Solstraale eller "Solen paa Lindestad" efter en af Jonas Lies Fortællinger.

I Sommeren 1897, da jeg altsaa var 23 Aar, tog jeg sammen med en jevnaldrende Barndomsveninde en Tur til Badestedet Aasgaardstrand ved Kristianiafjord, Syd for Horten. Vi to unge Piger startede en tidlig Morgen fra Kjöbenhavn og körte til Göteborg, hvor vi laa om Natten paa Byens fineste Hotel. Næste Morgen sejlede vi med en Kanaldamper til Trollhättan, hvor vi glædede os over de dejlige Vandfald. Henad Aften tog vi videre med Kristianiaekspressen. Den sidste Del af Rejsen blev meget anstrengende. Efter hele Dagen at have været paa Færde, maatte vi sidde ret op og ned hele Natten i en fyldt Kupé uden at faa lukket et Øje. Min store, kraftige Veninde fik Kvalme og ønskede blot, hun kunde lægge sig plat ned paa Gulvet. Ved 5-Tiden om Morgenen forlod vi Toget i Moss og paa den skønneste Sommermorgen sejlede vi tvers over Fjorden til Horten. Derfra tog vi med Banen til en lille Landstation Borre. Klokken var nu bleven 10-11, og vi var dygtig trætte og sultne, da vi hverken havde faaet vaadt eller tørt siden den foregaaende Dag. Der var endnu et godt Stykke til vort Bestemmelsessted, og vi søgte derfor først efter en Kro for at faa noget at spise. Der fandtes imidlertid ingen Kro i Byen, saa søgte vi at faa fat i en Vogn, som kunde bringe os hurtigt til Maalet, men ogsaa dette glippede, hverken for gode Ord eller Betaling kunde vi faa nogen til at köre for os. Vi maatte saa bestemme os til at gaa den lange Vej: men forinden maatte vi have noget at spise. I vor Nöd henvendte vi os til Stationsforvalteren og rent ud bad ham om at give os lidt Mad. Han viste os beredvilligt ind i sin Stue, og en Pige kom med den lækreste Anretning, bestaaende af Mælk og Franskbröd med Smör og Ost. Da vi var færdige, nöjedes vi med at takke ham paa det hjerteligste: i vor Uerfarenhed mente vi, at han var for fin til at modtage Betaling, og vi forstod ikke hans slukörede Mine.

Da vi ikke kendte Vejen til Badestedet, men jo vidste, at det

laa ved Vandet, begav vi os paa Vej langs Strandkanten. Efter et Par Timers Vandring naaede vi dödtrætte og atter sultne til vort Bestemmelsessted. Da vi havde faaet noget Middagsmad, gik vi i Seng, og efter et Par Timers tiltrængt Sövn stod vi op igen i vor fulde Kraft med Mod paa Livet og Lyst til Oplevelser.

Vi havde nogle fornøjelige Uger sammen og lærte adskillige rare Mennesker at kende. Skönt jeg var saa langt borte fra Hjemmet, kunde jeg dog ikke unddrage mig den agtpaagivende Faders Formaninger og Kritik, hvilket fremgaar af nedenstaaende Uddrag af et Brev fra ham.

"..... Du skal gøre dig det til en Regel i alle dine Breve ganske summarisk at nævne, hvad du har faaet af Breve p.p., siden du sidst skrev. Det er en Art Kvittering, som er meget beroligende for Afsenderen. Du nævner saaledes ikke, at du har faaet 5 Aviser fra mig. De kostede i Fragt 26 Øre, saa det er jo en dyr Aandsføde. Vil du nu være saa god at meddele, om du har faaet Postanvisningen. Vogt dig for dine løse Bekendtskaber med en Hr. Andersen, Hopkins og Konsorter. De bringer aldrig noget Udbytte udover det, der kan indhentes ved en eller anden Halvtimes Fjantteri..... "

Paa dette svarer jeg:

"Kære lille Fasse!

Tak for dine Formaninger, som jeg straks vil følge. Pengene fik jeg i Gaar (80 Kr.). Det er en Skam, at jeg ikke har takket Dig for Aviserne, som baade Ellen og jeg var overordentlig glade over, vi gaar ellers og er aldeles uvidende om, hvad der sker hjemme.

Du tror vist, jeg er fjantet, men deri tager Du meget fejl. Vi sidder ganske roligt og snakker..... "

Vi gjorde en Udflugt til Tønsberg og tog tilsidst til Kristiania, hvor vi skiltes, da min Veninde skulde hjem. Jeg havde endnu nogle

Penge i Behold og vilde nödig rejse hjem, inden jeg havde set Sne paa Fjælde. Efter Rejssebogen fandt jeg et Pensionat paa en Gaard ved Hunnerfossen i Gudbrandsdalen. Jeg tog med Toget til Hunner Station og i ösende Regnvejr med en mächtig tung Rejserem vandrede jeg alene en temmelig lang Vej opad Fjeldet til den pæne hvide Fossegaarden. Jeg havde der en god Tid sammen med elskverdige, dannede Mennesker, som gav mig Prædikaten "kjæk", fordi jeg saaledes rejste ene omkring. Jeg var ellers ikke i min Hjemstavn vant til at faa denne Betegnelse, da jeg ansaas for og egentlig ogsaa var en stor Hare. Jeg opnaaede virkelig at se Sneen ligge Paa Fjeldtoppene, men det var for fjernt til at kunne imponere mig. Först i 1912, da jeg sammen med min Mand rejste i Sveits, fik jeg for Alvor mit Önske opfyldt og fölte mig betaget af et Bjerglandskabs Skönhed og Vælde.

Jeg har senere været fire Gange i Norge, först to Gange alene, derpaa en Gang med Moder og tilsidst med min Mand i Aaret 1909.

I de sidste Par Aar af Studietiden begyndte Eksamensspörgsmaalet at dukke frem og til Tider ängste mig. Hjemme begyndte Kisses tiltagende, pinefulde Sygdom at lægge et Tryk over Fader og Moder, og Selskabeligheden blev naturligvis meget indskrænket. Jeg sögte med Ungdommens Egoisme og stærke Selvopholdelsesdrift at flyde ovenpaa og ikke lade mig kue. Det var næske ikke smukt af mig, men det var Grunden til, at jeg kunde blive et oplivende Element i Hjemmet for Moder og min yngste Söster. Saa hjalp det mig jo ogsaa, at jeg den halve Dag var sammen med friske unge Mennesker og lövrigt optaget af min Læsning.

Da jeg havde studeret over 5 Aar, begyndte Fader at blive lidt utaalmodig og syntes, at det nu snart skulde have en Ende, og jeg begyndte ogsaa selv at önske at faa den frygtede Eksamen overstaaet. I Slut-

ningen af 1899 tog jeg saa Beslutningen og indstillede mig til Eksamen.

Det blev en anstrengende Tid, selv om jeg aldeles ikke indlod mig paa "Eksamenslæsning", d.v.s. Læsning i sene Aftentimer eller ud paa Natten; det havde jeg slet ikke Helbred til, og jeg maatte spare paa Kræfterne til selve Eksamenspræstationerne. Det blev da dröjt nok for mig En Dag havde vi i. lks. to skriftlige Opgaver, en om Formiddagen og en om Eftermiddagen. Da jeg gik hjem fra den förste, havde jeg en rasende nervös Hovedpine: jeg tog et Pulver, og nogle faa Timer efter maatte jeg igen den lange Vej ind til Byen og fortsætte med den anden Opgave.

En af de skriftlige Opgaver var saa omfattende, at Eksaminanderne fik en hel Dag, tidligere et helt Dögn, til Besvarelsen. Vi stillede Kl. 8 om Morgenen med alle de Böger, vi önskede at have ved Haanden, og blev lukket inde i et Auditorium, som vi ikke uden Opsyn maatte forlade, inden Afleveringen af Afhandlingen. Vi færdedes ellers frit mellem hverandre, da vi alle havde forskellige Opgaver, som var givet os i vore forskellige, frit valgte Specialer, saa vi kunde derfor ikke hjælpe hinanden. Tiden gik forbausende hurtigt. Jeg tog kun et Par korte Pauser for at spise min Frokost og den tilbragte Middagsmad og blev dog ikke færdig med Opgaven för Kl. ca 10.

Efter Julen kunde vi komme ind paa Universitetet og höre Bedömmelsen af de skriftlige Arbejder. Da jeg ikke selv havde Mod til at gaa derind, fik jeg Fader til at gaa i mit Sted. Resultatet var ikke helt godt, da jeg havde faaet haud i min Specialopgave, som talte dobbelt. Jeg gik op paa mit Værelse og vilde ikke se nogen, men fældede i Ensomhed mine modige Taarer. Da jeg senere viste mig, forhörte Fader sig i en ukendt spagfærdig Töne, om jeg ikke kunde tænke mig at trække mig tilbage og vente med at gaa op til Sommeren for at være mere sikker paa 1' Karakter, men "Nej", nu skulde det være, nu maatte det briste

eller bære. Og saa kom den vigtige Dag d. 2' Febr. 1900, da Slaget skulde staa. Det blev bestemt, at Fader skulde holde sig borte fra Kamppladsen, for at han ikke baade skulde gøre mig og sig selv nervøs, derimod ^{skulde} min Farbroder fra Frederikssund ~~skulle~~ komme ind og være ved Haanden f. Eks. give mig noget Mad paa en Restauration i Middagspausen. Fader kunde naturligvis ikke lade være at kredse om Universitetet, og da det viste sig, at det gik mig udmærket godt, listede han ind i selve Auditoriet og hørte paa. Jeg fik laud i alle Fagene undtagen i et lille Bifag, hvor jeg fik haud, og en af Censorerne betroede mig, at jeg efter hans Mening burde have haft laud. Resultatet blev en pæn 1' Karakter. Fader var henrykt, og vi tog hjem til den, i Spænding ventende Familie: jeg var ogsaa lettet og glad, men dödtræt i mit Hoved. Det er ogsaa dröjt paa een Dag at blive trukket igennem 8 Fag med et enormt Pensum, som er samlet i ca. 5 Aars Studietid. Jeg satte mig stille hen i Sofaen og søgte at komme mig efter Anstrengelsen. Der blev straks bragt mig en stor Buket Roser med Lykönskning fra en Manuduktör, og de fölgende Dage strömmede Lyköskningerne ind over mig, selv fra Mennesker, jeg næsten ikke kendte. Jeg var den förste Kvinde, der blev cand.mag. i Statsvidenskab og fik derfor en særlig Notits i nogle Aviser. För mig var der kun een Kvinde, der havde taget Eksamen i Statsvidenskab efter den gamle Ordning. Gode Venner holdt ogsaa Fest for mig: men hjemme kunde der jo ikke være Tale om Festlighed paa Grund af Kisses alvorlige Sygdom.

Den Tid, der kom efter Eksamen, var meget trist og trang; efter Arbejdet og Spændingen kom Afslappelsen og Tomheden, og saa savnede jeg Kammeraterne umaadeligt. Jeg kom nok nu og da sammen med nogle af dem i forskellige Foreninger, men det var ikke det samme som det daglige Samkvem og Fællesskab i Arbejde, og saa var endda de bedste spredt for alle Vinde. Hjemme virkede Kisses tiltagende Lidelser mere og mere knu-

gende, og lige før Paaske blev hun som tidligere omtalt udfriet af sine Lidelser.

15' Kapitel.

Paa dette Sted vil jeg foreløbig afbryde Fortællingen om mine nærmeste og mig selv og vie et lille Kapitel til Omtalen af nogle Mennesker, som i Aarenes Løb spillede en vis Rolle i Hjemmet, nemlig Tjenestepiger og Hestepassere.

Vi var i Reglen heldige med vore Piger, de var gennemgaaende flinke, pæne og elskværdige. Jeg husker en lille, køn Brunette, som var forlovet med en stor, pæn ung Mand med et lidt brutalt Ydre. Da hun søgte Plads hos os, og Moder studerede Skudsmaalsbogen, som den Gang var paabudt, saa man kunde følge Tyendet fra den ene Plads til den anden, opdagede Moder, at der var et længere Ophold mellem to Pladser. Ved Moders Spørgsmaal om, hvor hun havde været i den Tid, blev den unge Pige höjrröd i Hovedet, slog Øjnene ned og bekendte, at hun den Gang fik et Barn med sin nuværende Kæreste. Moder, der ellers var temmelig streng og uforstaaende overfor erotiske Fejltrin, syntes saa godt om denne Rödmen, at hun fæstede hende. Hun havde heller ikke taget fejl af hende: hun var en elskværdig og anstændig Pige, men svag overfor sin Kæreste. Han pinte hende vist, for ofte var hun i daarligt Humör, naar han havde besøgt hende, saa Moder kunde ikke lide ham. Da hun efter et Par Aars Forløb igen skulde have et Barn med ham, forled hun Pladsen og blev gift.

I de senere Aar havde vi ganske kort Tid en Pige, som tidligere havde tjent i store Herskabshuse for en höj ^{Lön} men nu var saa overanstrengt, at hun havde maattet søge en mere rolig Plads med mindre Lön. Hun var tidt i nedtrykt Stemning, og Moder traf hende en Gang grædende ved sit Arbejde. Saa en Aften var Moder og Thia i Theatret, og Fader og

jeg ene hjemme. Jeg gik ved Ni-Tiden ud til hende og sagde, at hun ikke behövede at sidde oppe og vente. Hun saa paa mig med saadan et underligt Blik, som om hun bad om Forladelse. Jeg tænkte over det, men kunde ikke forstaa det - senere kom Forklaringen. Da Moder om Aftenen kom hjem og gik ud i Kökkenet, laa der et Brev paa Kökkenbordet, og Pigen var borte med alt sit Töj. - Brevet löd, som fölger:

Fru Oberstinde!

Tilgiv mig, hvis det er muligt: jeg forlader min Plads uden Opsigelse, men Nöden tvinger mig dertil, jeg har en lille Dreng i Pleje i Korsör, hans Fader har i disse (Dage) forladt mig og rejst til Amerika - jeg modtog i Gaard Brev og sidste Haab er ude jeg skal selv hente min lille Dreng d. 15' og maa rejse til Jylland med ham, jeg ser da ingen anden Udvej da jeg er Fuldständig Blottet for Penge, jeg saa mig i Dag Nödsaget til at have de 5 Kr., Jeg ved, at jeg sætter Fruen i stor Forlegenhed, men Fruen vil hurtigere faa Hjælp end jeg.

Julie.

Stakkels Julie! Det var denne Tragedie, der stod at læse i hendes Øjne tilligemed hendes Bön om Tilgivelse. Det er et trist Minde, at et Menneske er gaaet fra ens Hjem, ulykkelig og uden Hjælp.

Foruden Pigerne havde Hestepasserne ogsaa en vis Interesse for os. Jeg har allerede tidligere fortalt om Rasmussen, som var hos os, da jeg var lille. Her vil jeg omtale dem af de övrige, som af en eller anden Grund har bevaret sig i min Erindring.

Jeg husker saaledes en velhavende Gaardmandssön, en kön, stilfærdig og paapasselig ung Mand. Han var hos os ved Faders og Moders Sölvbryllup og hjalp i al Hemmelighed mine Söstre og mig med at danne to Kandelabre af forskellige Bajonetter. Vi saa med Rædsel, hvorledes

han i sin Arbejdsiver brugte sin Mave som Støtte mod Bajonetspidserne. Selve Festdagen var han, udstyret med hvide Handsker, med til at varte op ved Middagen og gjorde det nydeligt med den mest rørende Alvor og Interesse.

Den bedste og ejendommeligste af dem alle var dog en Gaardmandssøn fra Midtjylland. Holdning var der ikke meget af, da han kom i Tjenesten, men han var pæn nok fra Naturens Haand. Han var udpræget økonomisk anlagt, eller maaske snarere havde han Jydens Sans for Penges Værdi. En Morgen, da Moder kom ud i Køkkenet for at give ham Besked om, hvad der skulde købes ind, bad Pigen, om han ogsaa maatte købe et nyt Lampeglas til Køkkenlampen, da den øverste Del var sprunget af det gamle Glas. Inden Moder fik Tid til at svare, kom det med indigneret Røst fra Hestepassereren: "Næ'i, hör no, kjærlin, det æ da ingen Nøtt' te". Pigen sendte ham til Tak et rasende Blik. En Gang blev han sendt i Byen for at købe en Spade til vor lille Have. Han kom først hjem med uforrettet Sag, da han fandt, at Isenkrammeren vilde have alt for meget for en Spade, og først da vi havde sagt ham, at Spaden skulde vi have, gik han igen med et tungt Hjerte. Kort efter vendte han henrykt tilbage, han havde med stort Afslag i Prisen erhvervet en udmærket Spade, som blot ikke var saa pæn af Ydre.

Han var dog slet ikke pengebegærlig, hvilket følgende viser. Det var en Regel, at Hestepassererne for deres Hjælp i Officerens Hjem hver Maaned fik en bestemt, passende Godtgørelse, som var en kærkommen Ekstrafortjeneste, de alle var meget glade for. Da vor Ven første Gang skulde modtage sin Løn, vilde han slet ikke tage imod den, men skubbede den næsten fra sig, idet han udbrød: "Næi, de' er alfor möj". Fader maatte ligefrem befale ham at modtage Pengene.

En Gang stod en talrig Familie, som boede i samme Hus som vi,

og som vi kendte godt, pludselig uden nogen som helst huslig Hjælp. De henvendte sig i deres Nød til os og spurgte, om Oppasseren maatte give en Haandsrækning. Han gik med sædvanlig Villighed ind paa at hjælpe; men da de til Tak vilde give ham Penge, afslog han dem med stor Bestemthed. Da de saa sagde: "Ja, men saa kan vi jo ikke en anden Gang henvende os til Dem om Hjælp", gav han det Svar i fuldt Alvor: "Aa, I skal ellers ikke gøre Jer."

Han var altsaa ikke pengegrisk, og han ventede heller ikke, at man fik noget gratis. En Gang blev han sendt ud til en Slægtning af os for at hente en Bunke Blomsterløg, som denne havde foræret os. Det var imidlertid meget vanskeligt for vor Slægtning at gøre ham begribeligt, at de ikke kostede noget, han vilde absolut betale for dem.

Han var en begavet Fyr. Efter et lille Fotografi, som tilhørte vor Pige, tegnede han med Sortkridt et stort Billede, som baade var meget vellignende og smukt udført. Han havde selv fundet ud af at lave et Apparat til Hjælp til Forstørrelsen. Fader talte med ham om Uddannelse af hans mulige Tegnetalent: men selv fandt han ikke, der var noget særligt ved det, han havde lavet og regnede det ikke for noget. Nej, han vilde kun være Bonde, saaledes som hans Forfædre.

Han ma ogsaa have været musikalsk, for en Gang Moder i en eller anden Anledning bemærkede om han ikke gerne vilde have en Cykle, saa sagde han: "Næi, a vil heller h'v'e et Orrel." - "Et Orrel?" spurgte Moder ganske uforstaaende. "Jov, kiender I it' et Orrel?" Nu gik det op for Moder, at han mente et Orgel.

Han var ogsaa god og elskværdig. Her er et lille rørende Træk.

En Aften havde han baaret et Par Potteplanter ud til Kisses Grav, hvor Moder ventede ham, og han hjalp hende med at grave dem ned.

Da han var færdig, var det nær ved Lukketid, og moder sendte ham hjem, da hun ønskede at være lidt alene og pusle ved Graven, inden hun gik hjem. Han tog saa til Huen og gik tövende henad Vøjen til Udgangen; men pludselig vender han om og kommer tilbage og siger: "Pas no po, I it' bli'er lukket inde", og først da Moder havde beroliget ham med, at hun nok skulde passe paa Tiden, gik han roligt sin Vej.

Da hans Tjenestetid var omme, tog han hjem til sin Faders Gaard rankere og pænere, end da han tog derfra. Kort Tid efter modtog Fader følgende Brev:

"Ja, nu er der saa hængaet en 10 Dage siden jeg rejste fra Kjöbenhavn og i dem har jeg jo begynt at öve mig i Lanlivet det er mere trist ind i Kjöbenhavn, men det er jo dog Hjemme og mangen har ingen hjem saa jeg maa jo være glad.

Jeg kan nu melde Oberstlöjtnanten, at jeg har faaet en Forholdsattest fra Aarhus som lyder rigtig godt hvorfor jeg ogsaa vil takke for telige med Konvolutes indhol fra dem, her efter önsker jeg Eder Helbred og flinke Tjenestefolk alle Eders övrige Dage paa Jorden og til Slut en Salig Ewighed.

Eders forhenverende Hestepasser

N.N."

Hans Saga er dog endnu ikke ude. Til alle hans övrige Dyr der hörte ogsaa Trofasthed.

Flere Aar efter kom han til Kjöbenhavn og kom da ogsaa op for at hilse paa os. Vi havde endnu den samme Pige, som da han var hos os, og da hun lukkede ham op, sagde han glad: "Og Do er her enno Kjestin!" og da han saa Kanariefuglen udbrød han: "Og der er jo Pip-Hans!" Han havde ogsaa været oppe paa Frederiksberg Slot for at hilse paa Hesten; men det Besög var han ikke saa fornöjet med, den var ikke saa pænt

holdt som i hans Tid, den var saa "ulden". (Fader benyttede ikke Hesten i de senere Aar).

Han blev gift og fik en Gaard i sin Hjemstavn; men han glemte os dog ikke. De Par Gange han med flere Aars Mellemlum kom til Kjöbenhavn, opsögte han altid Fader, og efter hans Död fandt han Vej til mit Hjem. Den sidste Gang kom han desværre paa en uheldig Dag, da vi netop den Dag skulde flytte fra Frederiksberg til Charlottenlund, saa det kunde kun blive en meget kort Visit. Han var lige kommet ud fra Rigshospitalet, hvor han havde ligget nogen Tid. Han saa meget zart ud. Men hvilket smukt Udtryk var der ikke i hans Ansigt. Jeg har sjeldent set et voksent Menneske med saa gode og uskyldige Øjne.

En af de andre Hestepassere var en Lollik. Han var en letsindig Fyr. Fader havde ham ikke saa sjeldent inde i sit Værelse, hvor han fik en skrap Overhaling. Vi Kvinder syntes, det var "Synd", da vi ganske godt kunde lide ham paa Grund af hans godmodige Væsen. Han fulgte om Vinteren min lille Söster til Danseövelse paa Frederiksberg Slot, og hun var meget fornöjet med ham, da han baade kunde snakke og være med til at prøve alle de Glidebaner, de mödte paa deres Vej.

Af alle Hestepasserne var der egentlig kun een, der var rigtig uheldig. Det var en Kjöbenhavner (Jord- og Betonarbejder). Han var meget ofte fraværende for at udstaa en Straf. Skönt vi ikke havde noget positivt at udsætte paa ham i Hjemmet, var der dog ingen velvillig Kontakt mellem ham og os. Han var af en helt anden Slags end de rare tjenstvillige Bönderkarle.

Mens jeg er ved Omtalen af Hestepassere, vil jeg fortælle et lille Træk af en Hestepassers Liv i ældre Dage. Min Moders Onkel, Jens Pind, laa som Løjtnant i Randers. Naar han og en anden ung Løjtnant skulde paa Bal, og Föret var slet, lod de deres Oppassere bære dem paa Ryg-

gen til Festen, saa de kunde undgaa at faa deres fine Støvler tilsmudsede.

Min Læser behøver ikke at blive forarget. Forholdet var godt nok mellem de fire unge mennesker. Det var mere gemytlige Tider den Gang, og Folk spekulerede ikke saa meget over endelig at holde paa deres Værdighed.

Endnu en lille Hestepasserhistorie, hvor Forholdet er set fra den anden Side.

Paa Frederiksberg var der i min Tid en meget kendt og afholdt Forretningsmand, som handlede med Vin og Cigarer, men især var kendt paa Grund af sit Billetbureau, den Gang det eneste paa Frederiksberg. Da vi i mange Aar havde benyttet Bureauet og ogsaa havde haft abonneret gennem ham, kendte han os godt og vidste, at Fader var Officer. Jeg kom en Gang i de senere Aar i Snak med ham, og han begyndte da at fortælle om, da han var Hestepasser i Fredericia. Hans Oberst havde en svagelig Hustru, som lange Tider ad Gangen var borte fra Hjemmet, saa Manden ofte levede som Ungkarl. Oppassereren blev da benyttet som en Pige, gjorde rent, vaskede op o.s.v. Han betragtede den Tid som en lykkelig Oplevelse og elskede og beundrede sin Foresatte. Til sidst sagde han med Taarer i Øjnene: "Jeg kan takke ham for, at jeg er blevet til det, jeg er."

Den gode gamle Skik, at Hestepasseren hjalp til i Officerens Hjem, har sikkert som Regel været til lige stor Gavn og Glæde for begge Parter.

16' Kapitel.

Jeg vender nu i min Fortælling tilbage til Foraaret 1900.

Kisses Død var et tungt Slag for Fader og Moder, og Moder forvandt det egentlig aldrig. Hun blev ikke helt sig selv igen: der var i Sygdomsaarene slidt for meget paa hendes aandelige og legemlige Kræfter.

I 1901 maatte vi forlade vor gode Lejlighed i Falkoneralleen, da Huset skulde undergaa en saadan Ombygning, at der blev altfor ubehageligt at bo. Vi flyttede til en ganske udmærket 6-Værelsens Lejlighed paa Amicisvej 25 ligeved Gl.Kongevej. Der blev vi boende, til Fader flyttede til Roskilde i 1908.

For mig begyndte efter Eksamen et nyt Livsafsnit.

Jeg begyndte nu at dyrke Foreningslivet. Jeg blev saaledes medlem af "Studentersamfundet", ikke fordi jeg paa nogen Maade var radikal; men det var den Gang den eneste Studenterforening, der var aaben for kvindelige Studenter. Jeg havde ikke synderlig Glæde af at være medlem der. Foredragsaftenerne var ikke særlig interessante, og Lokalerne var for knebne og tarvelige. Da "Samfundet" flyttede hen til sit eget Hus lige overfor Frue Kirke, blev Lokalerne store nok, men særlig Salen virkede kold og uhyggelig. En af de faa Foredragsholdere, jeg husker, er Grønlandsforskeren Mylius Eriksen, særlig paa Grund af, hvad han fortalte om en Episode paa Færden. Han og hans Folk kom stærkt medtagne til nogle hedenske Eskimoer, og en af hans Kammerater havde farlige Forfrysninger i Fødderne. Eskimokvinderne tog sig straks af den Syge og skiftedes til at sidde med hans syge Fødder paa deres bare varme Mave 6 Timer ad Gangen. Jeg kan huske, jeg greb mig selv i Barmen og spurgte: "Havde Du kunnet gøre det?"

Et andet Minde har jeg dernede fra, som endnu kan pine mig.

Det var under de uendelige Stridigheder ang. Forsvarssagen, at der skulde holdes et stort Möde i "Samfundet" om Sagen. Der var lejet en stor Sal for at kunne rumme de mange Mennesker, da Medlemmerne havde Lov til at tage en Grst med. Jeg havde formaet Fader til at gaa med mig. Under Discussionen stod den radikale Journalist Ove Rode (senere Minister og Redaktör af "Politiken") op og gav sit Besyv med som Forsvarsnihilist. Han stod bleg og overlegen og lirede den sædvanlige Melodi af og aabenbarede samtidigt en historisk Uvidenhed, som en Skoledreng vilde have skammet sig ved. Det blev Fader for meget, glödende af Indignation over, hvad han havde hört, stod han frem og ofrede af sin grundige Viden og af sin Fölelse for denne Sag overfor denne gennemgaaende inkompetente Forsamling, der ligesom saa maabende paa denne Mand, som virkelig tog det saa alvorligt. For de fleste var det kun et Nummer paa Programmet til "Forlystelse", eller et Nummer, som gav Anledning til at vise sig som "aandsoverlegent" Fremskridtsmenneske. Hvor jeg syntes, Fader var altfor god til at tale i den Forsamling. Baade han og jeg havde den Fornemmelse, at der var kastet Perler for Svin, og vi gik misfornöjede hjem. Saa gammel jeg er, nærer jeg endnu et personligt Nag til Ove Rode fra den Aften og griber hver Anledning med Glæde, hvor jeg kan rakke ned paa ham.

Jeg befandt mig i det Hele taget ikke vel i "Samfundet". Ganske anderledes hyggelig og smuk var den gamle Studenterforening ved Holmens Kanal, hvor jeg et Par Aar senere blev Medlem, da den aabnedes for kvindelige Studenter. Selv en almindelig Lördagften i den meget smukke, kunstnerisk udsmykkede Festsal kunde være festlig. Der var Tradition og Kultur. Jeg kan huske enkelte Foredragsholdere, som af forskellige Grunde gjorde Indtryk paa mig. Der var de to store Opdagere Roald Amundsen og Sven Hedin, begge mandige Skikkelser, men ellers

vidt forskellige. Den første ligetil og bramfri, og en stærk mandig Type, den anden smuk og "stilfuld", men høven og uden Gemyt. Her hørte jeg ogsaa for første og sidste Gang Redaktør Jessen fra Flensborg. Han virkede meget stærkt paa mig. Bag den rolige Maske mærkede man en Lidenskab og Indignation, som maatte gøre dybt Indtryk. Han var den første, der fik mig til at føle, at det er enhver dansk Mand og Kvindes uafviselige Pligt efter Evne at støtte de ved Krisen 1864 fraskilte Landsmænd.

Jeg kom ogsaa ret ofte en Hverdagften i Foreningen for at læse nye Böger. Det var saa hyggeligt at se, hvorledes unge og gamle - ofte meget gamle - færdedes omkring som i et Hjem, hvad det ogsaa ofte var for mangan gammel Pøbersvend eller ung Student fra Provinsen. Da den gamle stilfulde Bygning med de store Plataner, som skyggede for Balkonen, maatte vige for et moderne Forsikrings-Palads, og Foreningen flyttede til sit store moderne Hus ved Aborreparcken, flyttede alle Husguderne vist ikke med: der var da mangt et gammelt Medlem, som ikke mere kunde føle sig hjemme i sin gamle Forening. Grunden var maaske, at den stærke Tilgang af kvindelige Medlemmer i mange Retninger virkede uheldigt, saaledes at Foreningen i hvert Fald ikke mere kunde blive et "Hjem" for Mænd.

Foruden Studenterforeningen søgte jeg ogsaa i nogle Aar "Nationalökonomisk Forening" og "Socialökonomisk Samfund". I den første var der altid Fællesspisning efter Foredraget, og da jeg var der første Gang, nød jeg den Ære at blive taget til Bords af Formanden, Nationalbankdirektør Marcus Rubin.

I disse Aar blev jeg en ret stadig Kirkegænger. Jeg havde fundet en Kirke, hvor jeg folte mig hjemme, og en Præst, som passede for mig, og som jeg aldrig blev træt af at høre. Det var Albert Schack ved Helligaandskirken. Han var en lille, mager, asketisk udseende Mand

med et fint, intelligent og meget alvorligt Ansigt. Han talte meget kort, ca. 20 Min., der var absolut ingen Taleblomster eller Fyldekalk. Der var ingen "Følelse", som skulde smitte Tilhørerne; men hans Tale var klar og rammende og dybt alvorlig, og saa anede man dog bag den kølige Form en brændende Overbevisning. Hans hele Fremtræden var rolig og stille. Han søgte ligesom at udslette sin Person i Forholdet til Tilhørerne. Det var ikke ham og hans Aand og Kraft, der skulde virke paa dem, men ene og alene Guds Ord, som skulde vække, drage og dømme. Han søgte desværre bort fra Byen i 1908 og tog til Vonsild. Derfra vendte han igen tilbage til Kjöbenhavn som emeritus i 1922 og prædikede i Nicolaj Kirkebygning. Da jeg i 1923 havde mistet min Mand, søgte jeg igen til hans Prædikestol. Det var med dyb Bevægelse jeg gensaa ham. Hele mit lykkelige Ægteskab laa imellem den sidste Gang jeg hørte ham i Helligaandskirken og saa nu. Han var jo nu bleven en gammel Mand i Begyndelsen af 70-erne, men Ansigtet var det samme, kun med et endnu smukkere, ligesom forklaret Udtryk, og hans Prædikener var ligesaa klare og tankevækkende som altid.

Hans Död i 1926 var mig ligefrem en Sorg. I Berlingske Tidende stod i Anledning af hans Död bl.a. følgende:

"I en Alder af 76 Aar er fhv. Sognepræst Albert Schack stille afgaaet ved Döden. - - - Der er mange, især blandt den ældre Slægt, som modtager dette Budskab med Vemod: thi Albert Schack var i sin Tid som Sognepræst her i Kjöbenhavn en af vor Kirkes betydeligste Ordførere, en skarpt skæret Personlighed, som talte og skrev uden Persons Anseelse, ofte vittigt og sarkastisk og undertiden med skarp Brod i Sören Kierkegaards Stil, men altid med Myndighed og altid med aabent Visir. - - - Uagtet Schack undgik alle retoriske Kunstgreb og snarere var nøgtern og tör, besad hans Forkyndelse en egen Magt."

Forfatteren Svend Leopold omtaler ham ogsaa smukt i sine Memoirer.

Da Eksamenstrætheden nogenlunde var overstaaet, hastede Fader og jeg efter det nye Maal, at gøre den frugtbringende. Gennem en af Censcraerne ved Eksamen fik jeg Tilbud om en Assistentplads i Generalpostdirektoratet, saasnart en saadan blev ledig. I den Anledning gennemgik jeg en Læretid paa en halv Snes Maaneder ved Vesterbros Postkontor i Vinteren 1900-01. Om dette Arbejde har jeg intet at fortælle, undtagen at det var interessant at lægge Mærke til, at medens Postbudene var i godt Humør og tilfredse og gemytlige, var saa godt som alle Ekspedienterne trykkede af den relative Fattigdom, hvori de levede paa Grund af deres usle Lønninger. Som altid hvor Staten er Arbejdsgiver, hører de lavere Funktionærer til Eliten mellem deres Jevnbyrdige, medens Statens Embedsmænd mellem deres Ligestillede i økonomisk Henseende er en Paria-kaste.

Da det trak ud med min Ansættelse i Generalpostdirektoratet, begyndte jeg at søge Stilling andre Steder. Jeg gik bl.a. op til Professor Scharling, som nu var bleven Finansminister, om han vilde tænke paa mig, naar der blev Plads ledig i Ministeriet. Med sin sædvanlige Redelighed gav han mig ikke en Sludder for en Sladder, men sagde, at han ikke kunde love noget, men jeg kunde jo sende en Ansøgning ind. Det gjorde jeg saa, og i Juli 1901 blev Spørgsmaalet brændende, da der blev en Assistentplads ledig i Statsgældskontoret i Finansministeriets 2' Departement. Pladsen blev bl.a. søgt af en juridisk Kandidat, der var en Slægtning af Scharlings Hustru: men da han var lidt döv, lod Scharling trods Familieskabet mig gaa forud for ham og ansatte mig som Assistent fra 1' August. Jeg blev herved den første Kvinde, der blev ansat som Assistent i selve Centraladministrationen.

Min Ansættelse var en overordentlig Glæde for Fader, men jeg selv maatte i Benrum fælde nogle Taarer. Nu skulde jeg igen i Fæng-

sel, og jeg fölte Dören falde i bag mig. Jeg vidste jo ikke den Gang, at jeg netop der, i "Fængslet", skulde finde mit Livs Lykke.

Det var forövrigt en Stilling, der passede udmærket til mine Kræfter. Lönnen var ganske vist lille, 900 Kr. om Aaret, men Arbejdstiden var meget kort, normalt kun 4 Timer fra 10-2 eller 11-3. En halv Snes Aar efter, da Arbejdet blev stærkt föröget, steg Arbejdstiden först til 5 og 6 Timer og tilsidst til 7 Timer.

Statsgældskontorets Chef tog ikke videre venligt imod mig og vedblev ogsaa i de Par Aar, han var i Embedet, at være meget kritisk, ja ofte krakilsk overfor mig. Det spillede nu ikke nogen synderlig Rolle for mig i det daglige Liv, da jeg kom til at staa i et venskabeligt Forhold til det övrige Personale, hvoriblandt jeg igen var saa heldig at træffe gamle Bekendte. En af Fuldmægtigene var en Ungdomsven af min yngste Farbroder og et meget dannet og elskværdigt Menneske, og den kvindelige Skriver havde været Klassekammerat med Kisse i Skolen og var i sin Tid kommet lidt i mit Hiem.

Foruden de to, jeg kendte personlig, traf jeg her til min Forbavselse mellem Fuldmægtigene en Mand, som jeg lige fra min Barndom havde set paa "Ströget", hvor han færdedes hver Dag paa en bestemt Tid. Han var nu ca. 40 Aar, höj og slank, havde et könt Ansigt med et Par store, mørkeblaa, melankolske Øjne. Naar man mödte ham paa Ströget, gik han altid alene i langsomt Tempo uden at se sig om og ofte med Frakken hængende löst over den ene Skulder og en Blomst i Knaphullet. Jeg fandt ham som ganske ung meget romantisk: men voksne Mennesker fandt ham "sær". Ja, en Gang da en dansk Herre körte forbi ham sammen med en fransk Ven, udbröd denne ved Synet af ham: "Voilà, le fou". - Jeg kom altsaa nu til at kende og daglig være sammen med denne Særling. Romantiken forsvandt, men han viste sig at være et fornuftigt Menneske. Han var af adelig Fa-

milie. Som ung, juridisk Kandidat havde han været en glad og munter Fyr. En Dag mødte han en kammerat og udbrod glædestraalende: "Aa, i Aften skal jeg hen til min Bedstemoder, og der kommer den sødeste unge Pige." Hvad der skete den Aften, melder Historien ikke noget om, men fra den Tid blev han som forvandlet. Han blev tavs og melankolsk, ja i flere Aar aabnede han ikke Munden paa Kontoret uden den strengeste Nødvendighed. Da jeg lærte ham at kende, var han dog bleven mere menneskelig, nærmest kun lidt sær: og han var elskværdig, mild og meget pligttopfyldende i sit Arbejde. Han talte ganske vist kun lidt, men kunde godt lide at høre paa os andre. Kontoret var vist næsten hans eneste Adspredelse, ellers levede han et Eneboerliv uden at have Samkvem med andre, knap nok med sin nærmeste Familie. Han led af Bronchitis og døde af en Hjertesygdom, da han kun var nogle og fyrretyve Aar gammel.

Der fandtes den Gang ikke saa faa Originaler spredt i de forskellige ministerielle Kontorer, og i tidligere Tid havde der været endnu flere. Jeg tænker det dels laa i det indelukkede Kontorliv med dets traditionsbundne Arbejde, dels den Omstændighed, at saa forholdsvis mange paa Grund af den usle Løn var tvunget til at leve i Coelibat og endda kunde have det knebent nok. Saa sent som i Halvfemserne kunde man f. Eks. møde en Imbedsmand, udstyret med en gammel Sofapude med skønne Korsstingsbroderier, der ved en Snor om Halsen blev holdt i Plads paa Maven, for at afbøde det stadige Tryk og Slid af de høje Pulte, man stod og skrev ved. Endnu da jeg kom, kunde man mærke en støvet og indelukket aandelig Atmosfære i flere Kontorer. Den stillestaaende Overflade var dog tit kun et Skin; nedenunder kunde der ulme en stærk Irritation, ja ligefrem et Nag mellem Kolleger, hvilket kunde minde om den hadefulde Sindstilstand, der kan opstaa f. Eks. paa Polarekspeditioner, hvor faa Mennesker i længere Tid udelukkende er henvist til hinandens Selskab.

Denne Irritation kunde ved Lejlighed stige op til Overfladen i et voldsomt Udbrud. Der fortælles saaledes, hvorledes en ældre Fuldmægtig i sit Raseri løb efter en anden for at sparke ham, og kun en hastigt lukket Dør reddede den forfulgte. En Gang, da en Kontorchef vilde forklare sin gamle Fuldmægtig noget og sagde: "Kan De ikke forstaa det?" slog denne i Bordet og raabte: "Jeg hverken kan forstaa det eller vil forstaa det." Det var Irritationsbylden, der gik Hul paa.

Mange Embedsmænd havde Lyst til at knappe Arbejdstiden af ved at komme for sent. Saaledes fortaltes der følgende: En Fuldmægtig, som til Fornavn hed Sofus, men paa Grund af sit jomfrunalske Væsen altid i Omtale kaldtes "Fie" (Sofie), havde den ufravigelige Vane at komme en Time for sent, nemlig Kl.12. En Gang kommer hans Departementschef til at se ud af sit Vindue ovenover Zahlkammerporten netop paa det Tidspunkt, da "Fie" kommer drivende over Slotspladsen - en Time for sent. Departementschefen aabner da rasende Vinduet og raaber saa höjt han kan ned paa Pladsen: "Kontortiden begynder Kl.11." - Ifter den Dag gik "Fie" ikke mere over Slotspladsen, men kom fra den anden Side, over Ridebanen - stadig een Time for sent.

Forholdet mellem de höjststaaende og de underordnede Embedsmænd var som Regel köligt og ijernt uden synderlig personlig Interesse fra nogen af Siderne. Jeg har hört om en uhyggelig Tildragelse fra den senere Tid. En yngre socialdemokratisk Minister havde en Samtale med en gammel hæderlig höjere Embedsmand, hvorunder han behandlede ham saa uforkammet, at denne maatte bede ham erindre, at han talte til en gammel ventjent Embedsmand. Dybt krænket og bogstavelig talt rystende over hele Kroppen af Indignation og Nervösitet kom Embedsmanden ned i sit Kontor. Han satte sig til at arbejde, men pludselig bliver det sort for hans Øjne - han er fuldstændig blind. Han søgte Helbredelse hos de bed-

ste Læger, men alt forgæves. Man kan spørge: kom Ulykken "efter" eller "paa Grund^{af}" Samtalen med den demokratiske Minister.

Jeg havde derimod Indtrykket af, at Forholdet mellem de øverste Embedsmænd og Budene var mere venskabeligt. Budene var ogsaa gennemgaaende tiltalende og flinke Mennesker. De havde ikke saa sjeldent været Tjenere hos højtstaaende Mænd. En af dem, jeg kendte, havde saaledes været Tjener hos Nstrup.

Der var et Bud, som havde været Soldaterkammerat med sin Departementschef og derfor havde et vist Frisprog overfor denne: Budet var en grovkornet Fyr, og Departementschefen ellers en hoven og ubehagelig Herre. En Gang skulde dette Bud bringe nogle store Böger ind til Departementschefen, som holdt Konferencé med nogle Herrer. Budet smed Bögerne saa skødesløst hen ad Bordet, at de stødte til et Blækhús, saa det var lige ved at vælte. Departementschefen bemærkede hertil i en mildt bebrejdende Tone: "Men Simonsen dog", hvortil denne ganske uanfægtet svarede: "Aa hva'. Der ske'd jo ingen Ska'e".

I mit kontor herskede der heldigvis i Reglen en venskabelig Tone mellem Kollegerne, og den aandelige Atmosfære var heller ikke nær saa støvet og indelukket som i mange andre Kontorer. Vort Arbejde var nemlig ret afvekslende og bragte os i stadig Forbindelse med et stort Publikum. Kontoret modtog bl.a. Statsobligationer til Opbevaring og Notering, og vi havde derfor et stadigt Rykind af alle mulige Slags Mennesker.

Naar jeg tænker tilbage, drager mange forskellige Typer forbi mit Øje, og jeg mindes flere, som kom saa hyppigt, at man fik Interesse for dem. Der var saaledes et Par Embedsmandsenker, som Gang paa Gang kom for at pantsætte deres baandlagte Enkeforsørgelseskapital, saa "Forsørgelsen" blev tilsidst ganske illusorisk. Der var en gammel, kendt Kjøbenhavnerpræst, en stor, kraftig, smuk Mand. Hans Hukommelse var svækket:

men han vilde stadig sely ordne sine Pengesager. Han var min "Kunde", og mangen Gang naar jeg havde givet ham Besked om, hvorledes han skulde forholde sig, og han var gaaet ud af Døren, kom han straks ind igen - nu havde han allerede glemt alt, hvad jeg havde sagt. Ved en saadan Lejlighed lagde han Haanden paa min Arm, saa paa mig med et tungt Blik og sagde: "Det er strengt at blive gammel." Det Ord har man ofte Anledning til at sande.

Saa var der den midaldrende, pæne, lidt enfoldig udseende Maskinarbejder med de underlige Fornavne, Ole Basilius. Han kom i 1915 med en forholdsvis stor Kapital i Obligationer til Opbevaring. Han følte sig stolt og glad ved sin Kapital, som han havde sparet sammen af sin Arbejds løn ved Flid og Nøjsomhed; men han havde, som han selv udtrykte sig, "heller ikke drukket Bajere i Mellemakterne". Han var Enkemand, men havde en flink Søn i Amerika, som jo i sin Tid skulde nyde godt af Kapitalen. Et Par Aar efter i Højkonjunkturernes Tid under Verdenskrigen kom han igen, ledsaget af to Mandfolk af et simpelt, utiltalende Ydre. Ja, nu skulde han have et Par Tusinde ud, for han vilde være selvstændig og sammen med de to andre oprette et Maskinværksted. Nogen Tid efter mødte de tre igen og skulde have endnu nogle Tusinde. Vi havde et, maaske fejlagtigt, Indtryk af, at han var "falden mellem Røvere" og tillod os at bemærke, om det var fornuftigt at sætte den sikre Kapital paa Spil: men han mente naturligvis, det nok skulde gaa. Endnu en Gang kom han og tog den sidste Rest af Kapitalen ud, og vi saa ikke mere noget til Ole Basilius.

I Krigens Tid havde vi ogsaa Besøg af en ung smuk Sömand, kulsort Haar og brune Barneøjne. Han kom i to Aar efter hinanden og indsatte hver Gang 1000 Kr.: hans Söster skulde hæve Renterne, da han selv sejlede paa Frakrig. Det var et farefuldt Arbejde netop i de Aar, da

da Tyskerne torpederede neutrale Handelsskibe. Vi spurgte ham, om han ikke var bange, men frejdigt smilende svarede han: "Hvis jeg var bange, sejlede jeg slet ikke."

Vor mest sympatetiske Kunde var et ældre Bud, som kom fra et stort Forsikringssselskab. Han var en yderst stilfærdig, svageligt udseende Mand med et fint Ansigt og gode, intelligente Øjne. Den Gang straalede hans Ansigt af Glæde, da vi ønskede ham til Lykke i Anledning af, at hans eneste Barn, en Søn, havde taget en særlig fin juridisk Embeds-eksamen. Den unge Mand blev straks efter ansat i Justitsministeriet, og Fremtiden laa da lys og straalende for ham og ikke mindst for hans Forældre. Men det skulde gaa anderledes. Et Aars Tid efter saa vi den unge Mands Billede i Avisen, ledsaget af en smuk Nekrolog, hvori hans Begavelse og tiltalende Personlighed stod omtalt. Han var død efter et kortvarigt heftigt Anfald af "spansk Syge".

Vi følte hjertelig Deltagelse for hans stakkels Forældre, og jeg gøs for at se Faderen efter denne grusomme Tilskikkelse. Da han første Gang kom i Kontoret efter Sønnens Død, og vi gav ham Haanden og udtalte vor Medfølelse, kom der Taarer i hans Øjne: ellers lignede han sig selv, men var kun ligesom bleven ældre og mere svagelig: en Oprører mod Skæbnen var han sikkert ikke, og han blev fra den Dag om muligt behandlet med endnu mere Sympathi fra vor Side.

De mest omgængelige i vor store forskelligartede Kundekreds var som Regel de "jevne" Folk, og mellem disse var det særlig en Fornøjelse at have med Bankbude og lignende at gøre. De var höflige, forstaaende og velvillige og i godt Humör. Mellem de "fine", rige og formaaende Folk var der enkelte, som kunde vise sig fra en meget uheldig Side, være baade udannede og uforstaaende. Vi oplevede saaledes, at en Kammerherre huggede Dören i efter sig efterat have udgydt sin Vredes Skaaler

i Anledning af en ringe Fejl fra Kontorets Side. Vi havde ogsaa Anledning til at gøre Bekendtskab med en Folketingsmands lave aandelige Staa- de og umaadelige Indbildskhed. I sit stupide Hovmod vilde han absolut ikke rette sig efter vore naturligtvis bestemte Legitimationsregler og mente tilsyneladende, at det maatte være vor Pligt at kende en saa "fremragende" Mand og optog det nærmest som Chicaneri fra vor Side, da vi benægtede at have "den Ære". Vi sendte ham op til Departementschefen for at opnaa Dispensation fra Reglerne: men heller ikke her havde han Held med sig og maatte tænderskærende finde sig i at blive behandlet som andre Mennesker.

I Statsgældskontoret mødte jeg min lykkelige Skæbne, idet jeg der lærte cand.jur. Christian Sveistrup at kende. Han var 20 Aar ældre end jeg, men alligevel var vi bestemt for hinanden. Det var mærkeligt, saa Forholdene gik ud paa at føre os sammen. Trods det, at alt var indstillet paa, at jeg skulde have været ansat i Generaldirektoratet for Postvæsenet, kom jeg dog i Statsgældskontoret, og netop lige før at den mig lovede Stilling i Generaldirektoratet blev ledig. Og han havde i mange Aar været ansat i et andet Kontor i Departementet, men netop et Aarstid før min Ankomst blev han, meget mod sin Vilje, forflyttet til Statsgældskontoret. Saa skete det endvidere, at Kontorchefen fandt paa at indrette et lille Værelse til Frokoststue, medens Personalet tidligere havde spist Frokost i en eller anden af de dybe Vinduesfordybninger. Paa Grund af det nye Arrangement kom vi til at spise Frokost sammen hver Dag. Da vi havde kendt hinanden et Aarstid, var vi begge klare over, at vi hørte sammen: men paa Grund af de usle Lønninger turde vi ikke foreløbig tænke paa Giftermaal, især da det var usikkert, om jeg som gift fik Lov at beholde min Stilling. Vi var da hemmeligt forlovede i c. 5 Aar. Det var sommetider svært nok, men dog en dejlig

Tid. Uden for Kontoret traf vi hinanden i Studenterforeningen, gik Ture sammen og fulgtes fra Möder o.l. Vi opnaede i den lange Ventetid at komme til at kende hinanden ud og ind og nærede en grundfæstet og urokkelig Kærlighed til hinanden. da vi endelig d. 27' Juni 1908 indgik Ægteskab. Min Mand var da Fuldmægtig paa ældst Gage, og da jeg beholdt min Stilling, bleve vi økonomisk velstillede.

Min Mand var et sandru, trofast og varmtførende Menneske med Interesse for alt smukt og godt i Verden. Han gjorde mig inderlig lykkelig og gav mig et Hjem, fuldt af Hygge og Fred, hvor jeg ofte kunde føle mig som i et jordisk Paradis.

17' Kapitel.

Som tidligere omtalt blev Moder aldrig helt sig selv efter Kisses Død. Hun blev mere stille og alvorlig og ældedes tidligt.

I Juni 1905 kom hun paa sin første og sidste Udenlandsrejse - naar undtages et kort Ophold paa Kullen. Hun og jeg tog sammen til Langseth ved Lillehammer i Norge. Hun var henrykt over den smukke Natur og den herlige Luft, som gjorde hende godt. Vi foretog en flere Dages Udflugt til Golaa Höjfeldssanatorium. Vi var netop i Lillehammer paa den Tid, da Unionsopløsningen mellem Norge og Sverige stod paa. Der herskede Angst og Spænding hos Normændene, hvad det altsammen vilde føre til. Vi var i Kirke den Søndag, da Præsten fra Prædikestolen oplæste Bekendtgørelsen om Opsigelsen af Unionen. Bagefter bad han en brændende Bøn, at al Blodsudgydelse mellem Brödrefolkene maatte blive undgaaet. Tilhørerne var stærkt bevægede. de kunde jo ikke den Gang ane, at det skulde gaa saa forholdsvis glat. Naar vi sad samlede paa "Langseth",

blev der naturligvis politiseret og talt om, hvem der nu skulde være Norges Konge. Normændene vilde helst have den svenske Prins Wilhelm, men hvis det ikke blev ham, kunde de godt tænke sig en af Kejser Wilhelms Sønner. Jeg foreslog, som den efter min Mening, mest passende, Prins Carl af Danmark med sin engelske Hustru men blev ganske skaaret ned. Det mcrede mig derfor senere, at det dog var mit Forslag, der blev til Virkelighed

I 1906 fik Moder en lille Hjerneblødning, der dog var ganske forbigaaende i sine Virkninger: men fra den Tid gik det dog stadigt, om end langsomt tilbage med hendes Kræfter.

I Foraaret 1908 nærmede det Tidspunkt sig, da Fader naaede Aldersgrænsen ved sit 65nde Aar. For at supplere sin Pensionsindtægt tog han imod Stillingen som Inspektör ved Roskilde adelige Jomfrukloster og flyttede med Moder og Thia ned til Roskilde, hvor han fik en stor Villa med Have som Embedsbolig. Jeg lejede mig foreløbig ind hos en Dame i Charlottenlund, hvor jeg blev til mit Bryllup d. 27' Juni. Til min Födelsdag d. 14' Maj, den förste Födelsdag, jeg ikke var i mit Hjem, fik jeg om Morgenen fra Moder fölgende Brev med nogle pressede Violer:

Roskilde d. 13' Maj.

min egen elskede Misse!

Til Lykke, sagt med Inderlighed, ledsaget af de gode Ønsker, som du sikkert ved ledsager mit Godmorgenkys, som Du kun faar i Tankerne. Et Par Blomster kan jeg lægge i Brevet. Din Kage har jeg og vilde gerne sende et Par Stykker til Din Frokost, hvis Din "slømme" Fader vil give mig en Æske, men han vil ikke være medskyldig i "mit Hysteri"; da vi jo glæde os til at se Dig til Middag, maa Du vente

Kærlig Hilsen til mit

kære Födelsdagsbarn fra hendes Moder.

Jeg havde allerede paa det Tidspunkt betroet til Moder og min Söster, at jeg agtede at gifte mig i den nærmeste Fremtid, men först senere, i Pintsen, fik jeg Mod til at fortælle Fader om mit Forehavende. Ægteskabet vakte ingen Begejstring i de respektive Familier, dels paa Grund af den store Aldersforskel, dels fordi Familierne i Forvejen havde placeret os paa en anden Maade. Han skulde en Gang bo sammen med en ugift Broder, og jeg skulde være selvstændig Kvinde og en Gang i Fremtiden muligvis være en Stötte for min meget yngre Söster.

Syvsoverdag 1908, en yndig Sommerformiddag, hentede min tilkommende Mand mig i vor Lejlighed, hvor jeg havde boet en kort Tid alene, og sammen gik vi, ene to, tillidsfulde og glade op i Frederiksberg Kirke og lod os vie. Senere paa Dagen tog vi til Roskilde til en stilfærdig Middag i mit Hjem.

Om Morgenen, inden jeg gik i Kirken, modtog jeg fölgende Brev fra Moder; det var det allersidste Brev, hun skrev i sit Liv.

Roskilde d. 26' Juni.

Min egen, elskede Misse!

Paa Morgenstunden tænker jeg mig at give Dig et Kys med varmt-fölte Önsker, som Du sikkert ved, at Din Moder föler i Dagens Anledning. Jeg haaber, Du er rolig og glad. Du har jo overvejet Skridtet fuldt ud og kommet til Klarhed, det er saa sjældent, at det sker: men naar blot (man) lægger Alt i Vor Herres Haand, saa er man rolig, jeg burde altid have stolet mere paa ham: thi ser jeg tilbage, saa udretter man saa lidt, han gör Alt for os, det indser jeg nu, da jeg kan gøre saa lidt. Ingen kan önske Guds Velsignelse over Dig som jeg og hils ogsaa Sveistrup fra mig.

Farvel min egen lille Mis og kom, som Du plejer, glad til

det gamle Hjem, hvor vi alle følger Dig i Morgen.

Guds Velsignelse over Dig paa den nye Vej, det ønskes Dig
af

Din Moder.

Et halvt Aarstid efter forlovede min Søster sig med en ung Præst. Det var desværre et meget overilet Skridt. Det viste sig snart, at de aldeles ikke passede sammen, og allerede et Aar efter blev Forlovelsen hævet. Nogen Tid efter fik Moder igen en mindre Hjerneblødning og fra nu af tog kræfterne synligt af, og i omtrent 1 Aar laa hun den meste Del af Dagen i Sengen. Hun mistede til Dels Talens Brug, d.v.s. hun talte sjældent og kun i ganske korte Sætninger: men hendes Aand vedblev at være klar, og hendes Øjne blev ligesom mere sjælfulte og talende. Thia plejede i denne Periode at bede Fadervor højt for hende om Aftenen. Da jeg en Gang i Thias Fraværelse havde bedt Bönnen, sagde Moder med et glad Blik: "Hvor det er yndigt."

Hun vilde saavidt muligt altid have sine Kære om sig og især Fader. Han tilbragte al sin Fritid i Moders Værelse, saa hun kunde ligge i sin Song og se paa ham. Da han en Gang var paa Rejse i Jylland, sendte han hende en Æske med en Buket Lyng, som han selv havde plukket. Moder tog Lyngbuketten og kyssede den, idet hun kastede et paa een Gang straalende og undseligt Blik til min Søster. Thia sagde, at Moder i det Øjeblik havde et Udtryk som en ung forelsket Pige.

Da Fader i 1910 blev Overvejinspektör, opsagde han sin Stilling ved Klosteret. Den havde trods utvivlsomme Behageligheder egentlig aldrig rigtig tilfredsstillet ham, men fölte af ham som ikke helt passende til hans Dygtighed og Stilling. Om Efteraaret flyttede han tilbage til Frederiksberg, til Paludan-Müllersvej 6. Moder maatte køres ind i et Sygeautomobil. Det blev paa denne Tid nödvendigt at engagere en Syge-

plejerske til Hjælp, og Fader henvendte sig til Frederiksberg Menigheds-
sygepleje for at faa Søster S., der havde været hos Kisse, da hun døde,
og som Moder altid havde sagt, skulde være hos hende, naar hun blev syg.
Hun var desværre optaget, og der blev sendt en anden. Fra nu af gik det
hurtigt ned ad Bakke med Moder, og d. 22' Decbr. hen paa Natten døde
hun stille og roligt. Nogle faa Dage forinden havde hun sagt til Thia:
"Du skal holde meget af Fader." Det var som hendes Testamente, og det
var de sidste sammenhængende Ord, hun talte. Fader havde den sidste svæ-
re Nattevagt hos Moder - alene, saaledes som han hele Livet igennem al-
drig havde søgt Hjælp hos andre, men uden at tale derom baaret de Byr-
der og Pligter, der faldt i hans Lod. Den næste Morgen kom mærkeligt
nok den gode Søster S. med Blomster til Moder og det uden at vide noget
om Moders Sygdom og Død. Det var gaaet saaledes til, at hun om Natten
havde set Moder i en Dröm, saa tydeligt og levende, at hun om Morgenen
bestemte, trods Travlhed, straks at gaa hen til Moder og se til hende.
Det var ligesom, der var blevet kaldt paa hende. Hun kunde nu være med
til at lægge Moder i Kiste, hvad der var en stor Lettelse for os andre.

Efter Moders Død begyndte et nyt og sidste Livsafsnit for
Fader. Han gik med vanlig Interesse og Arbejdsglæde op i sin nye Virk-
somhed som Overvejinspektör, og efterhaanden trak han sig mere og mere
bort fra Forbindelsen med al Militærvæsen. Jeg tror, at Grunden var, at
det var hans Natur imod at være Tilskuer og Tilhörer der, hvor han selv
havde optraadt med anerkendt Dygtighed.

I nogle Aar fik vi ham til at abonnere i det kgl. Theater,
hvilket han ofte havde Fornøjelse af, ellers var det en af hans faa Ad-
spredelser at se den nærmeste Familie hos sig til smaa hyggelige Middage.
Da han var 70 foretog han sin sidste Udenlandsrejse til en Vejkongres,
som blev afholdt i London 1913. Det var ingen Fornøjelsestur for ham,

saa han gjorde hele Turen af paa otte Dage.

Som tidligere berört havde Fader fra sit Ægteskabs Begyndelse søgt at spare Penge sammen til Familien: men under Kisses langvarige Sygdom blev alt, hvad der var samlet, givet ud igen. Efter hendes Död kunde han igen begynde at spare sammen, og fra nu af fortsatte han uden Afbrydelse. I de senere Aar, da Fader var Overvejinspektör, gik det raskt, da der nu til Kapitalen bl.a. kom en god aarlig Tilvækst af de ubrugte Renter. Det kunde da undertiden fornöje ham at tage Böger og Papirer frem og sidde og regne ud, hvormeget han kunde efterlade sig og især, hvormeget min yngste Söster kunde faa at leve af, naar han var borte. Det var sandelig ogsaa beundringsvärdigt, at han uden större Kup men ved sit Arbejde og ved maalbevidst Sammensparen efterlod sig en ~~for-~~^{ikke} ~~heldsvis~~ ubetydelig Formue.

Da der i 1920 efter Genforeningen med Nordslesvig forestod en mächtig Udvidelse af Arbejdet, sögte han og fik sin Afsked med Ministeriets höjeste Paaskönnelse af sit udmærkede Arbejde.

Det var en lang Arbejdsdag, der nu var endt. I 1861 blev Fader Sekondlöjtnant og i 1920 - 59 Aar efter - begyndte hans Fyraften. Han havde tidligt lært at föle stor Tilfredsstillelse ved selve det at arbejde. Naar vi Börn for at drille ham henviste til den gamle Beretning om, at Arbejdet blev paalagt Adam som en Forbandelse, kunde han blive heftigt irriteret og udbryde: "Arbejdet er en stor Velsignelse."

Efter sin Afsked blev han mere og mere Eneboer af Lyst og Trang og opgav sine udendörs Fornöjelser. Han befandt sig egentlig bedst alene hjemme i sin hyggelige Stue med en rigtig god Bog helst Memoirer el.l. Mennesker blev han hurtigt træt af. Min Söster var fra 1920 i et Par Aar Lærerinde paa Steenhus Kostskole og var kun hjemme i Ferierne. Jeg boede i Nærheden og saa op til ham næsten hver Dag, men i Reglen

kun en ganske lille Visit: mere brød han sig egentlig ikke om, kun om Søndagen var min Mand og jeg hos ham hele Aftenen: men da talte vi ikke den hele Tid, men lod hans ypperlige Grammofon underholde os. Vore staaende Gaver til Fader til Jul og Födselsdag var i disse Aar Grammofonplader med de fineste og bedste Musiknumre. Jeg tror, Fader ligefrem trængte til disse stille, ensomme Aar for ligesom at samle sig efter et langt, stærkt optaget Liv. Det var sikkert en Modningstid inden Høsten, og Fader blev i sin Ensomhed mere og mere ydmyg, og det var vist det, der var sværest for ham.

Han var stadig forbavsende rask og i Besiddelse af sin fulde Aandslivlighed og Intelligens, kun paa eet Punkt mærkede man, at han var bleven gammel. Han kunde ikke taale at höre os beklage os over noget: blot jeg sagde, jeg havde Hovedpine, rynkede han Brynene og slog det hen. Fader havde altid i en sjelden Grad været med i alt, hvad der hændte os og havde haft utallige vaagne Nætter paa Grund af overdreven Angstelse eller uendelige Overvejelser angaaende vort Velfærd: men nu fölte han, at han ligefrem ikke mere havde Kræfter til at tage Del i andres Plager og Sorger, derfor vilde han ikke höre derom.

I Sommeren 1922 viste der sig Tegn til Aareforkalkning ved Hjertet. Den 11' November samme Aar havde han som liggende Gæster sin yngste Broder fra Frederikssund og hans Kone. Han var glad ved Besöget, men fölte sig lidt ilde tilpas og mente, han blev forkölet. Han spillede dog med Fornöjelse L'hombre med dem om Aftenen, men gik tidligt i Seng lidt over Kl.9. Da han var kommen i Seng, fik han pludselig et Anfald af Hoste og Aandenöd og fölte sig syg. Han ringede, og Tante og Onkel kom til, og Pigen blev sendt efter Lægen. I Löbet af en halv Snæs Minutter gik Anfaldet over, og han lagde sig til Rette for at sove: men i samme Nu brast hans Hjerte.

Det var en naadig Död för Fader. För han, der aldrig havde sögt eller faaet Hjælp til sig selv, men kun hjulpet andre, vilde det have været forfærdelig svært, om han paa sine gamle Dage var blevet saa aflægs, at han ikke havde kunnet klare sig selv.

Da Pigen om Aftenen kom over til mig, vidste jeg straks, inden hun fik talt, hvad der var sket. Det havde nemlig i de senere Aar været en af mine stadige Bönner, at Fader maatte dö pludseligt uden forudgaaende Pinsler, og mange Gange, naar det om Aftenen ringede paa vor Dör, begyndte mit Hjerte at banke, og jeg sagde til mig selv: "Er det nu sket?"

Det var et frygteligt Slag for min Söster, som paa det Tidspunkt opholdt sig paa en Kvækerhøjskole i England for sin Uddannelses Skyld. Men underligt nok var hun ligesom bleven forberedt gennem en Tale, der blev holdt ved Morgenandagten paa samme Dag, hun fik det sørgelige Budskab. Talen omhandlede det Tilfælde, da man bliver ramt af en uforudset, stor Sorg.

Hun kom ikke hjem til Begravelsen men fortsatte sine Studier, hvilket var ganske i Faders Aand.

Tidspunktet for Begravelsen blev, saaledes som Fader havde önsket det, ikke bekendtgjort i Avisen, men kun den nærmeste Slægt og enkelte gode Venner fik Underretning. Ingeniörgeneralen og enkelte Officerer og Underofficerer havde dog gennem en Fætter sögt Underretning om Tidspunktet og Tilladelse til at möde og vise Fader den sidste Ære.

Nu blev Barndomshjemmet lukket og kun Minderne blev tilbage: men det er en stor Lykke at kunne tænke tilbage paa sine Forældre med inderlig Taknemlighed for deres uforskyldte, opofrende Kærlighed, deres gode Lærdomme og gode Eksempel. Hvilke Fejl og Svagheder de end ellers kunde have, saa var de næsten et Mönster paa en god Fa'er og en god Mo'er.